Gianna Schelotto

SPRE BINELE TĂU

Mici crime în numele iubirii

linia bleu

Gianna Schelotto

Spre binele tău
Mici crime în numele iubirii

Traducere din limba italiană de
Camelia Zara

ALL
2014

PER IL TUO BENNE.
Piccoli crimini in nome dell'affetto
Gianna Schelotto

This edition published by arrangement with Grandi & Associati

SPRE BINELE TĂU:
Mici crime în numele iubirii
Gianna Schelotto

ISBN ePub: 978-606-587-301-8
ISBN PDF: 978-606-587-302-5
ISBN Print: 978-606-587-138-0

Redactare: Maria Popa
Tehnoredactare: Liviu Stoica
Corectură : Elena Georgescu
Design copertă: Alexandru Novac

Editura ALL
Bd. Constructorilor nr. 20A, et. 3,
sector 6, cod 060512, București
Tel.: 021 402 26 00
Fax: 021 402 26 10

Distribuție:
021 402 26 30; 021 402 26 33

Comenzi:
comenzi@all.ro

www.all.ro

elefant

Spre binele tău

Întunericul îl surprinse.

Când deschise ușa de la intrare, se aștepta să vadă zorii zilei; în schimb era întuneric beznă. La patru dimineața, totul era cufundat în tăcere; numai după luminile aprinse din spatele câtorva ferestre înțelegeai că ziua începea leneș.

I se părea că ziua precedentă – o zi lungă plină de neliniște – încă nu se terminase, și deja începea alta, fără ca somnul să-i fi dăruit, chiar și pentru o clipă, alinarea inconștienței.

Își puse casca cu mult înainte să ajungă la motocicletă. Cu rucsacul în spate, mergea cu capul captiv în învelișul lucitor, și pentru o clipă își imagină că era un extraterestru, un locuitor din lumi necunoscute și îndepărtate, invulnerabil la nenorocirile pământești. Și cu toate astea știa bine că mânia, frica, durerea care îl torturaseră în toate acele ore se vor potoli numai după ce operația avea să se încheie.

Se gândi la scopul aventurii sale nocturne și fu cutremurat de un fior. Ideea de a atinge un mort îl îngrozise de când era copil. Să atingă? Nu asta își propunea el: trebuia să preleve, să taie... Iar cadavrul era al tatălui său.

Urcă pe motocicletă și porni.

Distanța dintre casă și morgă era scurtă; în lipsa traficului, o străbătu în mai puțin de zece minute.

Poarta era închisă, și din clădire nu răzbătea nicio lumină. Luase în calcul acea posibilitate în momentul plecării; dar

acum, atingând gratiile reci, i se păru că totul era ostil, că totul conspira împotriva lui. Zgâlțâi barele de fier care îl despărțeau de acel depozit glacial unde erau ținuți morții, își sprijini capul de ele ca și cum ar fi sperat să și-l vâre într-un interstițiu și rămase nemișcat, cu ochii ațintiți în penumbră, cuprins de mâhnire și disperare.

— E închis! zise o voce somnoroasă din interior. Se deschide la șapte!

Tresări.

Trebuie să fi trecut ceva timp; poate că adormise în picioare, atârnat de gratiile porții, și acum, deschizând ochii, văzu în lumina slabă două umbre gri, cu găleți și măturoaie. Se materializaseră fără zgomot, deschiseseră ușa și coborâseră treptele casei morților. Purtau halate lungi de culoare închisă.

— Tatăl meu e înăuntru, zise întinzând o mână în aer ca pentru a-i reține, trebuie să-l văd...

— Se deschide la șapte, răspunse unul din cei doi paznici. Avea capul acoperit cu o căciulă de schior din lână, lăsată peste ochi.

— La șapte trebuie să fiu la serviciu, se rugă el. Sunt șofer pe autobuz, nu pot să lipsesc... vă rog, lăsați-mă să intru doar câteva minute!

— *Pòvou figgieu!* Săracul băiat! spuse înduioșat celălalt paznic. Lasă-l să intre, și-așa, cine ne vede la ora asta?

Fără să răspundă, bărbatul căută cheile în buzunarul halatului și se apropie de poartă.

— Bine, zise, și, ca pentru a-și justifica încălcarea regulilor, adăugă: și fratele meu lucrează la Regia de transport, e pe linia 45; tu pe ce traseu ești?

— Pe 36 și pe 33, răspunse, și se gândi că era norocos: dacă ar fi avut altă meserie, poate că acea poartă, care acum se răsucea în balamale, ar fi rămas închisă pentru el; se mai gândi

și că ar fi fost frumos din partea lui să întrebe cum îl chema pe fratele paznicului, să înceapă o conversație, să se oprească pentru a le mulțumi; dar cele două umbre gri se aflau deja în spatele lui; iar el împinsese deja ușa și intrase în vestibulul luminat de neoane.

— *Pòvou figgieu!* suspină încă o dată al doilea paznic, privind umbra nesigură a tânărului dispărând în spatele geamurilor opace.

Alfredo coborî năvalnic pe rampa abruptă de ciment netencuit și împinse ușa de sticlă și metal.

O lumină albăstruie învăluia într-un aer livid și sumbru coridorul lung spre care dădea un șir de uși albe.

Pe fiecare ușă se afla o tăbliță cu un nume.

Tăblițele acelea le citise cu o zi înainte una câte una, până când descoperise, cu inima strânsă, pe ușa penultimei încăperi, numele tatălui său.

Se îndreptă în direcția aceea cu pași nerăbdători, dar reținuți în același timp. Coridorul era lung. Din când în când încetinea și se uita înapoi, ca și cum se temea să nu fie urmărit.

În cămăruța în care intră plutea mireasma florilor.

Acolo, într-un colț, se afla buchetul de garoafe adus de el.

Se apropie de mort și îi puse o mână pe fruntea rece ca marmura.

— Acum ai să-mi spui, tată... șopti, și în intonația sa vibră o ciudată notă triumfală, acum o să iasă la iveală adevărul pe care mi l-ai ascuns întotdeauna... Îl voi afla singur, fie că vrei sau nu... și își masă degetele amorțite, ca un pianist care se pregătește pentru concert.

Își lăsă rucsacul să alunece de pe umeri pe bancă și, agitat, scotoci înăuntru vreme îndelungată. În sfârșit scoase o foarfecă și două pungi de plastic transparente. Apoi se apucă de lucru, cu gesturi lente și, într-un anume fel, solemne. Nu mai respira

greu, ca și cum tumultul pasiunilor se domolea de la un moment la altul.

Se întoarse lângă cadavru și, mai întâi, apucă între arătător și degetul mare o șuviță de păr, o ridică de pe tâmplă și, cu o mișcare rapidă de foarfecă, o tăie. Câteva fire căzură pe jos. Îngenunche. Pardoseala din granit îngreuna căutarea. Ghemuit, mângâia suprafața rece ca gheața. Abia când văzu câteva fire albe și subțiri care i se lipiseră de palmă ca de craniul unui om chel, se ridică și le lăsă să cadă, împreună cu celelalte, într-una din cele două pungulițe de plastic.

Un pic nemulțumit, privi punga în lumină: acele fire de păr trebuie să-i fi părut puține fiindcă repetă operația, tăind altă șuviță.

Cu unghiile fu mai greu: strânse în jurul mătăniilor, degetele rigide și împreunate păreau să opună o rezistență disprețuitoare. Dar nimic nu-l putea opri. De altfel, după ce desprinse degetele, operațiunea nu prezentă niciun fel de greutăți: unghiile erau lungi, probabil crescute după deces.

Țac, țac... Puse noul eșantion în a doua pungă și, după ce le sigilă pe amândouă, le vârî în buzunarul anterior al rucsacului.

„N-a fost chiar așa de cumplit până la urmă“, își spuse.

Ieșit de la morgă, Alfredo se trezi cufundat în lumina noii zile, printre sunete de claxon. Calculând timpul, îl cuprinse uimirea: trecuseră doar câteva ore de când, la sfârșitul turei pe linia 36, fusese anunțat de colegul care îl înlocuia să sune numaidecât acasă; și, cu toate astea, momentul acela i se părea atât de îndepărtat!

„Tatăl tău a murit“, suspinase Monica cu o voce aproape nedeslușită, ca și cum șoptitul ar fi fost singurul mod de a atenua gravitatea veștii. „Dacă treci să mă iei, mergem împreună la morgă.“

Dar el nu voia să piardă nici măcar o clipă, și se hotărâse să

se ducă fără să mai treacă pe-acasă.

Chiar la capătul liniei 36 era un florar, prieten cu el. Schimbau deseori câteva vorbe, când Alfredo urca sau cobora din autobuz: amândoi erau suporteri ai echipei Genoa și, din când în când, începeau lungi discuții despre greșelile antrenorilor care se succedaseră de-a lungul anilor, cu rezultate descurajante.

„A murit tata“, așa spusese în ziua aceea intrând în magazin cu o expresie rătăcită; și prietenul, fără să spună nimic, luase dintr-o vază mare verde toate garoafele disponibile și i le pusese în brațe.

Urcă în mașină și porni în viteză, fără să fie atent la semafoare și prioritate. Era mânios pe el însuși: în dimineața aia se dusese la serviciu, când ar fi trebuit să rămână lângă tatăl său, care era pe moarte.

„Unde alergi?“ își spunea. „Acum totul s-a terminat și nu mai poți face nimic.“ Dar i se părea că, dacă ar fi ajuns înaintea celorlalți, ar mai fi putut surprinde un semn pe chipul care încă nu devenise rigid în totalitate, urme ale unui secret care îl privea și pe care tatăl său îl lua cu el în mormânt.

Avea deja mâinile încrucișate pe piept și mătăniile între degetele diafane, neverosimil de lungi în uscăciunea lor. În picioare, lângă o margine a patului, se afla mama lui: își privea soțul, nemișcată, și doar din când în când, cu gesturi automate, aranja cutele invizibile alea cearșafului pe care era întins.

Alfredo se apropiase de ea:

— Ma... mamă, reușise să spună cu vocea spartă; avea impresia că, înăuntru, i se rupe inima.

Ea nu se întorsese, nu spusese nici măcar o vorbă. Privirea îi rămăsese pironită asupra mortului, și numai mâna și-o întinsese, ca să o strângă pe a lui.

Forța strânsorii îl înduioșă. Se întâmpla atât de rar ca mama

lui să manifeste în fața lui vreun sentiment de orice fel, încât acel simplu gest i se păru un cadou nesperat. Fu atins de un val neașteptat de recunoștință și abia reuși să-și stăpânească dorința de a o îmbrățișa; îl reținu senzația că acea strângere de mână, intensă, dar de scurtă durată, era și un avertisment să stea deoparte, să evite orice exces de emoție.

Fără să vorbească, se așezase în fața ei, pe banca de lângă perete. N-ar fi putut spune cât timp au rămas în tăcere, el și mama lui: ore întregi sau poate doar câteva minute.

Apoi sosise Guido, cel mai mare dintre frați. La zgomotul pașilor pe coridor, mama se întorsese neliniștită spre ușă și, când îl văzuse, fugise în întâmpinarea lui. Se îmbrățișaseră plângând, strângându-se cu putere în brațe.

Alfredo, de pe acea bancă ostilă, îi privea neîncrezător.

Apoi Guido se așezase lângă el și îl strânsese energic de braț, ca într-un salut tacit, dureros.

Scena se repetase identic și când sosise Manola. Alfredo privise cum mama și sora se îmbrățișau în lacrimi, fiecare căutând consolare în durerea celeilalte.

În acel moment ieșise din încăpere. Nici măcar în acea împrejurare tragică nu era considerat egal cu ceilalți. Mama lui îl ura. Scena aceea nu-i mai lăsa nicio îndoială.

Alfredo se gândi la discuția avută după aceea cu Monica.

După spusele Monicăi, mama lui nu-l îmbrățișase deoarece, abia sosită, încă era convinsă că se poate controla.

— Dacă ai fi ajuns mai târziu, te-ar fi îmbrățișat și pe tine, susținea ea convinsă; iar Alfredo se întreba mânios dacă nu cumva era proastă, sau credea că el era prost. Nici ea nu-l înțelegea, și ea era de partea celorlalți; și cu toate astea, era soția lui; nu numai atât, dar îl și iubea.

— Ești obsedat, insistase Monica, nu vrei să înțelegi că e o chestie de caracter, nu de iubire. Știi bine cum e mama ta: o

femeie retrasă, rezervată, o genoveză adevărată. Nu te poți încăpățâna să pretinzi de la ea ceea ce nu știe să ofere.

Soția lui nu înțelegea. Nu reușea să înțeleagă.

Alfredo știa din copilărie că părinții lui nu-l iubeau, dar se căznise atâta amar de vreme să inventeze explicații raționale pentru acea lipsă a iubirii, dând vina pe el însuși.

„Poate am greșit cu ceva“, își spunea, „poate am zis ceva ce nu trebuia să zic.“

Astfel își luase obiceiul, la sfârșitul zilei, să înceapă un examen de conștiință minuțios, reușind aproape întotdeauna să găsească un gest, o frază, o mică nesupunere care, cel puțin în ochii lui, justificau refuzurile mamei, indiferența tatălui, preferințele evidente pe care amândoi le arătau față de ceilalți copii. Nu se dăduse jos din pat la prima strigare, lăsase lingura murdară de lapte pe masă în loc s-o pună în chiuvetă, stătuse în baie prea mult timp, își încheiase greșit nasturii de la jachetă: fiecare dintre aceste întâmplări i se părea o greșeală extrem de gravă și, pentru mult timp, își închipuise că, dacă ar fi fost mai atent, ar fi obținut din partea părinților săi o iubire cel puțin egală cu cea rezervată lui Guido și Manolei. Însă, oricât se străduia, descoperea mereu în comportamentul lui ceva nepotrivit. Reflectând asupra faptelor, înțelegea că greșise încă o dată.

În concluzie, cel puțin pentru un timp, găsise o cale să-și scuze părinții; dar asta tot nu schimba faptul că, în fiecare seară, la sfârșitul examenului de conștiință, perna lui era udă de lacrimi.

Cu bunica era altfel. Poate fiindcă era bătrână și nu mai vedea bine, ea nu-și dădea seama de greșelile lui și se purta cu el ca și cum ar fi fost un copil ca toți ceilalți.

De aceea, când părinții îi spuseseră să se ducă să doarmă câteva nopți la bunica lui, care nu se simțea prea bine, el se supusese bucuros. Cel puțin, așa n-ar mai fi fost nevoit să treacă

prin acele examene chinuitoare de conștiință, în urma cărora ieșea de fiecare dată vinovat și căit fără rost!

I se păru un privilegiu și o dovadă de încredere faptul că fusese ales pentru acea sarcină.

„Este un premiu“, se gândi cu mândrie. „Se vede că m-am mai îndreptat în ultima vreme.“

Abia mult mai târziu, când bunica își revenise de o bună bucată de vreme, iar el încă nu se întorsese acasă, înțelese că, de fapt, fusese alungat.

Dacă n-ar fi fost durerea cruntă de a se simți izgonit din casa părintească – la fiecare vizită, mama lui îi aducea câte un lucru nou: azi o haină de iarnă, mâine cizme de ploaie, în altă zi un ghiozdan plin de cărți și caiete, și asta până când Alfredo avu la dispoziție, puse într-un dulap, toate lucrurile sale –, ar fi fost fericit cu bunica.

Era o femeie mică de statură, rotofeie, cu o piele albă care părea de porțelan; din cauza pronunțatului accent genovez, graiul avea blândețea unei cantilene, și Alfredo se simțea mângâiat de acea cantilenă. Deși era morocănoasă și rar se lăsa în voia efuziunilor, reușea să transmită, prin cine știe ce căi secrete, afecțiune și căldură.

Chioșcul său de flori se afla în inima unei mici piețe, care se deschidea luminoasă și pe neașteptate în mijlocul unui labirint încurcat de alei și străduțe. Era un du-te-vino continuu, iar faptul că bunica era mereu prezentă în chioșcul ei părea o garanție pentru oamenii din cartier. Se înțelegea după felul în care o salutau trecătorii: ai fi zis că fiecare își spunea în gând: „Ah, ce bine, Gina e mereu la locul ei!“

Alfredo se juca cu copiii de vârsta lui în acea piață înțesată de trecători, de zgomote, de mirosuri dense care veneau dinspre mare sau de la *friggitoriile*[1] din apropiere.

Din micul ei chioșc, bunica îl supraveghea, îl chema dacă

nu-l mai vedea un timp, îi dădea mici sarcini în apropiere. Alfredo se simțea protejat și în siguranță.

Cât a stat cu ea și a făcut inevitabilele comparații, a înțeles că părinții lui aveau un motiv ascuns ca să nu-l iubească.

Ar fi vrut să întrebe pe toate lumea care era acest motiv: pe bunica, pe unchiul Camillo, până și pe părinți. Dar nu reușea să găsească deloc cuvintele potrivite. Frica lui de a spune lucruri greșite și de a jigni persoanele pe care le iubea era mai puternică decât dorința de a ști.

Căuta indicii, folosea, ca bucățile unui puzzle, fragmente din discuțiile adulților, trăgea cu urechea când putea. Și la răstimpuri, când își vedea bunica veselă și relaxată, îndrăznea s-o întrebe:

— Bunico, mă iubești?

— Niciun pic! răspundea ea, prefăcându-se supărată.

Iar el, și mai curajos:

— Și mama mă iubește?

Atunci bunica ridica tonul:

— Ia vezi, că nu am timp de pierdut! Apoi, ca pentru a se scuza, se scotocea prin buzunare și îi întindea câte o monedă.

— Du-te să-ți cumperi abțibilduri, îi spunea ciufulindu-i părul cu o mângâiere aspră. Fugi, copil fără minte!

În fiecare duminică, Alfredo se ducea, împreună cu bunica, la masa de prânz în casa părinților, care nu era departe.

În acele momente toți se purtau frumos cu el, câteodată erau chiar drăgăstoși, iar mama nu scăpa niciodată ocazia de a-i face câte un mic cadou: o carte, un stilou mai deosebit sau tarta de mere care îi plăcea atât de mult; însă el nu uita că fusese izgonit din propria casă și, în acele rare manifestări de afecțiune, vedea numai încercări stângace și nepotrivite de a drege busuiocul.

Locuind cu bunica, încetul cu încetul fricile și singurătatea i

se atenuaseră. Avea mulți prieteni și se ducea cu plăcere la școală, asta și pentru că învățătoarea îi arăta multă afecțiune.

Nu mai era speriat de ideea de a greși. I se întâmplau însă lucruri ciudate, care îl tulburau foarte mult.

Uneori vedea trecând prin piață străini, bărbați și femei, și era cuprins de o ciudată senzație că acele persoane îi sunt cunoscute: era sigur că le mai văzuse, că mai auzise undeva acele voci; dar când și unde, dacă nici măcar bunica nu le cunoștea?

După fiecare dintre acele misterioase întâlniri, punea stăpânire pe el o senzație acută de confuzie, care îi rămânea în suflet zile întregi.

Odată, în chioșcul bunicii, o doamnă îmbrăcată în negru povestise ceva în legătură cu viețile anterioare. Spunea că un om trăiește mai multe vieți și că anumite amintiri, cărora nu reușim să le găsim un răspuns, vin de foarte departe, din existențe deja încheiate.

Acest lucru îl impresionă profund, convingându-l că trăiește o a doua viață.

Când îl cunoscuse la o petrecere, acasă la niște prieteni, Monica rămăsese surprinsă de acel băiat de optsprezece ani atât de diferit de ceilalți băieți prezenți acolo, toți cam de aceeași vârstă.

Și Alfredo?

Alfredo o privise pe acea blondină subțirică, cu ochii mari căprui și cu zâmbetul luminos și liniștitor. Celelalte fete veniseră acolo ca să piardă timpul; ea, în schimb, avea aerul că ar fi căutat ceva. Și Alfredo căuta ceva, și imediat se întrebase dacă nu cumva găsise acel lucru.

Ea era delicată, dar în același timp serioasă și hotărâtă, și de aceea îi plăcu. El era ursuz, ba chiar puțin fioros, în mijlocul râsetelor și a muzicii, dar arăta mai matur decât cei de vârsta

lui, și părea că suferise mai mult. Din acest motiv îi plăcea Monicăi.

— Lucrez într-un atelier mecanic în port, îi spusese Alfredo imediat ce făcuseră cunoștință, dar mă duc la seral ca să-mi iau o diplomă.

— La seral, așa tânăr? îl întrebase ea curioasă. Credeam că e frecventat numai de adulți.

— Dar eu sunt adult, îi răspunsese el cu o mândrie ingenuă care îl făcuse să pară foarte tânăr, cum de fapt și era, lucrez fiindcă nu vreau să depind de bunica mea care e în vârstă, și învăț ca să am un viitor.

S-au căsătorit după doar un an, sfidând neîncrederea familiilor: el nerăbdător să-și construiască o viață nouă de la zero, ea sedusă de rolul de salvatoare pe care băiatul părea să i-l atribuie.

Supărările și resentimentele din trecut păreau șterse definitiv. Alfredo îi povestise Monicăi neliniștile sale infantile, iar ea îl ajutase să privească acele chestiuni cu mai multă detașare. Intuia într-un mod obscur că Alfredo avea nevoie să mențină un raport cu părinții și frații săi, în ciuda defectelor lor, reale sau presupuse, drept care îi invita des pe la ei; iar când familia nu se reunea la prânz, Monica făcea presiuni pentru ca, după-amiaza, Alfredo să-și viziteze nu numai bunica, ci și mama. El se făcea că protestează, dar în sinea lui se bucura că soția se îngrijea de acea legătură dificilă și încerca să-i atenueze conflictele și discordanțele.

Chiar și greutățile financiare inițiale se rezolvaseră, după ce el câștigase concursul la Regia de transport. Într-un cuvânt, totul părea să fie pe drumul cel bun. Mai aveau un singur necaz: acela de a nu reuși să aibă un copil, deși amândoi și-l doreau foarte mult.

În urma consultațiilor de specialitate la carese merseseră,

rezultase că nu există anomalii.

— Stați liniștiți, le spuneau doctorii, totul e în regulă. Mai devreme sau mai târziu, va sosi și copilul.

Dar așteptările le erau înșelate de fiecare dată. Atunci, în ciuda împotrivirii lui Alfredo, Monica a vrut să consulte și un psiholog, iar acesta, după ce le-a ascultat povestea, a formulat un diagnostic bizar:

— Soțul dumneavoastră nu a descifrat încă relația cu părinții săi. Cu alte cuvinte, nu și-a rezolvat problemele în calitate de fiu, îi spuse Monicăi. Poate că acest lucru îl împiedică să devină tată.

Când Monica îi relată convorbirea, Alfredo se arătă foarte tulburat de acele cuvinte.

Reacționă cu furie:

— Prostii, zise, lucruri fără sens.

De comun acord, tacit, lăsară baltă subiectul, și nu-l mai abordară nici în zilele următoare.

Acel „diagnostic“ însă deschisese o fisură în bariera defensivă pe care Alfredo și-o construise cu răbdare în toți acei ani, și cu ajutorul Monicăi.

Ea își dădu seama de acest lucru când Alfredo primi un telefon de la Guido, fratele lui.

— Tata suferă de o boală gravă. Da, o boală la ficat. Doctorul zice că e foarte grav. O să se prăpădească în câteva luni.

Când puse receptorul în furcă, Alfredo o privi cu o expresie bulversată pe Monica, cu o fixitate stranie.

Se știe: copiii, chiar și cei mai puțin iubitori, sunt profund afectați de moartea părinților. Acea ruptură, acea sfâșiere, suscită un val de sentimente confuze și uneori contradictorii.

Monica se întrebă dacă nu cumva reacția lui Alfredo era una normală. La urma urmei, ea nu trecuse prin situații de acest gen. Dar curând înțelese că era vorba despre altceva.

Ceea ce îl agita pe Alfredo nu era numai așteptarea unei

pierderi iminente și sigure. Din cuvintele lui, multe și incoerente, și care se încăpățânau să dezgroape trecutul în mod ranchiunos, nu se răspândea nici nostalgie, nici afecțiune și nici compasiune pentru bolnav, ci numai o frenezie mânioasă, un sentiment întunecat și coleric, din cauza căruia își vărsa furia pe oricine, inclusiv pe Monica.

Alfredo era din nou în război cu toată lumea.

Noaptea nu putea să doarmă; ziua, cu chipul marcat de cearcăne vinetii și adânci, se învârtea prin casă ca o fantomă.

Trăind cu el, Monica dezvoltase un simț special: știa când era cazul să pună întrebări și când era mai potrivit să tacă.

Se hotărî să aștepte, să-l lase singur un timp ca să se lupte cu umbrele gândurilor sale.

Într-o noapte o trezi din somn. Avea o privire de posedat, de parcă ar fi văzut o fantomă.

— Mă cheamă ca pe el, strigă ca și cum ar fi fost frapat de o revelație bruscă.

— Ca pe cine? întrebă Monica, încă între somn și veghe.

— Ca pe unchiul Alfredo. Tu nu l-ai cunoscut niciodată, și știi de ce? Pentru că atunci când te-am întâlnit, el era certat cu ai mei de mulți ani. Dar înainte, când eram mic, venea acasă la noi în fiecare dimineață. În fiecare dimineață, pricepi? Ne aducea *focaccia* și se așeza în bucătărie să bea cafeaua cu mama; noi plecam la școală și îi lăsam acolo, singuri.

— Și asta ce vrea să însemne? întrebă ea.

— Înseamnă... înseamnă că unchiul Alfredo a avut o aventură cu mama.

Monica nu izbutea să-și imagineze soacra în postura de amantă. Era o femeie rigidă, rezervată. De când o cunoștea, Monica nu observase niciodată la ea o manifestare cât de însemnată, hai nu de cochetărie, dar nici măcar de atenție pentru ea însăși, pentru propria feminitate.

— La cum o cunosc eu pe mama ta, mi se pare imposibil,

observă ea, dar și dacă ar fi adevărat?

Pe fața lui Alfredo apăru un surâs glacial și disprețuitor.

Monica înțelese că nu se gândea la infidelitatea mamei sale. În acel caz, chipul său ar fi trebuit să exprime dezamăgire, suferință, gelozie; în schimb, părea cu totul inexpresiv, iar acel surâs era doar o grimasă artificială.

„E nebun“ își spuse îngrijorată. Și deodată toate ciudățeniile, nechibzuințele, delirurile lui se reuniră sub acea etichetă unică: NEBUN.

Pentru întâia oară de când îl cunoștea, i se făcu frică de Alfredo. Se feri să-l privească: expresia lui lipsită de sentimente îi transmitea o senzație de panică pe care nu era sigură că știa s-o controleze.

El o strânse cu putere de braț:

— Nu înțelegi? Dacă unchiul Alfredo a fost amantul ei, eu sunt fiul lui!

„La urma urmei“, se gândi Monica, „ipoteza asta ar putea fi credibilă și rațională.“

Soțul ei nu era nebun. Își luă seama. Dacă ar fi fost, ea ar fi rămas singură, fără nimic de care să se poată agăța. Deci nu era. Ea îi interzicea asta.

În fond, de unde să știe ea cum fusese soacra ei în tinerețe? Acum era serioasă și rezervată, dar poate că se schimbase odată cu trecerea anilor.

— De-aia mă ținea departe de ea, conchise Alfredo: eram martorul și dovada infidelității sale!

O spuse mai degrabă pentru sine decât pentru Monica, și acele cuvinte, în loc să-l agite și mai mult, avură un efect liniștitor asupra lui. Înainte ca soția să apuce să îngaime ceva, Alfredo căzu într-un somn adânc.

A doua zi dimineață, Monica se trezi hotărâtă să acționeze.

Noaptea, în timp ce el dormea alături, se pregătise. Studiase

cu grijă ce cuvinte avea să-i spună: „Dacă ai bănuiala asta, trebuie să scapi de ea. Du-te să-i întrebi pe cei în cauză. Ești adult și nu vor putea refuza să-ți dea un răspuns.“

Dar Alfredo nu scoase o vorbă despre ce îi spusese cu câteva ore mai devreme. Parea că mintea lui nu păstrase nicio urmă din acea convorbire; și acest lucru i se păru Monicăi încă și mai neliniștitor decât paranteza nocturnă.

Dacă el spusese toate acele lucruri într-un fel de stare de somnambulism?

Poate că, treaz, nu era pregătit să dea piept cu îndoielile sale.

Monica își promise să consulte din nou psihologul și să-i ceară sfatul despre cum să se comporte; dar chiar în ziua aceea, din cauza unei crize cardiace neașteptate, tatăl lui Alfredo muri.

La telefon i se păru aproape calm.

— Mă duc la morgă, dar tu nu veni încă.

Așa i-a spus, iar ea a găsit că dorința lui este de înțeles.

Însă când se întoarse acasă, era din nou stăpânit de o furie incontrolabilă.

Rostea cuvinte incoerente, își insulta mama, căuta în cartea de telefoane nume de avocați care să-l apere împotriva abuzurilor familiei. Nu fu chip să-l calmeze.

Monica îl sună pe unchiul Camillo, cel mai tânăr dintre frații soacrei.

— Alfredo nu se simte bine, îi spuse agitată, nu știu ce să fac, vino, te rog.

Cu unchiul Camillo Alfredo avusese întotdeauna relații afectuoase: în afară de bunica, el era singurul din familie în care avea încredere.

— M-ați mințit, îi strigă Alfredo lui Camillo când îl văzu, m-ați mințit cu toții! Nu sunt fiul tatălui meu. Haide, spune-mi: nu

sunt fiul lui!

Camillo fu luat prin surprindere de vehemența tânărului, dar tulburarea nu dură mult. Îi vorbi pașnic.

— Cum îți trece prin cap o asemenea tâmpenie? Vrei să termini odată cu lupta asta împotriva morilor de vânt?

În acel moment, Monica își făcu curaj să intervină:

— Alfredo crede că sora ta a avut o relație cu unchiul care poartă același nume ca el... și crede că s-a născut din relația asta.

Camillo dădu din cap, dar nu păru surprins; apoi vorbi cu voce joasă, pe un ton de mustrare afectuoasă:

— Mama ta s-a gândit mereu numai la voi, s-a spetit toată viața ca să vă îngrijească, să vă crească așa cum se cuvine. Nu merită nedreptatea asta din partea ta...

— Atunci de ce mă cheamă ca pe unchiul Alfredo? De ce, la un moment dat, el și soția lui au dispărut din familia noastră?

— Numele este pură coincidență. Dacă vrei să scapi de orice îndoială, uită-te la data nașterii tale: în acei ani, unchiul Alfredo era în Argentina! S-a întors în Italia când aveai doi sau trei ani. La început eram foarte legați unii de alții. El și bunica sunt veri, se înțelegeau de minune. Apoi a apărut o controversă din cauza unei moșteniri și relația s-a răcit.

Alfredo păru convins de acele cuvinte; dar când unchiul Camillo plecă, se prăbuși istovit pe fotoliu, cu privirea pierdută, ca și cum căderea ipotezei care îi licărise prin fața ochilor noaptea trecută și care părea să explice totul l-ar fi lăsat mai confuz și mai pierdut ca niciodată.

Desigur, unchiul cunoștea bine evenimentele. Dar, cu toată înțelepciunea lui, nu reușise să-i explice de ce el era un fiu de categoria a doua.

Dacă ar fi fost prezent la morgă în după-amiaza aia, dacă ar fi văzut diferența în purtarea pe care i-o rezervase mama lui,

chiar și într-un moment atât de trist... dacă ar fi fost acolo, ar fi trebuit să inventeze altceva ca să-l convingă.

Acum, că tatăl lui era mort, nimeni nu avea să-i mai spună adevărul.

Ce știa Camillo despre secretele părinților lui? Dacă, într-adevăr, mama sa l-ar fi avut pe Alfredo dintr-o relație cu alt bărbat, cu siguranță nu s-ar fi dus să-i spună lui asta.

Poate că soțul ei o iertase ca să mențină familia unită... își păstrase soția și copilul... cu condiția să nu se afle nimic...

— Mănâncă ceva, îl pofti Monica, n-ai pus nimic în gură de două zile.

— Nu mi-e foame, răspunse, lasă-mă în pace, trebuie să mă gândesc, să mă gândesc la ceva cât mai repede.

Era foarte târziu când ea în sfârșit îl convinse să se culce; dar nici în pat nu-și găsea liniștea, și, după câteva minute, se îmbrăcă la loc.

— Rămân aici, dar îmbrăcat, dacă nu te deranjează.

Tonul istovit din vocea lui o înduioșă pe Monica.

— Nu mai trebuie să alergi nicăieri, îi zise ea cu voce tânguitoare, tatăl tău a murit, nu vor mai fi telefoane de urgență.

Plânseră, strângându-se în brațe. Era prima oară când se descărcau după mult timp.

Eliberată de acele lacrimi, Monica adormi. Alfredo rămase neclintit lângă ea. Își ținea ochii îndreptați spre tavan, unde întunericul se îngroșa, și revedea scene vechi și noi: persoane, gesturi, resentimente și regrete... mama, tarta cu mere, învățătoarea, floarea pe care i-o ducea în fiecare dimineață, privirea mută și indulgentă a tatălui său... sau cel puțin a bărbatului pe care-l crezuse tată atâta timp...

Se uită la ceas: era patru.

Venise momentul. Nu mai putea zăbovi niciun minut.

O trezi un zgomot, poate de pași, sau zgomotul unei uși care se închidea. Rămase nemișcată, fără să deschidă ochii, ca și cum ar fi vrut să nu fie asaltată prea brusc de realitate. Îl strigă încet pe Alfredo, apoi mai tare. Nimic. Nu-i răspunse nimeni.

„A fugit“, își spuse. „S-a dus după demonii lui.“

Și-l imagină pe motocicletă, năucit, înnebunit de durere.

„De-aia s-a îmbrăcat, ca să poată pleca imediat ce-am adormit!“

Se îmbrăcă și ea la repezeală și luă cheile mașinii.

Bine, dar unde să-l caute?

„S-o fi dus să-și insulte mama“, și o porni spre casa socrilor. Dar ferestrele erau întunecate iar motocicleta lui Alfredo nu era acolo.

„Bunica! S-a dus la ea.“

De data asta era sigură: bunica nu dormea mult, fără îndoială că Alfredo s-a dus la ea ca să fie consolat; la cine altcineva putea să se ducă la ora aia?

Dar nu era nici la bunica. Atunci încercă la unchiul Camillo, verifică până și la garajul de autobuze unde lucra. Varianta cu morga o respinsese imediat fiindcă își închipuia că era închisă la ora aceea. Însă, după ce toate celelalte ipoteze se arătară nefondate, se hotărî să verifice și acea ultimă eventualitate; după care avea să sune la poliție.

Motocicleta era sprijinită de unul din chiparoșii firavi plantați pe două rânduri de-a lungul bulevardului; dar faptul că o văzuse n-o făcu să se simtă mai bine. Doar un nebun pleacă în timpul nopții ca să se ducă să vorbească cu un mort.

Găsi poarta închisă.

„Deci nu a intrat, dar trebuie să fie pe-aici prin apropiere. Poate așteaptă să deschidă.“

Își aminti că puțin mai în față era un băruleț. Poate se dusese să bea ceva cald. Închise portiera și o porni pe jos: dar

obloanele erau trase. Nu era niciun semn de viață.

Se întorcea, înfrigurată și speriată, când în sfârșit îl văzu. Un om îi deschidea poarta, iar el, ieșind, îi mulțumea.

— Alfré, îl strigă, Alfré! și nu fu în stare să mai spună altceva, atât de puternic era tremurul care o zgâlțâia din cap până-n picioare.

El îi veni în întâmpinare, zâmbitor. Nu părea agitat, nici surprins de prezența ei, și când fu aproape de ea, exclamă triumfător:

— Gata! Am făcut tot ce trebuie! Acum nimeni nu va mai putea să mă mintă!

— Ce-ai făcut?

— I-am tăiat unghiile și părul...

— Cui?

— Lui! și arătă spre morgă. Tatălui meu, adăugă cu voce joasă.

Monica îl privea cu ochii holbați.

— Cum, nu înțelegi? ADN-ul... Alfredo scoase din rucsac două punguțe și adăugă: Aici înăuntru am ADN-ul lui. Chiar azi voi cere să fie testat. Voi afla în sfârșit adevărul.

— Adevărul, adevărul, continua să repete, fluturând cele două punguțe. În sfârșit, îl am în mână. E aici înăuntru!

De la barul din apropiere se auzi un zgomot de obloane care se ridicau. Intrară și comandară o cafea. În timp ce o sorbeau, se vedeau acolo, în oglinda din spatele tejghelei, prinși în ritualul care le inaugura de obicei ziua.

— Dar dacă Camillo ți-a spus... cuteză ea, fără speranța de a-l convinge.

— Camillo a mințit, replică Alfredo. N-ai văzut ce roșu și agitat era când vorbea? Mințea, știu eu. Îl cunosc bine...

— Să mergem acasă, trebuie să dormi puțin. Lasă aici motocicleta, ne întoarcem mai târziu s-o luăm.

El o urmă docil. Dormi tot restul dimineții și Monica profită de ocazie să sune psihologul.

— În acest caz, doamnă, soțul dumneavoastră are nevoie de un psihiatru. Ce are el se numește delir...

— E un lucru grav, doctore? Ce înseamnă delir?

— Înseamnă să fii obsedat de o idee fixă care nu se lasă modificată nici de judecată, nici de experiență. Sunați-l pe doctorul Pastorino din partea mea. Este cel mai bun psihiatru pe care-l cunosc. Duceți-l pe soțul dumneavoastră la consult cât mai repede.

Alfredo se trezi în jur de unsprezece.

Ea se așteptase ca somnul să-l calmeze. Dar nu era așa: părea posedat de o euforie neliniștită.

— Am un plan, îi spuse intrând în bucătărie.

Se hotărâse să sune acasă la unchiul Alfredo, sub pretextul de a le comunica nenorocirea. Nu mai ținuse legătura cu acei unchi, dar de obicei moartea șterge resentimentele în familii.

— Sunt Alfredo, zise cu voce fermă Mătușă Giulia?

— Alfredo! zise Giulia surprinsă. Ce mai faci? Mă bucur mult să te aud! Am ținut mereu la tine, *în ciuda oricăror lucruri!*

Alfredo își privi soția care asculta cu capul lipit de al său. Monica era interzisă: ce voia să însemne „în ciuda oricăror lucruri“?

— Mătușă, voiam să-ți spun că ieri a murit tata, zise el și rămase în așteptare.

— Oh, îmi pare foarte rău; era un om bun.

Alfredo făcu o pauză, așteptând inutil o continuare.

— Și apoi, mătușă, voiam să-ți mai spun ceva... mi s-a oferit un post în Argentina... înainte să accept, aș vrea să-i cer unele informații unchiului care a fost deja acolo...

— Unchiul Alfredo? În Argentina? Nu, copile, te înșeli. El nu s-a clintit din Genova!

Alfredo abia aștepta să închidă, receptorul îi ardea în mâini.

— Te mai sun, mătușă Giulia. Va trebui să vorbesc cu tine și cu unchiul, într-una din zilele astea... înainte să plec în Argentina.

— Oricând vrei tu, dragule. Sincere condoleanțe!

Alfredo se uita la Monica.

— Ai auzit? zise.

— Da.

— Acum mă duc să-l caut pe Camillo.

— Vin cu tine.

— Nu, trebuie să fac singur lucrul ăsta.

„Așadar, Alfredo a fost înșelat“, se gândi Monica; minciuna lui Camillo trebuia să fie prima dintr-o lungă serie. Alfredo nu era nebun, dimpotrivă: după acel telefon i se păru înțelept și curajos, ca un erou dezarmat în luptă cu dușmani vicleni și puternici.

În locul unde fusese chioșcul de flori al bunicii se deschisese o tonetă de ziare, dar asta era singura schimbare: în rest, piața era aceeași dintotdeauna, plină de glasuri și de culori.

La școală învățase că acea piață se numea Fossatello fiindcă dedesubt, pe vremuri, curgea un râu. Și gândurile lui erau tot un șuvoi subteran în care se amestecau furia și nostalgia. Îi plăcea mult acel colț al orașului, și nu numai din cauza amintirilor care îl cuprindeau de fiecare dată când se întâmpla să treacă pe acolo. Locul era splendid în sine. Își aminti că uneori, privită de sus, de la fereastra casei, acea răscruce plină de viață i se păruse o margaretă uriașă, unde piața era inima, iar aleile care se uneau – petalele.

În una din „petale“, la sud, era via del Campo, unde locuiau părinții lui. Pe altă petală – via Lomellini – era casa bunicii. Unchiul Camillo locuia pe via San Siro.

Stăteau toți acolo, laolaltă, aproape strânși unii în alții ca să

se susțină reciproc; în acel spațiu redus se desfășurase toată viața sa; acolo se înnodase problema care îl chinuia, acolo trebuia să existe și soluția.

Traversă piața ca să se îndrepte spre casa lui Camillo, dar dădu nas în nas cu el chiar în capătul străzii del Campo. Poate pentru că nu se aștepta să-l întâlnească pe stradă, poate pentru că el se prefăcuse că nu-l vede, cert este că tot calmul pe care-l păstrase până în momentul ăla îl părăsi brusc.

— Mincinosule, mincinosule, strigă, unchiul Alfredo n-a fost niciodată în Argentina!

— Nu face scene pe stradă, Alfré! Nu te purta ca un nebun. Ți s-a urcat supărarea la cap!

— Da, da, continuă să negi, continuă să mă duci de nas. Nu poți să recunoști că sora ta a fost o curvă! Dar acum am dovada. Am părul și unghiile tatălui meu și le-am dat la analizat!

— Nu știi ce spui! Habar n-ai... Nu poți s-o faci curvă pe sora mea, ai înțeles?

— Ah nu? Și de ce nu pot?

— Pentru că nu ești fiul ei! De-aia. Nu ești nici fiul tatălui tău, și nici al surorii mele. Ai fost adoptat când aveai trei ani, fiindcă părinții tăi au murit într-un accident de mașină!

Camillo se sprijini cu spatele de zidul clădirii de lângă ei; iar Alfredo, ca și cum se temea să nu cadă, se duse lângă el, gâfâind: mâinile lui transpirate căutară un sprijin în pietrele poroase ale acelui bloc, cel mai vechi din cartier.

— Îmi pare rău, spuse Camillo după puțin timp, îmi pare foarte rău! M-ai făcut să-mi pierd controlul!

— E adevărat tot ce mi-ai spus? îl întrebă Alfredo cu un fir de voce.

— Tot, încuviință celălalt, resemnat.

— Îți mulțumesc, zise Alfredo și, dezlipindu-se cu greu de zid, se îndepărtă.

Era o veste bună. Era sigur de asta. O înțelegea din ușurarea neclară pe care o simțea în sufletul lui.

Îi fusese luată o piatră de pe inimă. Nu era un vizionar, afectat de o fantezie bolnavă și de mania de persecuției, cum se temuse uneori. Cuvintele lui Camillo erau cu siguranță conforme cu adevărul. Acea dezvăluire explica tot, în cel mai simplu și logic mod cu putință.

O sună pe Monica.

— Nu e posibil, Alfré. Nu pot să cred!

— Eu pot. Ba chiar am impresia că am știut dintotdeauna. Dar mai sunt încă multe lucruri pe care trebuie să mi le spună. Nu vin acasă, mănânc un sendviș și mă duc la serviciu. Diseară, după ce-mi termin tura, o să vorbesc cu bunica.

— Nu poți să conduci autobuzul după o asemenea veste, Alfré! Sună și spune că nu te simți bine, vino să te odihnești un pic...

— Mă simt bine, nu te îngrijora. Nu m-am simțit niciodată așa de bine!

Toată după-amiaza a condus autobuzul, transportând în sus și-n jos persoane necunoscute. Bărbați și femei urcau și coborau, fiecare pierdut în gândurile sale; și când doi călători vorbeau între ei, părea că își destăinuie un secret.

Și în timp ce autobuzul mergea în sus și în jos, ca un robot care se conforma unui program, Alfredo continua să mediteze.

Cine erau părinții lui adevărați?

Cum îi chema?

Unde locuiseră înainte să moară?

I se părea că nu-i va ajunge o viață întreagă ca să găsească răspunsurile la toate întrebările.

Bunica, aproape oarbă acum, își petrecea toată ziua în camera ei, în spatele jaluzelelor unei ferestre care dădea în piața Fossatello. Din stradă ajungeau zgomote care îi erau

familiare și care îi țineau companie.

Alfredo îi cumpărase un pachet de castane glasate. Îi plăceau tare mult.

Când sună, Ruth, fata boliviană care avea grijă de infirmă, îi deschise ușa cu uimire. Nu era ora de vizite.

— Azi n-a venit unchiul Camillo s-o vadă pe bunica? întrebă Alfredo cu indiferență prefăcută.

— Nu, de obicei vine după cină.

— Du-te să te plimbi puțin, Ruth. Stau eu un pic cu ea.

Se apropie de ea în penumbră.

— Alfré, scumpule, ce faci? zise bunica întinzându-i mâinile.

— Bine, bunico. Acum sunt bine. Știu tot.

— Tot? Tot ce?

— Știu că am fost adoptat!

Ea rămase în tăcere, cu mâinile osoase abandonate ca o relicvă în mâinile lui; apoi suspină:

— Deci te-a căutat mama ta!

Pentru o clipă, Alfredo nu înțelese.

Mama lui... care mamă? Cea pe care a considerat-o astfel atâția ani, sau alta... cea *adevărată?* Dar unchiul Camillo spusese că cealaltă murise!

Și dacă nu era adevărat? Dacă unchiul Camillo mințise din nou?

O altă mamă nu-i convenea. Nu mai era loc în inima lui s-o primească.

Mama lui *adevărată* era, *în ciuda a tot și a toate*, cea pe care o considerase astfel până în acel moment... și, dintr-odată, toate nedreptățile care îl răniseră, îndepărtarea precoce de casă, părtinirile suferite i se părură rezonabile și perfect îndreptățite.

Alfredo își luă rămas-bun de la bunica.

— Nu voi veni mâine la înmormântare, se scuză ea, sunt prea bătrână și bolnavă.

El, în loc de răspuns, se întoarse și o îmbrățișă.

În spatele coșciugului, Luisa mergea demnă, rezervată până și în durere. Alfredo o privea și i se părea că o iubea enorm.

Uite-o acolo, în picioare lângă coșciugul soțului, și alături de ea fiii: Guido, Manola... și, puțin mai încolo, și el, Alfredo. Simțea un impuls de recunoștință și de emoție pentru acele persoane care îl primiseră și, da, acum putea s-o spună, îl iubiseră, spre deosebire de necunoscuta care îl abandonase cine știe unde, cine știe de ce.

În biserică plutea un miros greu de flori și tămâie.

La sfârșitul slujbei, înainte de a ieși, mama îi îmbrățișase pe rând.

Când îi venise rândul, Alfredo se crispă pentru o clipă: Luisa intenționa cu adevărat să-l îmbrățișeze? Îi veni în minte scena din ziua precedentă, la morgă...

Apoi, copleșit de amestecul de sentimente care îl apăsau, se abandonă în brațele ei izbucnind în hohote de plâns, iar ea îl strânse cu toată puterea.

După înmormântare, Manola îi chemă deoparte pe Alfredo și Monica.

— Unchiul mi-a spus că ai aflat și că vrei să vii să vorbești cu mama.

Lui Alfredo tonul i se păru agresiv și lipsit de delicatețe. Se întrebă dacă nu cumva atribuia din nou altora sentimentele și temerile sale, dar cuvintele care urmară îi risipiră orice îndoială.

— Dacă vii în pace, ești bine-venit, șuieră Manola, dar dacă vii să faci scene, nici n-o să te las să intri. Mama e și-așa prea încercată, tu i-ai mai lipsi!

Monica interveni:

— Dacă te gândești bine, și el e încercat, și nu cred că îi poți interzice să vorbească cu mama lui!

Voi să urce singur. Monica se duse să-l aștepte acasă.

Când îl văzu intrând, Luisa îi veni în întâmpinare la fel cum făcuse cu ceilalți, la morgă.

— Alfré, zise, nu asculta pe nimeni. Pe nimeni. Tu ești fiul meu, eu te-am născut!

Poate erau cuvinte de iubire, de primire călduroasă și de îndreptare a lucrurilor, dar în urechile lui au sunat ca o încercare disperată de a ține în picioare prefăcătoria a cărei victimă fusese pentru atâta timp și care îl făcuse să sufere.

— Știu tot, mamă, și bunica mi-a spus. Am venit doar ca să-ți mulțumesc pentru tot ce ai făcut pentru mine.

Fără să mai adauge ceva se grăbi spre ușă, și dacă ea îi răspunsese ceva, nu avu cum să audă fiindcă își astupase urechile cu mâinile.

Manola fugi după el pe scări și încercă s-o scuze:

— Voia să-ți spună că, pentru ea, rămâi fiul ei, ca și cum te-a născut cu adevărat. Voia să te facă să înțelegi cât a ținut și cât ține la tine.

Dar Alfredo era furibund.

Mai târziu, la cină, o întrebă pe Monica:

— Poți să-mi spui de ce toată lumea zice că mama e doar una, în timp ce eu m-am ales cu două, una mai ticăloasă decât cealaltă?

Monica nu reuși să se abțină și izbucni în râs. Tonul lui o liniștise: în sfârșit, îl regăsise pe acel Alfredo pe care-l iubea.

El o privi perplex, neștiind dacă să se simtă ofensat sau nu; apoi începu să râdă la rândul său și, tot râzând, fața îi fu curând inundată de lacrimi mari care continuau să cadă ușor și fără efort.

Tot: voia să știe tot. Tot și cât mai repede.

Dar nu știa de unde să înceapă, iar puținele amintiri șterse și confuze care se iveau din când în când îl ajutau puțin sau

deloc.

Un lucru era sigur: n-ar fi fost de niciun folos să-i întrebe în continuare pe ai lui. Camillo îl evita, iar Guido și Manola se jurau că nu știau nimic.

— Eram prea mici, a fost un secret și pentru noi.

Cât despre bunica, se baricada în spatele unor „nu știu“, „nu-mi amintesc“, „ sunt prea bătrână“; sau dădea din cap și schimba subiectul:

— Dar oare nu te-am iubit? Nu ți-a fost bine în casa noastră?

Se duse cu Monica la Tribunalul minorilor și fu primit de o tânără femeie care, pe scaun în spatele biroului, ascultă cumpănită și răbdătoare toată povestea.

Alfredo o scruta încordat, mai ales când episodul pe care îl povestea i se părea deosebit de semnificativ și dramatic: încerca să-i transmită emoția lui și să-i ghicească ideile care îi treceau prin minte.

„Înțelege? E în stare să înțeleagă?“ Asta se întreba. Iar răspunsul lui era: „Nu, e prea tânără, prea tânără ca să se transpună în poveste.“ Da, era tânără, chiar dacă avea mai mult decât el.

La sfârșit, cu o amabilitate care lui Alfredo i se păru glacială, fata obiectă că, de regulă, nu le era permis să dezvăluie numele părinților naturali:

— Faceți totuși o cerere scrisă. Există o Comisie de experți care se reunește pentru a hotărî cazurile speciale.

Ieșiră dezamăgiți.

— De la asta n-o să aflu nimic, suspină Alfredo descurajat.

Monica se arătă puțin mai încrezătoare:

— Există legi care îți recunosc dreptul de a ști; și apoi nu a fost chiar un „nu“. Va fi nevoie de timp, dar ai să vezi că îți vor spune...

Dar Alfredo pierduse deja prea mult timp și nu voia asta.

— Tu nu înțelegi? îi spuse Monicăi. Până acum am trăit o viață care nu era a mea, acum nu mai am timp de pierdut. Când mă gândesc, am impresia că nu mai pot aștepta nici măcar o oră, nici măcar un minut.

Ea se lipi de el, pentru a-l face să simtă că-l înțelege. De când începuse acel martiriu, i se părea că-l iubește și mai mult.

— Ai fost adoptat la trei ani, gândi cu voce tare. Vecinii, vânzătorii din zonă, preotul, cineva trebuie să știe...

Alfredo era sceptic:

— Au trecut douăzecișidoi de ani, Monica. Cine vrei să-și aducă aminte?

— Bunica ta era cunoscută de toată lumea în cartier. Poate ai dreptate, dar n-ar fi rău să încerci.

În acele zile febrile, ideile se schimbau încontinuu în capul lui Alfredo; era ca un vârtej de impresii și de impulsuri contradictorii; și astfel, un plan care, până în acel moment, i se păruse extravagant și nerealizabil putea să îi apară brusc cât se poate de rezonabil.

Nu se duse la serviciu. O lăsă pe Monica și se îndreptă spre piața Fossatello. Cercetările lui aveau să pornească de acolo.

Începu să se plimbe fără țintă ca un turist ciudat, spionând prin vitrine. Pe cei din lăptăria din colț îi cunoștea bine; erau tot aceiași de *atunci.* Făceau o frișcă renumită în toată Genova.

Chiar fusese recent acolo, iar proprietara se purtase foarte amabil cu el. De aceea îi venea greu să intre. Tocmai pentru că o cunoștea atât de bine pe femeia din spatele tejghelei, ideea de a-i cere, odată cu frișca, informații despre adopția sa îl stânjenea cumplit.

Făcu cale întoarsă. O luă pe via del Campo și văzu merceria unde îl trimitea bunica să cumpere ață și nasturi. Vânzătoarea era la ușă, sprijinită de o vitrină neverosimil de plină cu ciorapi, chiloți, panglici, corsete și cutii de nasturi. Totul avea un miros

de vechi și de stătut. Alfredo avu impresia că multe dintre obiectele acelea rămăseseră acolo de când era copil.

Poate că acest gând îi dădu curaj: se opri în fața femeii și îi zâmbi, sperând ca ea să nu-și dea seama de cât era de speriat.

— Vă aduceți aminte de mine?

Ea făcu instinctiv un pas înapoi și îl privi suspicioasă; apoi ceva trebuie să-i fi părut familiar, fiindcă expresia i se destinse:

— De ce ar trebui să-mi amintesc de acest tânăr chipeș? zise cu o cochetărie ironică.

Când Alfredo îi dezvălui numele se însenină:

— Desigur, Alfredo... ești nepotul Ginei! Câți ani... Ce mare te-ai făcut... Și bunica ce face? Unde locuiești acum?

El îi povesti în grabă noutățile privind familia; apoi, încercând să-și stăpânească tremurul din voce, cuteză:

— Dumneavoastră știți că am fost adoptat, nu-i așa?

— Oh, da, zise femeia fără ezitare, Gina avea o inimă cu adevărat de aur...

Acele cuvinte lăsau să se înțeleagă că aceea care îl adoptase fusese bunica.

Alfredo era agitat: avea în mâini o altă piesă din mozaic, dar asta tot nu lămurea circumstanțele adopției sale. Mai mult, întreaga poveste i se părea și mai confuză.

Rămase în tăcere. Căuta întrebarea potrivită, cea care i-ar fi permis să obțină alte informații fără să-i stârnească bănuieli vânzătoarei.

Ea i-o luă înainte:

— Îmi aduc aminte de fata aceea frumoasă care te ținea mereu de mână. Ce păcat că nu s-a căsătorit cu unchiul tău, le stătea așa de bine împreună!

I se mai întâmplase și alte dăți: tocmai când adevărul, sau o parte din el, ieșea la suprafață, îl cuprindea o dorință puternică de a o lua la fugă.

Ce i se întâmpla? Voia să afle sau nu?

O forță obscură îl împinse afară din acea prăvălie prăfuită.

— S-a făcut târziu, trebuie să fug la serviciu. Dar mă voi întoarce în vizită, spuse și ieși iute.

În acel moment, avea nevoie de un colț întunecat și liniștit. Un loc unde nimeni să nu-i poată adresa vreun cuvânt, nici măcar din greșeală. Avea străfulgerări de memorie, iar membrele îi erau contractate. Trebuia să-și asculte corpul; să traducă acele contracții în fapte, imagini, cuvinte.

Nu găsi altceva mai bun decât să lase în urma lui zgomotele străzii și să intre într-o biserică. Era biserica unde se ducea la catehism când era copil, unde luase prima Împărtășanie. Se așeză în colțul cel mai ferit și își luă capul în mâini. „Lumea o să creadă că mă rog“, își spuse.

O fată frumoasă... o fată cu părul lung și negru... Camillo... o căsătorie anulată... Da, da, toate astea erau înăuntrul lui.

Fata avea un nume caraghios care îl făcea să râdă... Era fericit cu ea. Râdeau mereu, el și cu Marta. Desigur, așa o chema: Marta, Marta Gallo[2]!

— Sună-l imediat pe unchiul tău, îl sfătui Monica, entuziasmată și ea de noua descoperire.

— Nici nu mă gândesc, reacționă Alfredo. N-am chef de alte minciuni. Trebuie să ajung singur la adevăr. Cred că e cel mai bine pentru toți!

În cartea de telefoane erau în jur de o sută de persoane cu numele de Gallo, însă nicio Marta; dar asta nu-l descumpăni.

Se așeză lângă telefon și începu să formeze numere, sistematic.

Răspunsul era mereu același:

— Nu, îmi pare rău, nu e nicio Marta aici.

Abia la a treizecea încercare o voce feminină răspunse:

— Marta? Nu mai stă aici. Eu sunt mama ei. Dar dumneavoastră de ce o căutați?

Îi spuse numele lui și nu mai fu nevoie să adauge altceva: mama Martei și-l amintea cât se poate de bine.

— Sunt sigură că fiica mea se va bucura mult să te vadă. Sun-o, îți dau numărul ei.

Monica se aștepta să-i telefoneze imediat, dar nu fu așa: lăsă să treacă toată ziua, trândăvind. Cu cât se apropia mai mult de adevăr, Alfredo trăgea de timp, doza efectele. Avea nevoie de amânări, asemenea cuiva care scrie o poveste.

Își dădură întâlnire în portul vechi, într-un bar din fața mării. „Nu am nevoie de semnalmente“, îi spusese Marta voioasă. „Sunt sigură că te recunosc.“

Dar în schimb fu el cel care o recunoscu, când încă era departe: o văzu sosind și își aminti de acel mers delicat, de acel mod special de a-și undui șoldurile.

Încă mai era frumoasă, dar nu mai avea părul lung ca pe vremuri: acum avea o tunsoare scurtă, care îi dădea un aer de adolescentă.

Se duse în întâmpinare fără să ezite, îi întinse mâna și îi zâmbi. Ea îl trase spre ea și îl îmbrățișă.

— Dacă ai ști de câte ori m-am gândit la tine, Alfredo. Am fost egoistă și lașă. Ar fi trebuit să te caut eu.

Erau copii peste tot în partea aia a orașului: alergau după mingii care săreau, urcau și coborau din leagănele colorate, se cățărau pe tobogane și își dădeau drumul în jos scoțând țipete de bucurie.

— Te duceam mereu la joacă, suspină Marta, pe vremea aia nu era așa frumos, dar tu te distrai oricum.

Alfredo rămase mut: era acolo ca să asculte.

— Aveam șaptesprezece ani, trebuia să mă căsătoresc cu unchiul tău Camillo și de aceea căutam să pun deoparte niște bani. Nu reușeam să găsesc un serviciu stabil și m-am hotărât să mă fac baby-sitter. Am scris o grămadă de bilețele pe care le-

am lăsat prin magazine. Le-am împrăștiat peste tot cu ajutorul lui Camillo, care m-a prezentat vânzătorilor din cartierul unde locuia. Cartierul bunicii tale. Cel în care ai crescut și tu, din câte știu. Într-o zi, m-a sunat o doamnă: „Am luat numărul dumneavoastră de la lăptărie“, mi-a spus. „Vă ocupați și de copii mici, de doi – trei ani?“ „Cum să nu“, i-am răspuns, bucuroasă că am găsit în sfârșit ceva. Și a doua zi m-am prezentat la adresa pe care mi-o dăduse. Pe strada San Siro...

— Strada San Siro? o întrerupse Alfredo. Cu alte cuvinte la doi pași de casa bunicii...

— Da, la doi pași. Acolo te-am văzut prima oară. Aveai părul cârlionțat și un zâmbet încrezător. Erai frumos foc. Mama ta mi-a dat o sumă de bani foarte mare pentru vremea aia. „Veți avea nevoie să plătiți caruselul și restaurantul“ mi-a zis, ghicindu-mi uluirea. „Voi fi plecată toată ziua, mă întorc după-amiază. Să mi-l aduceți în jur de cinci.“

„Deci“, își spuse Alfredo, „Marta a cunoscut prima mea casă și a vorbit cu cealaltă mamă, cea *adevărată.“* Era copleșit de emoție și se străduia să-și înghită lacrimile și întrebările.

— A fost o zi minunată. O noapte vântoasă limpezise aerul, iar clima era blândă. Îmi amintesc ziua aceea de parcă ar fi fost ieri. Te-am dus în parcul de distracții: aveam impresia că eram și eu din nou copil, tot urcând și coborând din călușei. Aveam o grămadă de bani de cheltuială și ne-am făcut toate poftele. În pizzerie, după ce-am mâncat, ai adormit cu capul sprijinit de pieptul meu, iar eu am rămas așa, să te privesc în timp ce dormeai. Aș putea spune că mă „îndrăgosteam“. La cinci ne-am prezentat în strada San Siro, dar ușa era închisă și, deși am sunat timp îndelungat, n-a venit nimeni să deschidă. M-am gândit la o banală întârziere și te-am dus să mai facem o plimbare, ca să treacă o oră; apoi m-am întors să bat la ușă. Nimic. Nimeni. Se făcuse întuneric, holul și scările clădirii erau murdare și miroseau urât. Am început să mă neliniștesc. Am

ciocănit la ușa unei vecine și, după o lungă așteptare, mi-a deschis o femeie parfumată și pe jumătate dezbrăcată. „Nu vezi că muncesc?“ mi-a spus furioasă. „De unde vrei să știu eu de mama mucosului ăstuia... Nici măcar nu știu unde locuiește...“

— Mama făcea meseria *aia?* întrebă Alfredo dintr-o suflare.

Marta încuviință.

— Mă tem că da, îl privi pe Alfredo cu o expresie nesigură și adăugă: Nu ți-au spus?

Băiatul se sperie: îi era teamă că Marta, dându-și seama de câte lucruri i-au fost ascunse, să nu devină brusc reticentă.

— Scuze, zise, scuze, nu te mai întrerup...

Ea îi luă mâna să-l liniștească și continuă:

— Nu mai știam ce să fac. Eram speriată rău. L-am sunat pe Camillo și am așteptat împreună. El s-a întors de mai multe ori la casa aceea, până noaptea târziu, ca să vadă dacă s-a întors mama ta. A încercat și a doua zi. Dar nu mai aveam speranțe. Mama ta dispăruse. În ziua următoare ne-am dus la poliție. Nu dormisem toată noaptea. Nu puteam să mă împac cu gândul că o să ajungi într-un orfelinat. Te-am dus acasă la mine și m-am înțeles cu asistentul social să te țin măcar în primele zile. Dacă mama ta nu se prezenta, urma să înceapă procedurile ca să poți fi adoptat. Nu voiam să renunț la tine, dar eu și Camillo nu eram căsătoriți încă și, prin urmare, nu puteam să facem cerere de adopție. Mama mea era foarte bolnavă în perioada aceea și, deși am rugat-o cu lacrimi în ochi, nu s-a simțit în stare să-și asume o responsabilitate așa de mare. Bunica ta, în schimb, era dispusă să te înfieze, dar depășise limita de vârstă. Atunci a hotărât să fii adoptat de fiica ei, care avea deja doi copii, cu învoiala să vii să stai cu mine și Camillo după ce ne căsătoream. Căsătorie care n-a mai avut loc.

Din toate întrebările pe care ar fi vrut să i le pună, Alfredo nu reuși să formuleze nici măcar una. Trebuia să digere imensa cantitate de informații pe care le aflase pentru prima oară din

povestirea Martei.

Schimbă subiectul:

— Aș vrea s-o cunoști pe soția mea, trebuie să vii la noi la cină într-una din serile astea...

— Soția ta, exclamă Marta. Dacă ai ști ce ciudat mi se pare să te văd adult, căsătorit. Poate că ai și un copil...

— Nu, copil nu, din păcate nu reușim să avem... suntem sănătoși amândoi ni-l dorim, dar până acum n-a fost chip, nu știu de ce...

— Nici eu nu am copii, suspină Marta, nu am găsit la timp bărbatul potrivit. Și când te gândești că îmi plac atât de mult! Dar bunul Dumnezeu îi trimite cui nu-i vrea!

Dintre toate lucrurile, cu sau fără sens, pe care le-ar fi putut face după întâlnirea cu Marta, îl alese pe cel mai extravagant și de neînțeles: intră într-o librărie și își cumpără un dicționar.

În timp ce se întorcea spre casă cu plasa grea în mână, își aminti de un episod de acum mulți ani: tatăl lui cumpărase un dicționar de limba italiană și, mai întâi de toate el, și Manola căutaseră cuvântul „cur“; niciunuia nu-i venea să creadă că un asemenea cuvânt se putea găsi într-adevăr scris într-o carte. Și când colo, „cur“ era trecut.

Acum căută „târfă“: chiar dacă nici el, nici Marta nu îl pronunțaseră, acela era cuvântul care denumea femeile ca mama lui; era un cuvânt pe care Alfredo îl cunoștea bine, dar simțea nevoia să-i citească definiția exactă, poate cu speranța inconștientă de a găsi, în acea operă autorizată și voluminoasă, un alt fel de a considera fenomenul, un nou punct de vedere.

„Prostituată; epitet injurios la adresa unei femei“, asta spunea definiția.

Pentru cei ca el, care crescuseră pe aleile din jurul portului, acel cuvânt nu era aproape niciodată o injurie, ci mai degrabă un mod de a indica o anumită categorie de femei care trăiau în

mijlocul oamenilor „normali“, cumpărau din aceleași magazine și frecventau aceleași baruri. Uneori, venea câte una să cumpere flori de la chioșcul bunicii, iar ea se comporta amabil cu acele cliente, ca și cu oricare alt cumpărător.

Continuă să citească literele minuscule ale definiției până găsi în cursive expresia *fiu de t.*, și lângă ea, o explicație lapidară: „persoană perfidă și necinstită“.

Monica îl găsi absorbit, cu dicționarul deschis în față.

— Ce faci aici? îl întrebă.

— Nimic, răspunse Alfredo și închise grăbit cartea, ca și cum ar fi fost surprins făcând ceva necuviincios. Apoi, ridicând din umeri, adăugă cu un surâs: Fac cercetări în legătură cu mama mea adevărată.

— Îmi ajunge, îi spusese Alfredo Monicăi după ce-i povestise totul. Nu vreau să mai știu nimic altceva, o mamă care își părăsește fiul nu merită să fie căutată.

Însă, la nici o oră de la acea hotărâre fermă, se pregătea deja să-și continue investigația.

Înainte să iasă, îi explică Monicăi:

— Mă duc la Curia romană. Marta mi-a spus că au un fel de registru de stare civilă. Poate că au și lista cu toți copiii care se nasc și cu numele părinților.

În fața porții ezită. „O iau pe un drum greșit“, se gândi, „preoții sunt obligați să păstreze secretele mai mult decât laicii.“ Nu aveau să-i spună nimic în vecii vecilor. Dar nu rezolva nimic dacă pleca.

Se plimbă puțin în sus și-n jos pe trotuar, privind fricos poarta rigidă, și când o văzu deschizându-se încet, crezu pentru o clipă că puterea gândurilor sale era cea care mișca masivele canaturi. În schimb era un preoțel înalt și firav: mergea cu pași mărunți și repezi, iar sutana îi însoțea mișcările cu fâlfâiri ușoare. Temându-se să nu stârnească curiozitate sau

suspiciune, Alfredo se prefăcu că examinează lespezile vechi de marmură de pe o clădire antică. Tânărul preot se opri și veni spre el:

— Sunteți aici pentru ele? întrebă arătând spre lespezi.

— Nu, adevărul e că mă uitam doar așa... răspunse confuz.

— Sunt foarte interesante, făcu zelos tânărul preot, hotărât să-și etaleze erudiția. Sunt doi stâlpi ai infamiei extrem de rari.

Alfredo își dădu seama că devenise foarte sensibil la unele expresii. Cuvântul „infamiei“ îl alarmă. Dar celălalt continua să zâmbească inspirat.

— Pe vremuri, explică, nu se făceau lespezi și monumente numai pentru eroi sau pentru oamenii cinstiți. Celor care comiteau fapte rele le erau dedicate epigrafe înjositoare, ca să fie disprețuiți în eternitate.

Alfredo deveni curios:

— Și cine comanda aceste monumente pe dos?

— Păi... autoritățile, judecătorii, cetățenii... cei care fuseseră înșelați... răspunse preoțelul, care părea să-și fi pierdut siguranța.

— Dacă ar mai continua acest obicei, spuse Alfredo îngândurat, aș avea și eu de pus o lespede!

— Cine n-ar avea? Dar cel mai frumos epigraf e scris de cel care iartă...

Alfredo ascultă în tăcere. „E un preot“, își spuse, „și nu are cum să vorbească decât așa.“

Apoi îl distrase un alt gând: „Poate că interlocutorul meu lucrează la Curie și mă poate ajuta.“ Se simțea puțin stânjenit să-i expună problema acelui străin întâlnit din întâmplare. „Dar până la urmă“, își spuse, „el a început conversația.“

Preotul îl informă cu amabilitate că documentul pe care îl căuta nu se afla la Curie:

— Dar dacă știți în ce parohie ați fost botezat, puteți să găsiți ce vă interesează în registrul botezurilor.

„Sunt un mare idiot“, își spuse Alfredo iritat. „Monica îmi tot spune de când a început toată povestea asta să mă duc la don Mario. Mama mea, din câte se pare, locuia chiar în fața bisericii din San Siro; el a cunoscut-o mai mult ca sigur.“

O porni cu pas întins pe străduțele tăcute. Sângele îi pulsa în vene cu un ritm neregulat. Îi era frică să nu fie copleșit de dorința de a fugi, de a evita adevărul, care punea din nou stăpânire pe el.

Don Mario, bătrân și bolnav, avea mai mult de optezeci de ani, dar nu se dădea înapoi de la niciuna din datoriile sale de paroh. Alfredo o luă prin spatele bisericii și găsi cu ușurință sacristia. Antonio, sacristanul ce încerca să protejeze odihna bătrânului preot filtrând solicitările, care erau numeroase și frecvente, tocmai ieșise.

Nu se așteptase să ajungă așa de ușor până la don Mario. Când îl văzu înaintea sa, drept și sever, simți și mai imperios nevoia de a fugi.

— Sunt nepotul Ginei, vânzătoarea de flori, spuse dintr-o suflare, cel care a fost adoptat. Poate că dumneavoastră ați cunoscut-o pe mama mea adevărată...

Obrajii bătrânului erau scobiți, uscăciunea feței îi scotea în evidență pomeții ascuțiți și îi accentua ochii limpezi și scânteietori.

— Am cunoscut atâta lume... zise vag. Dar de voi îmi aduc aminte... oh da, îmi aduc bine aminte...

„De noi își amintește“, își spuse Alfredo. „Vrea să spună de mine și de mama mea. Deci ne vedea împreună...“ Și imaginea lui de copil, ținut de mână de o necunoscută, îi provocă o emoție neașteptată.

— Știți cum o chema?

— Sunt bătrân, fiule. Memoria m-a lăsat de mult timp. De tine și de fratele tău îmi amintesc fiindcă asemenea lucruri

rămân întipărite...

Un frate... Chiar că era bătrân! Cine știe cu cine îl confunda. Dar nu memoria bătrânului preot era importantă, important era să poată consulta registrul botezurilor; așa că se prefăcu că nu bagă de seamă greșeala, ca să nu-l umilească.

— Am fost la Curie, don Mario, zise luând-o pe ocolite, și mi s-a spus că ar trebui să găsesc în registrul botezurilor numele părinților mei...

— De ce mai vrei să știi acum? bombăni don Mario; apoi, fără să mai aștepte răspunsul, scoase din buzunarul adânc al sutanei un mănunchi zăngănitor de chei și deschise ușa unei încăperi mici și slab luminate. Alfredo se așteptase la refuzuri și împotriviri și, când colo, fără să fie nevoie să insiste, fusese condus până acolo, în fața acelui dulap impunător în care erau așezate, una lângă alta, registrele botezurilor și înmormântărilor.

— Spune-mi anul nașterii, zise morocănos don Mario, al tău sau al fratelui tău...

Din nou, aceeași greșeală!

— 1971, zise, și adăugă: eu sunt Alfredo Milone.

Anul era scris cu roșu pe cotorul fiecărui registru. Don Mario îl scoase pe cel din anul 1971 și începu să răsfoiască paginile una câte una, alunecând cu degetul pe fiecare rând; apoi se opri.

— Parcă a sunat cineva la ușă, spuse (dar nu fusese niciun țârâit, Alfredo era sigur). Mă duc să văd cine e.

Ieși, lăsându-l singur în fața acelui volum masiv, deschis la pagina potrivită. Nu-i rămânea decât să se apropie și să citească.

Înaintă cu circumspecție temătoare, uitându-se împrejur, ca și cum ar fi căutat o cale de a fugi; apoi se aplecă asupra registrului, și numele său, scris cu litere mari, îi sări imediat în ochi.

„În ziua 22 martie 1971 a fost botezat ALFREDO MILONE, fiul lui Gaetano și al Giuseppinei Predin.“

Giu-sep-pi-na... Giu-sep-pi-na-pre-din... Ga-e-ta-no-și-giu-sep-pi-na-pre-din... Repetă acele nume cu voce tare, silabisindu-le cu grijă, ca și cum ar fi fost vorba despre o formulă magică.

Se scotoci prin buzunare în căutarea unui pix și a unei foi de hârtie, dar nu găsi nimic. Și totuși trebuia să scrie numele acelea înainte să se întoarcă don Mario! Ga-e-ta-no-și-giu-sep-pi-na-pre-din... Îi era frică să nu le uite. Dacă le uita, trebuia să se întoarcă... să-l roage din nou pe don Mario să consulte registrul...

Din sacristie se auzi un zgomot de pași, dar nu erau cei nesiguri și târșâiți ai lui don Mario. Alfredo se repezi să închidă ușa, dar nu avu timp. Un bărbat în vârstă, înalt și robust, se oprise în fața lui și îl privea cu aer neîncrezător.

— Tu ești fratele nepotului meu, Michele, zise. Sunteți identici!

Așadar don Mario nu se înșelase: avea un frate.

Înaintea minții și inimii, îi reacționară măruntaiele:

— Am nevoie de o baie, bolborosi Alfredo. Nu mă simt bine.

Sacristanul se grăbi să-i arate o ușă.

Toți știau în cartier.

Avea un frate *adevărat* care locuia la doi pași de casa lui. Se jucaseră în aceeași piață, învățaseră în aceleași școli, poate chiar schimbaseră și jocuri sau abțibilduri între ei. Toți știau că erau frați, în afară de ei.

— Michele, zise sacristanul, a fost adoptat de fiica mea, care era căsătorită de ani de zile și nu reușea să aibă copii.

Alfredo asculta resemnat noua povestire, cu o cană aburindă de ceai de mușețel în mână. Era extrem de palid.

— S-a întâmplat în 1974, explică sacristanul. A fost un fapt care a impresionat tot cartierul. Mama voastră intrase în

brutărie cu Michele în cărucior. „Pot să vi-l las o clipă pe ăsta mic?“ a întrebat-o pe brutăreasă. „Mă duc până la poștă să pun o recomandată și mă întorc. Doarme, n-o să vă deranjeze.“

— Și nu s-a mai întors...

— Nu, nu s-a mai arătat. Atunci fiica mea a făcut cerere de adopție. Michele este singurul meu nepot.

— Dar cu părinții mei adoptivi... cu bunica mea... nu ați vorbit niciodată unii cu alții?

— Noi știam de tine și, cu siguranță, și ei știau de Michele. Dar nu era cazul să mai dezgropăm povestea aia. Cu cât se vorbea mai puțin, cu atât era mai bine pentru toți. Acum că sunteți mari... La ora asta, fratele tău e la serviciu, putem să-l sunăm...

— Nu, nu, tresări Alfredo. Așteptați un moment...

Avea nevoie de timp, nu se simțea pregătit pentru acea nouă întâlnire.

— El știe că a fost adoptat?

— Da, zise bărbatul. Dar câteodată mă gândesc că ar fi fost mai bine să nu-i fi spus nimic. A crescut cu un caracter dificil, supărăcios. E de ajuns un fleac ca să se îmbufneze. Cred că încă mai poartă în suflet supărarea pricinuită de abandon. Dar acum că ești aici, poate o să-i facă bine. Îmi pari un băiat cumsecade. Cum te simți, ești mai bine?

Se simțea mai bine, dar trebuia s-o sune pe Monica.

Nu putea să audă vocea unui frate necunoscut sau, și mai rău, să se găsească față în față cu el fără să aibă alături pe cineva care să-l strângă de mână. Pentru a găsi curajul de a se apleca asupra prăpastiei, trebuia mai întâi să se ancoreze într-un prezent care îl liniștea.

Întâlnirea fu stabilită pentru seara aceea, în sacristia din San Siro. Dar înainte de asta, voi să-l sune pe unchiul Camillo.

Orice urmă din resentimentul pe care-l simțise când îi

descoperise minciunile dispăruse: tumultul evenimentelor ce au urmat măturase tot în calea lui.

Unchiul fu uimit și bucuros să audă în receptor vocea lui Alfredo; tonul era același de pe vremuri, familiar și călduros; iar când Alfredo îl întrebă:

— N-ai putea să vii la mine să bem o cafea?

Camillo răspunse:

— Vin imediat.

Stăteau în bucătărie, ca pe vremuri.

Alfredo îi făcu o relatare detaliată a descoperirilor sale, și când aduse vorba despre abandonul fratelui său, Camillo comentă:

— Ați fost abandonați amândoi în aceeași zi. După ce te-a încredințat Martei, mama ta l-a lăsat pe fratele tău în magazin. Noi însă am aflat acest lucru după câteva luni, de la asistentul social.

Pe un ton mâhnit, cu totul lipsit de agresivitate, Alfredo îl întrebă:

— Spune-mi sincer, după tine, au avut vreun rost atâtea secrete?

— Știu că acum ți se pare absurd, dar în cartier se spunea că tatăl tău s-ar fi întors să vă caute pe toți trei... pe tine, pe Michele și pe mama voastră. Ea dispăruse tocmai de frica tatălui tău...

Alfredo își dădu seama, cu o strângere de inimă, că la tatăl lui biologic nu se gândise nici măcar o clipă până în acel moment. Îi trecu prin față, ca într-o străfulgerare, chipul celuilalt tată, acela care pentru el era cel adevărat, străveziu și senin pe patul de moarte, și se simți copleșit de emoție.

— Tatăl tău era un neghiob, continuă Camillo, își făcea veacul prin pușcărie. Nimeni nu putea să-i prevadă reacțiile. Din acest motiv, chiar și cei de la Tribunalul minorilor ne-au

sfătuit să fim discreți. Să nu vorbim prea mult... Din cauza asta bunica nu mai dormea nopțile. Abia când am aflat că a comis o faptă mai gravă ca de obicei și s-a ales cu zece ani, am stat un pic mai liniștiți... Aveam un prieten la Tribunal care, din când în când, îmi furniza vești. Așa am aflat, acum opt ani, că a murit de o boală urâtă.

— Și nu te-ai gândit niciodată, ținând cont de apropierea dintre noi, să-mi spui adevărul?

— Nu o dată, ci de mii de ori m-am gândit. Când te-ai căsătorit cu Monica eram hotărât să-ți vorbesc... adică voiam să-ți spun că ai fost adoptat, fără să intru în detalii. Dar toți erau împotrivă. Părinții și frații tăi adoptivi considerau că ar fi fost o adevărată cruzime. Și în plus, chiar în ziua aia, bunica m-a amenințat: „Dacă îi faci rău copilului, să nu mi te mai arăți în fața ochilor!". Așa am ajuns la concluzia că, dacă atâta lume gândea la fel, poate că eu eram cel care greșea.

— Dar după aia, insistă Alfredo, după ce mi-ai spus deja că fusesem adoptat, de ce te-ai încăpățânat să-mi spui toate minciunile alea?

— Pentru că țin la tine, de-aia! Tu ai fi fost în stare să-mi spui așa, pe nepusă masă, că mama mea era o prostituată, iar tatăl meu un infractor? Acum e ușor să critici... Dar a-ți spune adevărul era pentru mine același lucru cu a-ți înfige un cuțit în piept. Nu puteam.

Alfredo era impresionat de însuflețirea unchiului său. Simțea că era sincer, dar asta îi provoca o mâhnire și mai acută; iar să admită că purtarea familiei care îl adoptase fusese rezonabilă sau cel puțin justificată, ar fi însemnat să ia pe umeri întreaga povară a destinului său.

Mergeau ținându-se de mână, emoționați și încordați.

— Dacă cineva ar vrea să scrie o carte despre povestea asta, îi spuse Alfredo Monicăi, ar fi acuzat că minte. Gândește-te la

anii în care am trăit în cartierul ăsta fără să știu nimic, pe când ceilalți știau tot... la dățile în care probabil m-am întâlnit cu fratele meu... Acum mă duc să-l cunosc. Mă simt ca un erou dintr-o telenovelă.

— Titlul *Alfredo al inimii mele* îți place? glumi Monica.

— Hm, titlul cel mai potrivit ar fi *Vocea sângelui*, sau greșesc?

— Și *Sângele apă nu se face* ar merge...

Izbucniră în râs, strângându-și mâna cu putere.

Ajunseseră. Îl văzură pe sacristan așteptându-i pe scara care ducea la biserică.

— Vă așteaptă aici, zise, luând-o înaintea lor spre sacristie.

Stătea în picioare și, ca și cum ar fi avut nevoie de sprijin într-un moment atât de greu, se rezema cu o mână de dulapului de culoare închisă în care se păstrau potirele și odăjdiile.

Fața îi era slabă și ascuțită, iar o șuviță de păr brunet îi cădea pe frunte; și-o dădu la o parte cu un gest nervos. Era un gest banal, din acelea pe care le face toată lumea, dar Alfredo se recunoscu în el și avu impresia că dezvăluia o afinitate mai mare decât o dezvăluiau trăsăturile, culoarea ochilor și expresia feței.

El era cel care trebuia să spună ceva; în definitiv, era fratele mai mare; dar nu avea voce.

Stăruia o tăcere profundă, încărcată de o emoție intensă și controlată.

Apoi zise:

— Bună.

Doar atât. Însă vocea lui sugrumată acordă o încărcătură specială acelui cuvânt obișnuit.

Băiatul schiță un zâmbet forțat.

— Așadar ești fratele meu, murmură Alfredo, ca și cum ar fi ajuns la concluzia aceea după o căutare îndelungată.

— Așa se pare.

— Ia să te văd, am auzit că semănăm...

Își întinse brațele spre el cu intenția de a-l întoarce spre lumină dar, ca o trădare a corpului, acel gest se transformă într-o îmbrățișare. Îl strânse cu putere, fără să mai încerce să-și controleze emoția, deloc tulburat când îl simți pe celălalt surprins și încordat.

Dinspre mare sufla un vânt umed și răcoros, care se strecura pe alei aducând mirosuri acre sau dulcege, culese cine știe de unde.

Alfredo inspira cu voluptate aerul orașului său.

Mergea vioi și ușor, stăpânit de un sentiment îmbătător. Descoperise ceea ce îi fusese ascuns timp de douăzecișidoi de ani, își găsise fratele, în buzunar avea o hârtie cu numele mamei sale și toate acestea le obținuse de unul singur, cu puterea încăpățânării sale. Asta îi dădea o extraordinară senzație de putere. Până atunci, hotărâseră ceilalți ce trebuia să știe sau să ignore; dar acum totul se schimbase.

Poate avea să-și caute mama *adevărată* într-o bună zi; sau poate nu. În orice caz, el era cel care avea să decidă.

Mergea pe străzile copilăriei sale și avea impresia că nu le mai văzuse niciodată: era ca și cum fiecare imagine trecea prin filtrul noii sale identități. Multe dintre persoanele pe care le întâlnea le cunoștea dintotdeauna, altele îi erau doar vag familiare.

Se gândi la senzațiile nelămurite de déjà-vu pe care le avea când era mic, ascultând anumite voci sau privind anumiți oameni și modul în care mergeau. Pe acei bărbați și pe acele femei îi cunoscuse probabil când stătea cu mama lui; dar, revăzându-i, nu știa unde să-i situeze din cauza fracturii brutale dintre viața sa de *dinainte* și viața sa de *după.*

Se întrebă dacă o fi bine sau rău pentru un copil adoptat să crească pe aceleași străzi unde trăise și înainte de abandon.

Firește, atunci era prea mic ca să înțeleagă cât de neînsemnată era distanța dintre piața Fossatello și strada San Siro; dar acum, adult fiind, încerca o senzație acută de disconfort constatând că misterul vieții sale fusese totdeauna acolo, la îndemână, între acele trei sau patru străduțe strâns legate una de alta, pe acele alei unde rătăcise atâta timp neștiutor și nefericit.

— Vrei s-o căutăm pe mama noastră adevărată?

— Nu, eu am deja o mamă; cât despre tine, dacă vrei să scapi de grija asta...

Alfredo invidiase siguranța fratelui său. Poate faptul că știuse de la început adevărul îi îngăduise să trăiască fără suspiciuni și să se abandoneze încrezător iubirii familiei adoptive. Pe de altă parte, el rămăsese cu mama lor penru doar trei luni și, fără îndoială, primele lui impresii se evaporaseră fără urmă.

El, în schimb, fusese otrăvit de acele imagini și senzații vagi, confuze, care îi rămăseseră în minte după abandon; iar secretele, minciunile, tăcerile familiei adoptive îi agravaseră neliniștile și bănuielile.

Se ducea la mama lui: nu, nu cea naturală, cealaltă.

După răspunsul lui Michele: „Eu am deja o mamă“, își spusese că și el avea una, și că de multe ori se comportase cu ea în mod ingrat, nedrept, prostesc de ostil.

O sunase la zece dimineața, fiindcă la ora aceea era sigur că o găsește singură.

— Pot să trec într-o vizită?

— Asta e casa ta, îi răspunsese ea, poți să vii când vrei.

„Mereu a fost așa“, se gândi Alfredo. Spunea cuvinte primitoare și amabile, dar cu acel ton sec și măsurat care, în trecut, îl făcuse să sufere atâta. Poate, în mod arbitrar, crezuse că Luisa se comporta astfel ca să-l țină la distanță.

— Ba nu, ăsta e felul ei de a fi, obișnuia să obiecteze Monica;

și abia acum, simțindu-se eliberat de angoase și suspiciuni, reușea să înțeleagă, măcar în parte, că soția lui avea dreptate.

Mama Luisa auzise liftul și îi deschisese ușa înainte ca el să sune.

— Bună, *nan*[3], ce-ai mai slăbit! Soția ta nu-ți dă să mănânci?

Aici era exact ca bunica: primul gând, cel mai important pentru ele, era să mănânce. Ca și cum mâncarea ar fi avut darul de a îndrepta ceva.

Negrul hainelor de doliu, în loc s-o facă și mai severă, îi accentua fragilitatea. Alfredo își stăpâni dorința de a o îmbrățișa. Acel gest ar fi fost prea nou și stânjenitor între ei.

— L-am găsit pe fratele meu și am și numele ăleia... zise, și spunând „ăleia“, accentuă tonul disprețuitor.

— Al mamei tale? făcu ea liniștită.

— Mama mea ești tu... zâmbi el, dacă mă mai vrei, bineînțeles...

Erau emoționați și precauți, fiindu-le teamă să nu se rănească. Își spuseră multe lucruri. Ea, liniștită și mâhnită, îi amintea întâmplări și cuvinte din trecut; iar Alfredo își dădea seama, pe măsură ce acele cuvinte făceau să-i revină în minte întâmplări uitate, că el era principalul responsabil pentru bariera existentă între ei de atâta timp.

— Poate eram supărat pe tine fiindcă îmi aminteam de cealaltă... reflectă Alfredo vorbind mai mult pentru sine decât cu ea.

— Aveai numai trei ani, erai prea mic...

— Nu atât încât să nu înțeleg că îmi fusese schimbată mama sub ochii mei...

Alfredo nu știa prea multe despre copii, iar de el, personal, nu-și amintea nimic; dar își spunea în sinea lui că, la trei ani, copiii sunt capabili să recunoască persoanele, locurile, obiectele. Cum se simțise când se văzuse într-o lume nouă și

străină? Ce sfâșiere tulburătoare i se deschisese în suflet în momentul în care se trezise lipsit de mama cu care era obișnuit?

– Nu vreau să-ți fac niciun reproș, dar dacă aș fi știut adevărul, aș fi înțeles mai bine atâtea lucruri... de exemplu, faptul că erai mai afectuoasă cu Guido și Manola mi s-ar fi părut normal, având în vedere că ei sunt copiii tăi...

— Și tu ești copilul meu. Am făcut multe greșeli, dar credeam că tot ce fac e spre binele vostru. Când ai venit tu, Manola era deja mare, avea unsprezece ani. Dar Guido avea șase și era foarte gelos. Te bătea, nu te lăsa să te atingi de jucăriile lui, devenise capricios și agresiv, și începuse iar să facă pipi în pat. Doctorița îmi spusese să fiu foarte atentă, să nu te mângâi prea mult, că oricum erai mic și nu înțelegeai... în timp ce Guido putea să sufere mult din cauza asta. Și eu eram atentă... Apoi bunica a vrut cu orice preț să te ia la ea. M-am împotrivit un timp, apoi am cedat, pentru că nu voiam să suporți tiraniile fratelui tău... și pentru că mi se părea că dădeam greș în orice făceam.

— Când m-am dus la bunica, de ce nu mi-ai spus că era pentru totdeauna? Eu m-am simțit alungat și credeam că te-ai descotorosit de mine fiindcă nu mă iubeai...

— Bunica te considera copilul ei... credea că eu și tatăl tău eram părinți fictivi, buni doar să semnăm hârtiile. Nu ți-am spus nimic fiindcă speram că, mai devreme sau mai târziu, te-aș fi adus înapoi acasă. Dar bunica a reușit întotdeauna să facă din mine ce voia. Eu și tatăl tău... adică soțul meu, Dumnezeu să-l ierte, te-am iubit mult... În primele nopți te țineam în pat, între noi, fiindcă erai speriat și trist. Adormeai lipit de mine și simțeam o asemenea nevoie de protecție, o asemenea rătăcire în îmbrățișările tale, că și o piatră s-ar fi înduioșat. În somn plângeai, dădeai din picioare și făceai un zgomot ciudat cu dinții, ca un scrâșnet. Poate că, în somn, vedeai imagini cu

mama ta. O mamă care nu mai exista în viața ta. De aia sufereai, iar eu aș fi făcut orice numai să nu te fac să suferi. Să vezi un copil de trei ani că suferă e insuportabil. Voiam să te fac să uiți, dar nu am reușit, din câte se pare. Așa stăteau lucrurile atunci și, când te-ai făcut mai mare, aveam impresia că, dacă ți-aș fi spus adevărul, te-aș fi făcut să treci din nou prin iadul din care, poate greșind, credeam că te-am scăpat.

Alfredo se simți cuprins de un val de recunoștință.

Se revăzu copil în brațele acelei femei pe care întotdeauna o considerase rece, nepăsătoare și pe care de atâtea ori, în sufletul lui, o jignise cu suspiciuni și insinuări.

Fusese insensibil și orb. Își vărsase pe mama Luisa toată ranchiuna pe care o simțea pentru *cealaltă.*

Brusc, își dădu seama că în el creștea, până la a deveni irezistibilă, nevoia de a vorbi cu mama lui *adevărată,* cu necunoscuta care îl abandonase. „Las-o baltă“, își spusese în toate zilele acelea, „nu merită osteneala.“ Însă acum înțelegea că nu și-ar fi găsit liniștea până când nu ar fi parcurs până la capăt etapele lungii sale călătorii în sens invers.

În toată povestea aia trebuia să fie, pe undeva, și oamenii răi.

Până în acel moment se gândise să atribuie rolul acesta părinților, lui Camillo, lui Guido și Manolei.

Acum îi apărea limpede că se înșelase. Dacă familia adoptivă îl mințise, o făcuse cu intenții bune, ca să-l ferească de suferință și rușine.

Dar trebuia să existe și cineva pe care să se supere...

O privi zâmbind pe Luisa și își întinse mâinile spre ea.

— Nu ți-am mulțumit niciodată... nici ție și nici tatei, zise cu tristețe.

— Tu ești copilul meu, răspunse ea strângându-i cu putere mâinile, copiii nu mulțumesc...

Când îl însoți la ușă, era caldă și tulburată cum nu mai fusese niciodată în prezența lui.

O nouă frenezie pusese stăpânire pe Alfredo: trebuia să dea de urma *celeilalte*... de mama *rea*.

Din registrul botezurilor copiase numele, data și locul ei de naștere.

— Să începem cu lucrul cel mai simplu, zise Monica, să căutăm în cartea de telefoane din Varese.

Căutară, dar niciun abonat în acel oraș nu avea numele Predin. Atunci sunară la Oficiul de Stare Civilă.

Monica vorbi cu o angajată:

— Caut o verișoară de-a mea, Giuseppina Predin. Am pierdut legătura de mulți ani, dar trebuie să-i aduc la cunoștință că am avut un doliu în familie și aș avea nevoie urgentă să dau de ea...

Știa că doliul era o carte bună de jucat, în stare să înmoaie chiar și pe cei mai intransigenți.

La celălalt capăt al firului angajata ezită:

— Ca să fiu sinceră, nu pot să... nu prin telefon...

Dar Monica nu se lăsă descurajată:

— Locuiesc la Genova, am doi copii mici, soțul meu e distrus după această nenorocire... mi-e imposibil să vin până la Varese...

— Desenzano, o întrerupse cealaltă dintr-o suflare, ultimul domiciliu cunoscut este: Desenzano sul Garda, via del Quadrilatero, numărul 6...

Monica îi mulțumi și închise receptorul cu o expresie triumfătoare. Dar în cartea respectivă de telefon nu figura nicio Predin.

Atunci sunară la birourile municipale și Monica repetă scena de dinainte: doliul... copiii mici... urgența de a o găsi pe verișoară...

— Și-a schimbat rezidența, spuse sec angajatul, nu mai locuiește în acest oraș.

— Vă rog... vă rog... spuneți-mi în ce oraș s-a mutat...

— Nu pot să violez secretul de birou...

— Nu e un secret de birou. E doar o adresă... o știre la dispoziția publicului...

— Nouă ne apare că s-a mutat la Verona. Predin Giuseppina, via Ernani 32.

Scrise tot, în timp ce Alfredo, nerăbdător, încerca să-i smulgă foaia din mână.

El fu cel care sună la informații să ceară numărul de telefon. Așteptă, cu speranța secretă să audă că nu erau abonați cu acel nume. Dar vocea operatorului anunță pe un ton impersonal:

— Rămâneți pe fir, vă vom comunica numărul solicitat.

Și imediat după aceea, o voce indiferentă și metalică articulă cifrele, una câte una.

O găsise.

Acum nu-i mai rămânea decât să facă ultimul pas: să formeze acel număr și să aștepte ca cineva să răspundă, de cealaltă parte...

În schimb, Alfredo îi întinse Monicăi hârtia pe care notase numărul și zise:

— Pune-l bine.

Îi tremurau picioarele, iar inima îi bătea cu putere.

Nu se simțea pregătit – cel puțin nu în momentul acela – și poate de aceea începu să se întrebe dacă decizia de a o suna era cea mai potrivită; se întrebă dacă n-ar fi fost mai bine să se ducă la Verona fără s-o anunțe, să aștepte în fața casei ca ea să iasă și să o urmărească pe stradă, ca un curtezan șovăitor, atât cât s-o cunoască un pic, înainte să se prezinte și să-i spună cine era...

„Dar poate“, se gândi el, „cea mai bună alegere ar fi alta: să

nu fac nimic... să uit numărul ăla... să uit chiar de existența ei.“

— La ce oră intri în tură?

Monica se gândise că aceea ar fi fost o întrebare potrivită ca să-l aducă înapoi la realitate.

Alfredo își dădu seama că avea puțin timp la dispoziție: trebuia să fugă repede la serviciu. Faptul că putea suspenda hotărârea pentru câteva ore, cu un motiv plauzibil, îl ușură. Dar nu se gândi la altceva toată după-amiaza. Încerca să-și construiască în minte un portret-robot al mamei sale.

Observându-se în oglinda retrovizoare, se străduia să creeze un chip feminin plecând de la al său: păr castaniu... frunte înaltă... privire insolentă...

Căuta urme în memorie. Cine știe dacă semănau, și cât... cine știe dacă, întâlnind-o, ar fi recunoscut-o... Poate că da. Așa cum se întâmplă cu anumite miresme pe care ți le amintești numai dacă se nimerește să miroși unele la fel, și el i-ar fi recunoscut chipul, dar numai în momentul în care ar fi revăzut-o.

Se întoarse acasă epuizat. Orele de muncă i se păruseră interminabile.

Continua să ridice și să lase jos receptorul.

— Nu suna dacă nu te simți pregătit, îi zise Monica puțin iritată și puțin prefăcându-se că era. Ai așteptat douăzecișidoi de ani, ce grabă mai e acum? Așteaptă ziua de mâine. Noaptea e un sfetnic bun!

Dar noaptea, în schimb, fusese agitată și presărată de coșmaruri.

Se afla pe țărmul unui lac liniștit care, dintr-odată, devenea negru și amenințător. Valurile înalte se frângeau peste țărm; el nu reușea să fugă, picioarele i se mișcau în zadar, fără să înainteze. Încerca să strige după ajutor, dar vocea i se sugruma în gât, iar lacul, ca un unic val gigantic, se prăvălea peste el și îl

trăgea în adâncuri.

A doua zi dimineață ceru unui coleg să-l înlocuiască și rămase acasă, hotărât să nu mai amâne și să dea telefonul acela.

Dar orele treceau fără ca el să găsească curajul necesar.

— Poate ar trebui să mă urc în mașină și să mă duc la Verona, îi zise Monicăi. Un lucru ca ăsta nu poți să-l spui la telefon...

— Dacă ți se pare mai potrivit, putem să mergem. În două ore, mai mult sau mai puțin, ajungem...

— Da... mă opresc sub fereastra ei și îi cânt... îi cânt melodia aia. Ți-o aduci aminte? „Nu se părăsesc așa copiii!“ Un fel de serenadă.

— Problema e că nu știm nimic despre ea. Dacă s-a recăsătorit și noua ei familie nu știe nimic despre trecutul său?

Alfredo o privi furios:

— Vrei să spui că trebuie să am grijă să n-o deranjez prea mult? După ce a dat peste cap viața mea și a fratelui meu?

Se certară, dar numai pentru că el avea nevoie să-și descarce tensiunea.

Monica îl sfătui din nou să amâne, iar Alfredo păru domolit de această concesie.

După cină se mutară în sufragerie.

Așezată în fața televizorului, Monica butona telecomanda, și când soțul ei luă telefonul și formă un număr, ea se prefăcu că nu bagă de seamă. Stătea cu ochii lipiți de ecran, temându-se că orice mișcare l-ar putea face pe Alfredo să se răzgândească.

„Să sperăm că răspunde cineva, că nu sună ocupat!“, se gândi ea.

Era în continuare tulburată. Alfredo în schimb era neașteptat de calm, ca și cum își consumase toate rezervele de frământare.

— Alo? zise o voce feminină.

— Bună seara, doamnă. Mă numesc Alfredo... vă sun din Genova...

O tăcere prelungă, adâncă, din care se ghiceau descumpănire, stupoare, frică. Apoi:

— Stai o clipă, să dau televizorul mai încet...

— Se uita la televizor, îi șopti Alfredo soției sale dând din cap, ca și cum ar fi considerat acea ocupație o dovadă ulterioară de insensibilitate și superficialitate...

Dar vocea revenise deja la celălalt capăt al firului:

— Alfredo... de când așteptam telefonul ăsta. Mă gândeam că, într-o zi, o să mă trezesc cu tine la ușă...

Alfredo își imaginase acea discuție în mii de versiuni: ca un schimb de cuvinte duioase și emoționate sau de revendicări dure, ori de politețuri glaciale... Dar ca ea să aștepte ceva din partea lui, asta era prea mult! Se gândi că era mai bine să tacă: ea era cea care trebuia să dea explicații...

— Sunt căsătorită cu un bărbat cumsecade care știe totul despre voi... și care o să se bucure să afle că ne-am regăsit...

— Ne-am regăsit? zise Alfredo încercând să-și înfrâneze agresivitatea. Mai degrabă eu sunt cel care te-a găsit...

— Ai dreptate. Știam de mult timp cu cine locuiai, dar nu puteam să iau legătura cu tine. E o poveste așa de lungă și nefericită...

— De ce? Cine te împiedica?

— Tribunalul. Tribunalul minorilor. La un moment dat, tatăl tău a primit zece ani de închisoare și asta m-a făcut să nu-mi mai fie frică. Îmi găsisem casă și serviciu, și el nu mai putea să-mi facă rău... așa că m-am întors la Genova: voiam să vă iau înapoi la mine, pe tine și pe fratele tău... știi că ai un frate?

— Știu, i-o reteză scurt Alfredo.

— M-am dus la Tribunalul minorilor și o judecătoare severă mi-a spus cât rău vă făcusem abandonându-vă și că v-aș fi făcut

și mai mult rău dacă aș fi încercat să vă iau înapoi...

— Și ți-a fost de ajuns?

— Nu puteam să fac nimic. M-am gândit chiar să vă „fur“ și să vă iau cu mine. Dar erați amândoi adoptați de familii cumsecade și îmi era frică să nu vă fac iar rău...

— Dar în atâția ani... niciun gest... nu te interesa să știi cum creșteam, cum eram?

— Cine știe ce mare și frumos te-ai făcut... Ești însurat? Ai copii?

Simplul fapt ca ea să pronunțe cuvântul „copii“ i se păru inacceptabil. Ar fi vrut să-i strige că, din păcate, el nu reușea să aibă copii, în timp ce ea, care îi avusese... Dar își stăpâni dorința de a se certa și îi răspunse la întrebare cu altă întrebare:

— Acum vrei să ne vezi?

— Oh da, foarte mult. Pot să vin la Genova și mâine...

„Câtă grabă inutilă“, își spuse Alfredo iritat, „dar acum o s-o fac eu să aștepte.“

— Mâine lucrez, pot numai sâmbătă sau duminică.

— Bine, când vrei tu. Vocea ei era împăciuitoare și supusă. Ne reauzim, să-mi explici cum să ajung la tine. Dă-mi numărul de telefon. Am atâtea lucruri să-ți spun...

— O să mi le spui, făcu Alfredo, nu e grabă...

Dar înăuntrul său, graba făcea presiuni, oarbă și incontestabilă. Graba să încheie convorbirea, să întrerupă acel fir de cuvinte și de emoții. Îi dictă numărul de telefon, adăugă un salut rapid și închise.

Monica îl îmbrățișă emoționată.

— S-a terminat, spuse și, deodată, izbucni în plâns.

Încă se mai strângeau în brațe când sună telefonul.

— Alfredo, zise vocea de dinainte, soțul meu vrea să-ți vorbească, ți-l dau la telefon.

Și înainte să poată răspunde ceva, bărbatul începuse deja să vorbească, cu un pronunțat accent venețian:

— Voiam doar să-ți spun că mă bucur foarte mult de telefonul tău. Trebuie să ne cunoaștem cât mai curând. Pot să vin când vrei tu... am o mică întreprindere... sunt patronul și nu-mi iau niciodată o zi liberă... dar pentru un lucru atât de important, o iau din loc și gata!

Alfredo era confuz. Înțelese că necunoscutul acela îi oferea o intermediere și, într-un mod nedeslușit, îi fu recunoscător.

Stabiliră o întâlnire pentru duminica următoare. Alfredo numără zilele până atunci – mai erau patru – și nu putu să-și dea seama dacă i se păreau puține sau multe.

Trezindu-se, Monica percepu încă o dată ciudata senzație de irealitate care o stăpânea.

O fâșie lăptoasă de lumină se strecura prin crăpătura ferestrei și făcea contururile obiectelor să apară estompate și vagi. Dar nu licărirea incertă a dimineții era cea care îi transmitea senzația că trăiește într-o lume instabilă și fictivă, ci surprizele care se succedaseră fără încetare, în timp ce Alfredo se adâncea tot mai mult în tainițele trecutului său.

Ce mai urma să se întâmple?

El îi dormea alături, și în somn părea și mai vulnerabil și lipsit de apărare.

Se înduioșă privindu-l; se gândi la toate suferințele și temerile lui, și simți pentru el o pasiune mai intensă ca niciodată. Îl crezuse nebun și îi fusese frică de el; dar cu toate astea încercase, cât putuse mai bine, să-i fie alături, să-i domolească furiile și frământările.

Nevoia de a-i oferi alinare și de a-i fi alături luase deseori forma dorinței sexuale. Niciodată nu făcuseră dragoste mai intens și mai frecvent ca în perioada aceea.

Privi ecranul luminos al ceasului: era abia șapte. Oaspeții urma să sosească dimineața târziu.

Programul prevedea că vor sta puțin de vorbă acasă și apoi

se vor duce să ia prânzul în oraș. În seara din ajun, Alfredo îl anunțase pe fratele său de venirea iminentă a mamei, iar el, deși cam reticent, promisese că li se va alătura.

Monica își punea întrebări, încercând să-și interpreteze propriile sentimente. Despre femeia pe care urma s-o cunoască peste puțin timp gândea tot ce era mai rău. Bineînțeles că urma să-și justifice comportamentul, dar Monica nu era dispusă să-i dea crezare. Poate dorința frustrantă de a avea copii era cea care o împiedica să încline spre înțelegere și compasiune.

— Cum, ești deja trează? o întrebă Alfredo ridicându-se în capul oaselor.

— Dar tu? răspunse ea râzând.

— Deci ce zici, mă duc să-i iau de la gară?

Discutaseră deja de mii de ori despre asta în cele patru zile care trecuseră de la convorbirea telefonică; și Monica își reafirmă părerea.

— Nu e o întâlnire care să poată avea loc în stradă, printre oameni. Trebuie să vă vedeți într-un loc protejat... cum e acasă...

— Te duci tu să deschizi când sună?

— Bine, mă duc eu...

— N-aș vrea să mă îmbrățișeze...

— Stai liniștit, nu o va face... e prea devreme pentru exuberanțe.

— Dar n-aș vrea nici după aia... știu și eu, peste o lună, peste un an...

— Alfré, concentrează-te pe ziua de azi! După aia o să vezi tu...

— Și dacă Michele o să se poarte urât cu ea?

— În casa noastră n-o să îndrăznească. Cel mult va fi rece și arțăgos. Dar ea cu siguranță se așteaptă la asta...

— Am greșit s-o sun... Trebuia să mă duc eu s-o caut, s-o văd fără să fiu văzut, s-o urmăresc puțin și după aia să dispar.

— Ce tot zici acolo, nu vezi că mori de dorința de a-i vorbi,

de a-i auzi explicațiile?

— Ai dreptate. Nu mi-ar fi fost de ajuns doar s-o văd. Și pe soțul ăsta al ei trebuie să-l tutuiesc sau să-i vorbesc cu dumneavoastră?

— Ascultă, Alfré, e aproape opt. Scoală-te, pregătește-te, du-te să-ți faci drumurile tale de duminică dimineața... Du-i bunicii dulciurile, ia ziarul și să nu te arăți aici înainte de ora unșpe!

— Și dacă mă întâlnesc cu ei pe scări la întoarcere?

Monica înșfăcă o pernă și o aruncă spre el.

— Destul! strigă râzând.

Alfredo se feri și o apucă de mâini, strângând-o într-o îmbrățișare din care ea încercă (dar numai în joacă) să se elibereze.

Un zgomot de lift.

— Ei sunt! zise Monica și se uită la ceas: era unsprezece și zece.

Alfredo stătea la masa din bucătărie și de aproape o oră încerca să citească ziarul.

Ea se opri o clipă în fața oglinzii, își aranja coafura, își încheie nasturii de la cămașă, apoi se apropie de ușă și așteptă să audă soneria.

Inima îi bătea nebunește.

De ce trebuia să se agite așa? Pe de o parte, agitația aia o irita, dar pe de alta nu-i displăcea, fiindcă dovedea cât de mult fusese părtașă la emoțiile lui Alfredo în acea perioadă.

Deși o aștepta, soneria o făcu să tresară. Așteptă câteva secunde și deschise.

Se trezi în fața ei cu o femeie mărunțică, ștearsă, urmată de un bărbat înalt și distins. Monica o privi dezamăgită: își dădu seama că și-o închipuise înaltă, robustă, enormă, așa cum tot enorm fusese și gestul ei de a-și abandona copiii.

— Eu sunt soția, zise, dând mâna cu ei. Mă numesc Monica...

poftiți... și le arătă ușa sufrageriei, unde se mutase între timp Alfredo.

Bărbatul întârzie la ușă, făcându-se că-și caută ceva în buzunare, iar Monica, ghicind intenția acelui gest, rămase cu el. O văzu pe femeie intrând în încăpere și pe Alfredo care îi venea în întâmpinare. Își strânseră mâna în tăcere, apoi se așezară unul în fața celuilalt.

— Acum trebuie să sosească și Michele, făcu Alfredo.

Urmă o pauză. Apoi ea spuse:

— Ai rupt vraja... ai dat telefonul ăla și m-ai eliberat... trebuie să-ți mulțumesc...

— Cineva trebuia s-o facă...

— Vrei să-l așteptăm pe fratele tău ca să vorbim?

— Da... deși nu înțeleg, ar fi trebuit să fie deja aici...

— Poate nu vrea să mă vadă... poate că mă urăște...

Alfredo o privi. La ce se aștepta, s-o contrazică? S-o liniștească în privința sentimentelor sale și ale fratelui său?

— Nimănui nu-i face plăcere să fie abandonat de mamă, afirmă pe un ton liniștit, dar lipsit de incertitudini.

— Aveam douăzeci de ani când v-am părăsit, zise ea, douăzeci de ani, dar avusesem parte numai de pumni și de frică...

Monica înțelese că era pe cale să înceapă o poveste lungă și, fără să facă zgomot, îl invită pe celălalt oaspete să treacă în bucătărie; dar Alfredo o chemă:

— Vino să stai aici, zise pe un ton imperios.

Se așezară toți trei în liniște și femeia reluă:

— Fugisem de acasă pentru că tatăl meu mă bătea, iar mama era prea terorizată ca să-mi ia apărarea. Stăteam la *Casa della giovane*[4] și făceam tot felul de treburi mărunte pe care mi le încredințau călugărițele. Când l-am cunoscut pe Gaetano, eram singură și nu aveam bani; și am crezut că viața mea se va schimba odată cu el... La început era amabil și afectuos. Avea

bani și îi cheltuia fără să stea prea mult pe gânduri. Trăiam bine, mă ducea la restaurant, îmi cumpăra haine și încălțăminte nouă. Eram atât de proastă încât să cred că aia era iubire și, prin urmare, când mi-am dat seama că eram însărcinată, m-am bucurat mult. Însă banii s-au terminat înainte să te naști tu și tatăl tău mi-a zis că exista o cale simplă pentru a face rost de alții. M-am răzvrătit din toate puterile, dar el avea multe mijloace de a mă convinge, violente sau cu frumosul, în funcție de caz. M-am gândit să fug și să mă întorc acasă la ai mei, dar când tatăl meu a văzut că eram însărcinată, nici nu m-a lăsat să intru.

Monica asculta cu atenție și, din când în când, arunca priviri îngrijorate spre Alfredo; dar chipul tânărului rămânea de nepătruns.

Povestea aceea părea intriga unei telenovele proaste: cine știe până la ce punct era dispus s-o creadă.

— M-am întors la Genova și am reușit să-mi găsesc de lucru într-o spălătorie. Sarcina era avansată și tatăl tău se convinsese că, pentru un timp, nu aș fi putut face altceva. După ce te-ai născut s-a dezlănțuit iadul...

Sună telefonul și toți patru tresăriră.

— Monica? Sunt Michele... ea e deja acolo?

— Da.

— Nu mă simt pregătit... nu mă simt pregătit să vin. Poate altă dată. Spune-i lui Alfredo că nu sunt așa bun ca el... dacă nu vin, e mai bine pentru toți...

— Bine, făcu Monica pe un ton dezinvolt și lejer, nu-ți face griji, îi spun...

Și închise.

— Era Michele, a intervenit ceva și se scuză că nu poate veni, zice că o să vă caute el imediat ce se eliberează.

Văzu o umbră de dezamăgire în ochii lui Alfredo, dar nimeni nu spuse nimic.

Femeia tuși.

— Nu mă gândeam decât la fugă. Zi și noapte. Dar tatăl tău intuia asta și stătea cu ochii pe mine. Patroana spălătoriei îmi propusese să mă duc să stau cu mama ei, care era bătrână și locuia la țară. Eu aș fi avut grijă de ea și, în schimb, aș fi avut casă și masă pentru amândoi. Am acceptat dar, nu știu cum, tatăl tău ne-a găsit în mai puțin de două luni și ne-a adus înapoi acasă. Când mi-am dat seama că eram din nou însărcinată, am simțit o ușurare provizorie, chiar dacă știam bine că, după naștere, ar fi început totul de la capăt. Am început iar să plănuiesc fuga. Dar unde puteam să mă duc cu doi copii mici? Singura posibilitate era să fug fără voi. M-aș fi întors să vă iau după ce găseam un loc sigur, un serviciu, o casă... Restul îl știi deja...

Bărbatul cel distins se ridică de la locul lui și se duse să se așeze mai aproape de soția sa. O cuprinse cu un braț pe după umeri și o trase ușor spre el.

— Acum că ai povestit tot, cu siguranță te simți mai bine, îi șopti.

„Cine știe dacă și Alfredo se simte mai bine“, se întrebă Monica. Încerca să ghicească ce efecte avusese acea povestire asupra lui. Îl privi fix: chipul îi era destins, iar pe buze îi plutea chiar și un surâs vag.

— Și tu cum te simți? îl întrebă.

El nu răspunse, dar o ciupi ușor de obraz.

— Bem ceva? zise pe un ton degajat.

Toți se însuflețiră, ca și cum cuvintele lui Alfredo ar fi fost un semnal. Mama îl felicită pentru casă, iar soțul ei începu să vorbească despre el și despre întreprinderea lui și să povestească întâmplări amuzante. Și Monica lua parte la acea înviorare neașteptată, însă din când în când se uita în jurul ei, uimită. Efortul de a se preface că era vorba despre o reuniune normală îi provoca o senzație de iritare. Banalitatea acestui

deznodământ i se părea nepotrivită cu evenimentele dramatice și complicate pe care le trăiseră până în ziua aceea.

Alfredo i se părea pe deplin satisfăcut, fericit chiar.

Sună din nou telefonul:

— Monica? Sunt Michele... ați vorbit?

— Stai așa, îl întrerupse ea. Ți-l dau pe fratele tău!

— S-a eliberat, zise Alfredo după ce vorbi cu el. Vine cu noi la restaurant.

„Ce simplu e“, se gândi Monica, „acum că partea cea mai grea a trecut...“

Dar imediat îi păru rău de acea reacție răutăcioasă și se alătură și ea, pe cât putea, acelei bizare euforii care părea să stăpânească micul grup.

Se lăsa seara. Alfredo și Monica, ținându-se de mână, ieșeau din holul Gării Principe. Se încheiase o zi interminabilă.

Contururile norilor din spatele copacilor erau trasate de marginile înflăcărate ale unui apus de soare care se căznea să se încheie.

— Deci, cum te simți? îl întrebă Monica.

— Puțin cam trist. Sunt trist pentru ea, biata femeie. A avut o viață grea!

Monica încremeni. Așadar fusese de ajuns o poveste patetică, poate și puțin inventată, ca să-i întunece capacitatea de a distinge Binele de Rău.

Nu reuși să se abțină:

— Și pentru tine, pentru suferințele tale de copil, nu ești trist?

— Ceea ce s-a întâmplat nu poate fi îndreptat. Dar cel puțin acum știu că nu avea de ales. În definitiv, când i s-a interzis să-și ia înapoi copiii, ea s-a sacrificat. Pentru binele nostru.

Era geloasă, acum înțelegea asta. Monica era geloasă din cauza indulgenței exagerate față de acea necunoscută. Nu se

așteptase la nimic de genul ăsta și abia acum își dădea seama că ar fi vrut, din partea lui Alfredo, o atitudine dură, distantă și răzbunătoare, ca aceea pe care o adoptase Michele.

Când venise la restaurant, băiatul nu făcuse nimic ca să-și ascundă ostilitatea. Tot timpul vorbise numai cu Alfredo, și în puținele dăți când răspunsese la întrebările mamei, folosise un ton distant și nepăsător.

— Ce faci, vorbești cu ea cu „dumneavoastră“? îl întrebase la un moment dat Alfredo.

Iar el nu răspunsese decât cu un „da“ la care nimeni nu îndrăznise să riposteze. Era clar că nu avea nicio intenție să ierte și să înțeleagă, dar mai ales nu intenționa să-i acorde acelei mame tardive niciun loc în viața lui.

— Se vede că el a avut deja mama de care avea nevoie, comentase placid Alfredo. Eu, în schimb, mai am încă multe goluri de umplut.

În lunile care urmară, Monica își dădu seama din ce în ce mai limpede că soțul ei fusese captivat de acea femeie ștearsă. Vorbea mereu despre ea, făcea planuri pentru următoarele întâlniri, examina hărțile stradale ca să măsoare distanța care îi despărțea. O suna de două sau de trei ori pe săptămână, îi povestea despre el, despre munca lui, și pălăvrăgea îndelung, prietenește, de la bărbat la bărbat, cu soțul acesteia.

Se înțelegea că încet, încet, construia un mic altar pentru mama lui.

Monica asista din ce în ce mai suspicioasă la schimbarea neprevăzută a soțului ei.

Încrederea și bunăvoința pe care le arăta față de mama lui erau poate un răgaz pe care Alfredo și-l îngăduia sieși, un sacrificiu pentru nevoia sa de liniște și normalitate. Lasând deoparte revendicările și resentimentele, putea în sfârșit să se simtă un fiu în toată regula. El fusese iubit, și numai

evenimentele nemiloase ale vieții îl împiedicaseră să afle acest lucru în felul și la timpul potrivit. Pe lângă vizitele zilnice la bunica, de multe ori se ducea s-o vadă și pe mama adoptivă; și de la acele vizite se întorcea exaltat și semeț, asemenea cuiva care presimte o bruscă și neprevăzută opulență.

Viața lor, care își reluase ritmul normal, încă mai era străbătută, când și când, de o undă subtilă de entuziasm, de aprinderi și mici convulsii, ca și cum în toată povestea aceea ar mai fi rămas ceva neterminat.

În dimineața aceea, Monica își ridică distrată ochii spre calendar.

Era un număr scris cu roșu, 25, iar ea simțise o strângere de inimă: imediată, directă, care taie respirația. Brusc îi venise în minte că erau în 25 ale lunii, iar ei nu-i venise încă menstruația.

Întregul său corp participă la acel anunț: pe gât îi apărură pete roșii, pe frunte i se iviră stropi de sudoare, sângele îi pulsa frenetic în vene.

Alfredo plecase devreme pentru tura lui, iar ea abia se trezise și încă nu-și băuse cafeaua: deci putea să-și facă testul imediat.

Se îmbrăcă în grabă și coborî la farmacie. Se întoarse acasă îmbujorată, plină de neliniște.

Încercă să se calmeze.

„Așa face și Alfredo“, își spuse, „de fiecare dată când trebuie să dea piept cu o situație nouă, își ia un răgaz. A așteptat o zi și o noapte înainte să-i telefoneze mamei sale.“

Îi era o sete groaznică. Deschise robinetul și lăsă apa să curgă înainte să-și umple paharul. Îl bău dintr-o înghițitură și i se păru că se simte mai bine.

Făcuse deja de atâtea ori testul acela, și tot de atâtea ori se alesese cu o dezamăgire usturătoare. Se mișcă fără grabă. Dacă trebuia să sufere din nou o înfrângere, putea măcar să guste un

pic mai mult speranța.

Citi cu atenție instrucțiunile, deși le cunoștea pe de rost: nu voia să-și asume riscul de a omite sau a neglija ceva, și deci al unei posibile erori.

Apoi făcu testul, cu senzația că îndeplinea un ritual magic.

Lăsă să cadă două picături de urină pe extremitatea tamponului care ieșea din stick – un fel de stilou cu două mici ferestre transparente – și imediat una din ele deveni albastră.

Asta nu însemna încă nimic. Numai dacă se colora și cealaltă rezultatul era pozitiv.

La radio se auzea o melodie veche pe care de multe ori o auzise fredonată de mama ei. „Era în mai...“

„Exact ca acum“, se gândi, „nu suntem azi în 25 mai? Trebuie să fie un semn...“

La ora prânzului, Alfredo o găsi așezată la masa din bucătărie, buimacă și radioasă.

— Alfré, sunt însărcinată! O spuse cu voce joasă, ca și cum i-ar fi fost teamă că vestea s-ar fi risipit în aer dacă ar fi vorbit mai tare. El se așeză lângă ea fără un cuvânt. Îi era cald și avea gura uscată.

Nu se întâmplau toate prea repede? Nici nu se obișnuise bine să aibă o mamă, și deja era pe drum un copil. Acum îi reușea totul cu ușurință, fără piedici.

Monica îl privi zâmbitoare:

— Imediat ce vom avea confirmarea ginecologului, va trebui să le anunțăm pe toate mamele noastre...

Alfredo zâmbi și el:

— O să-i spun bunicii, ea trebuie să fie prima care află.

— Și după aia?

— După aia, mama de pe via del Campo...

— Și după aia?

— După aia mama, din Desenzano. Dar să fie clar, dacă într-o zi o să-mi spună că vrea să scoată copilul la plimbare în

cărucior...

— Noi n-o să i-l dăm... completă Monica.

Alfredo râse și luă mâinile soției într-ale sale: atât de intensă și neașteptată era senzația de ușurare care îi invada corpul, încât, pentru o clipă, se temu că se va înălța în zbor.

1 *Friggittoria*, de la verbul *friggere – a prăji*, este un magazin alimentar unde se prepară și se vând produse gastronomice prăjite. (N. tr.)

2 *Gallo* în italiană înseamnă „cocoș“. (N. tr.)

3 „Puișor“, în dialect. (N. tr.)

4 *Casa della giovane*, în traducere *Casa tinerei*, este o asociație de voluntariat menită să ofere sprijin și ospitalitate tinerelor fete care se află în situații dificile. (N. tr.)

Ultimul care află

Stefano

Un râs cristalin de copii era ultimul semn de viață al computerului de fiecare dată când îl închidea.

Prima oară când îl auzise i se păruse o irumpere incoerentă și extravagantă; acea cascadă de râsete infantile nu se potrivea deloc cu biroul serios al unui avocat.

Apoi se obișnuise cu el, ajungând nici să nu-l mai bage în seamă; doar acum îl izbi din nou ca un suflu de vânt batjocoritor. Copiii râdeau de el.

Acea senzație era urmarea unei frământări agasante care pusese stăpânire pe el de la începutul după-amiezii. Inutil să se mai străduiască să lucreze: nu reușea să se concentreze, deși întâlnirea urma să aibă loc peste mai bine de trei ore.

Dar de ce se agita?

Giustino îi ceruse o favoare, iar el avea să o facă: atâta tot. Desigur, la prima vedere putea părea o intruziune nelegitimă în viața lui Andrea, dar nu avea dreptul să judece acest lucru. Giustino era tatăl soției sale: un om influent și respectat. În plus, îi fusese de multe ori de ajutor, în toți acei ani, atât în carieră, cât și în rest. Prin urmare, Stefano îi datora nu numai respect, ci și recunoștință și devotament. Pe scurt, nu putea să-l refuze.

Bineînțeles, dacă soția lui ar fi aflat, ar fi obiectat negreșit: „Ești mereu de partea celui mai puternic!“ Era un vechi refren

între ei doi, încă de când se cunoscuseră pe băncile liceului. Ea era rebelă sau, cum se spunea atunci, „contestatară“. Se certa cu profesorii, avea mereu ceva de comentat, era în fruntea tuturor revoltelor: și-o permitea fiindcă avea un tată bogat și protector.

El în schimb nu avea un tată bogat, și nici sărac: nu avea deloc tată, și nici alte protecții. Dacă voia să-și termine studiile fără întârziere, trebuia să se aibă bine cu profesorii.

De altfel, el fusese serios și chibzuit din copilărie; niciodată nu simțise nevoia să fie în opoziție cu adulții: dimpotrivă, i se părea că „oamenii mari“ aveau întotdeauna dreptate; sau poate pentru că, în poziția de dificultate și inferioritate în care se găsea, orgoliul ar fi fost un lux periculos pentru el.

Lucrul bun era că Laura, soția lui, nu știa nimic de expediția din seara aceea.

— E mai bine ca femeile să nu știe! decretase Giustino; și dacă o spunea el...

Chicco

Bărbatul în salopetă de blugi coborî din mașină și îi întinse cheile.

— E ca nouă! spuse satisfăcut și adăugă: Frumoasă mașină!

Chicco zâmbi.

Într-adevăr, mașina lui era de nerecunoscut fără stropii de noroi și stratul de praf cu care era acoperită de obicei. Era prima oară când o ducea s-o spele în garaj; din când în când o mai spălase, trecând-o printre perii enorme pline de spumă ale instalațiilor automate, mai mult ca să se distreze decât pentru altceva.

Da, dar în acea seară, pentru prima oară, avea să fie șofer pentru tatăl lui, care îi dăruise mașina aceea imediat după examenul de bacalaureat... Pentru tatăl lui și pentru ceilalți.

Se uită la ceas îngrijorat. Era abia șase, iar întâlnirea era stabilită pentru ora opt. Simți o ușoară contracție a stomacului, gândindu-se la scena penibilă la care avea să asiste.

Cunoștea scopul călătoriei, dar destinația... destinația nu o cunoștea. În privința aceasta, tatăl său preferase să păstreze discreția.

Chiar dacă nu avusese curajul să-i spună tatălui său, Chicco nu era sigur că acela era cel mai potrivit lucru de făcut. Trebuia să existe și alte mijloace, mai puțin violente și dureroase, pentru a atinge obiectivul... dar care? Înainte să recurgă la acea ambuscadă, familia le încercase deja pe toate, fără să obțină

niciun rezultat.

Andrea, al doilea dintre cei trei frați ai săi, fusese irațional și încăpățânat: nu voise să accepte sfaturi și rezistase în fața ademenirilor și amenințărilor. Era orb. Orb și îndrăgostit. De aceea luase tatăl lor hotărârea aia drastică, iar Chicco, în ciuda nedumeririi sale, se simțise onorat că fusese ales – el, cel mai tânăr – ca șofer al expediției.

Giustino

Întodeauna suspectase că soția lui era un pic vrăjitoare; dar s-o vadă apărând în fața lui în acea după-amiază constituise o confirmare tulburătoare.

Se întâmpla rar ca ea să dea pe la birou și, în orice caz, niciodată fără să anunțe.

Și când colo, uite-o în prag, punând întrebări:

— Cum de întârzii diseară?... și de ce Chicco vine cu tine?

Un client important îi invitase la cină, îi răspunsese el, neștiind ce altceva să inventeze; dar ea nu crezuse asta nicio clipă.

— Ce devreme se întunecă! oftase, uitându-se pe fereastră; pe scurt, schimbase subiectul ca să nu se certe. Giustino fu ispitit s-o pună la curent cu tot, dar știa că ea – de frică, din prudență, din milă... – s-ar fi împotrivit și ar fi sfârșit prin a le da planurile peste cap. Nu-i putea permite așa ceva: operațiunea pe care avea s-o ducă la îndeplinire în seara aceea era rodul unei lungi pregătiri, începută cu luni înainte, când hotărâse să ia legătura cu un detectiv particular. Și apoi, când totul va lua sfârșit, soția lui îi va fi recunoscătoare că a rezolvat problema ascunzându-i inițiativa și că a scutit-o de povara unei co-responsabilități.

Fiul său Andrea avea să-l urască, asta era sigur; dar măcar n-ar fi urât-o și pe mama lui: avea să-și dea seama că ea era străină de inițiativă și ar fi avut un umăr pe care să plângă.

Când, în sfârșit, ea plecă, îl cuprinse neliniștea că ceva ar putea să nu meargă cum trebuie și îl sună pe detectiv.

— A rămas pe diseară, vă amintiți, nu? zise încet în receptor, ca și cum s-ar fi temut să nu-i fie auzită vocea.

— Stați liniștit. Ei *vor fi acolo!*

Apoi îl sună pe ginerele său.

— Stefano, e totul în regulă?

— Da, de ce?

— Nimic, controlam doar. Ne vedem la opt, cum am stabilit.

— Chicco vine?

— Vine. Știu că poate era mai bine să nu-l amestec. Dar am reflectat îndelung și am ajuns la concluzia că anumite experiențe te fac să înțelegi și să crești mai mult decât o grămadă de discursuri.

— Poate că ai dreptate, confirmă în grabă Stefano. Atunci ne vedem mai târziu.

Angajații plecaseră de o bună bucată de vreme și chiar și secretara, care în mod normal întârzia la birou, ieșise mai devreme.

Andrea era singur în acel birou încăpător și confortabil în care își petrecea cea mai mare parte a timpului.

Nu se grăbea să se întoarcă acasă: Palma, soția lui, plecase în afara orașului, în vizită la azilul de bătrâni unde se afla bunica. Se ducea la ea în fiecare marți, iar el de obicei profita de ocazie ca să se vadă cu vreun prieten sau să se ducă la cină la mama lui; dar în acea perioadă avea mult de lucru, așa că se hotărâse să rămână la birou și să rezolve câteva dosare rămase în urmă.

După ce urgențele și isteriile încetau, fără voci și țârâituri de telefon, locul acela devenea plăcut. Deodată puteai auzi, în tăcere, anumite zgomote în surdină, anumite foșnete care păreau să provină de la dosarele îngrămădite pe birouri. În lipsa persoanelor, se putea percepe însuflețirea înăbușită a lucrurilor. Și când era mic i se întâmpla să-și imagineze că, în camera lui goală, trenulețele și mașinuțele se puneau în mișcare singure, făcând călătorii lungi și misterioase.

Stinsese luminile centrale, și suprafața biroului său, incredibil de încărcat cu hârtii și dosare, era luminată acum doar de o lampă roșie.

Afacerile mergeau bine, foarte bine. Soseau comenzi din toate părțile Europei, iar asta se datora nu numai calității și prețurilor tricotajelor produse de compania familiei, ci și

capacității sale de a promova produsul.

Andrea era mândru de asta.

E adevărat, nu reușise să termine o facultate, ca frații săi; și nici cu trecerea anilor acea „periculoasă“ înclinație spre visare, care îl îngrijorase atât de mult pe tatăl său, nu dispăruse; dar, în ciuda acestui lucru, ideea lui de a înființa un departament de „relații externe“, care să se ocupe cu promovarea articolelor de tricotaje peste hotare, se dovedise de succes.

Controlă actele ultimelor expedieri făcute și introduse în diferitele dosare copiile avizelor care le însoțeau. Acea activitate mecanică, pe care de obicei o făceau secretarele, îl liniștea.

Deodată, auzi zgomotul sec al unei uși trântite, apoi niște pași venind dinspre intrare. Cineva intrase în birou, deși Andrea închisese ușa principală.

— Cine e? zise cu o undă de neliniște. Dar nu fu nevoie ca *celălalt* să răspundă: își ridică privirea și se trezi față în față cu tatăl său.

Înainte de orice reflecție, măruntaiele sale, contractate în mod spasmodic, îl avertizară că nu trebuia să se aștepte la nimic bun de la acea vizită neprevăzută.

— Tată... bună... s-a întâmplat ceva?

— Stai liniștit, stai liniștit.

Avea vocea calmă, chiar afectuoasă. Andrea se relaxă.

— Am venit să te iau... jos ne așteaptă Stefano și Chicco...

Acum tatăl i se părea din nou sever și distant.

— Să mă iei? Unde mergem?

— Nu pune întrebări deocamdată. Aș vrea să vii cu noi. E o chestiune delicată despre care prefer să nu-ți vorbesc imediat. Dar ai să vezi... n-o să ai nevoie de prea mult ca să înțelegi...

Poate se întâmplase ceva; poate mama lui nu se simțea bine și au venit să-l ia ca să-l ducă la spital...

— E bine toată lumea? întrebă fără să încerce să-și ascundă neliniștea pe care i-o provoca acel comportament misterios.

— Nu-ți face griji, nu s-a întâmplat nicio nenorocire. Trebuie doar să rezolv o chestiune, o chestiune de familie...

„A cumpărat ceva“, se gândi Andrea. „Poate o casă sau un teren. O fi având vreo problemă cu notarii sau cu semnăturile. De-aia vine și Stefano: are nevoie de consiliere legală.“

Și Chicco?

Chicco era cel mai tânăr din familie: poate că tatăl său avea de gând să pună proprietatea și pe numele lui...

Și chiar dacă situația i se părea în continuare ciudată, își luă jacheta și își urmă tatăl spre ieșire.

Chicco, la volan, i se păru încordat și speriat: îi răspunse cu jumătate de gură la salut, cu ochii pironiți asupra drumului. Și Stefano, care de obicei era vorbăreț, se limită la un semn din cap, când Andrea se așeză lângă el pe scaunul din spate. Cine știe dacă și ei fuseseră aduși prin aceeași modalitate misterioasă...

— Să mergem! zise tatăl său închizând portiera.

— O să dureze mult? întrebă Andrea, n-aș vrea ca Palma să ajungă acasă și să se îngrijoreze...

În loc să-i răspundă, tatăl său îl întrebă:

— Unde e soția ta? și vocea sună dură, inchizitorială.

De ce îl întreba asta?

Se întâmplase ceva cu Palma?

„De ce mă întrebi?“ ar fi vrut să riposteze Andrea; sau, amintindu-și de răspunsul lui Cain când Dumnezeu, pe un ton acuzator care probabil nu fusese prea diferit de acela al tatălui său, l-a întrebat unde era Abel: „Sunt eu, oare, păzitorul soției mele?“

Dar, în schimb, se mărgini să răspundă:

— S-a dus la bunica Gemma, ca în fiecare marți.

Ieșiseră din centru și se îndreptau spre autostradă.

De pe rampa care se rotea în jurul propriei axe – un inel mare de ciment suspendat în gol – Andrea zări luminile orașului care se îndepărta.

Așadar mergeau la Riviera, spre Levante. Asta părea să-i confirme ideea unei noi achiziții imobiliare. Mama sa visase întotdeauna să aibă o vilă de vară, la mică distanță de mare; și tocmai Riviera di Levante era locul ei preferat; poate că „Bossul“ se hotărâse să-i facă pe plac; dar, în cazul acesta, de ce era nevoie de atâta mister?

O astfel de achiziție ar fi trebuit să provoace euforie; dar expresia tatălui său era sumbră, iar în mașină nimeni nu vorbea.

Ieșiră din Recco și se îndreptară spre Camogli.

Se opriră într-o mică piață, lângă o benzinărie.

— Uite-o, zise tatăl său, arătându-i lui Chicco o mașină oprită, care emise două semnale luminoase și apoi începu să urce pe o străduță îngustă și abruptă.

Chicco o urmă.

„Toate au o limită“, își spuse Andrea iritat.

— Se poate ști unde mergem? răbufni, și nu îi displăcu faptul că vocea sa avea un ton agresiv.

— Am ajuns, răspunse Giustino.

— Unde-am ajuns?

Dar tatăl său coborâse deja și se îndrepta spre o căsuță ascunsă printre măslini.

Toți îl urmară.

Când fu lângă ușă, tatăl se opri și îi făcu semn lui Andrea să se apropie. Între timp, bărbatul care se afla la volanul celeilalte mașini, după ce vârâse cheia în broască și deschisese cu grijă, își duse un deget la buze, ca pentru a-i invita să tacă, și se dădu deoparte.

Intrară într-un living slab luminat de un felinar ce se ghicea printre măslini, la o curbă a străduței.

Andrea auzi exclamații înăbușite, urmate de o forfotă agitată. Era lume acolo... dar cine?... și al cui era acel parfum familiar?

Apoi cineva aprinse lumina și, în sfârșit, înțelese.

Soția lui avea pe ea doar un corset negru și încerca cu disperare să se acopere cu un colț de pătură apucată la nimereală; cât despre necunoscutul care era cu ea, își trăgea pe el pantalonii, cu capul plecat, fără să vorbească.

După care își înșfăcă hainele de-a valma și se repezi afară, trecând printre Stefano și Chicco, care erau în prag.

— Uite unde e nevasta ta! zise tatăl; și ieși la rândul lui din încăpere, ca un mare actor tragic la finalul unei scene interpretate cu iscusință.

Palma plângea cu sughițuri, cu fața ascunsă în mâini.

Andrea își scoase sacoul și i-l puse pe umeri.

Acel gest păru să-i dea curaj:

— Blestemaților, țipă ea, blestemaților! Întodeauna mi-ați vrut răul! Și tu, i se adresă lui Stefano, tu ești un parvenit, un lingușitor, un trădător...

Se ridicase în picioare și stătea în mijlocul camerei, cu părul ciufulit, sacoul prea mare, ochii dilatați de ură.

Pe măsuța de lângă canapea era o sticlă. O apucă și o azvârli cu furie spre cumnat.

— Spionule! Nu ești mai breaz ca mine! Or să-și dea seama mai devreme sau mai târziu!

Stefano se feri rapid și sticla se făcu cioburi de tocul ușii.

La acel zgomot, Giustino reapăru în prag.

— Afară de aici, tună, am văzut ce trebuia să vedem! Iar dumneavoastră, doamnă, nu îngreunați și mai mult lucrurile...

Andrea respira cu greu: ceea ce-l sufoca mai mult decât

durerea de a fi înșelat era dezolarea, vulgaritatea copleșitoare a acelei scene atroce.

— Și tu, Chicco... continuă Palma, și tu, care erai preferatul meu. Mereu am ținut la tine...

Aruncă alte obiecte de pereți, cu o furie pe care nu reușea s-o controleze.

Giustino îl apucă de braț pe Andrea, îl târî afară și îl împinse în mașină, lângă Chicco, care plângea înăbușit.

Toți păstrară tăcerea pe drumul de întoarcere. Fiecare era dominat de propriile emoții.

Stefano, care luase locul la volan, rămăsese impresionat de reacția mândră și teribilă a cumnatei sale. Își imaginase o scenă foarte diferită de cea la care asistase. Și-o închipuise pe Palma îndurerată, rătăcită, împovărată de rușine și de vinovăție: o femeie căită care cerea ajutor și iertare; iar acum simțea un fel de invidie obscură pentru acea furie de care el, în condiții asemănătoare, n-ar fi fost în stare.

Poate că era adevărat: el, Stefano De Vita, nu era mai breaz decât femeia aceea, și frica lui cea mai mare era că, mai devreme sau mai târziu, Laura avea să-și dea seama.

Chicco se oprise din plâns; stătea ghemuit într-un colț, cât mai departe de Andrea, atent să nu-l atingă, ca și cum, după trauma suferită, fratele său risca să se fărâmițeze la cea mai mică atingere. Ar fi vrut să-l îmbrățișeze, să-l sprijine, dar în loc de asta, stătea nemișcat, copleșit de neliniște reținută.

Se ura pentru faptul de a fi văzut ceea ce văzuse.

De ce tatăl său hotărâse să participe și el la expediție? Ca să-i arate cele mai rele părți ale vieții? Ca să-l supună la un tratament cu șocuri? Sau ca să-i administreze un medicament preventiv, un revulsiv care să-l împiedice să se îndrăgostească de o fată ca Palma?

Un lucru era sigur: acționase *cu intenții bune.* Pentru binele

lui Andrea și pentru binele lui Chicco. Dar tot așa de sigur era și că Andrea nu i-o va ierta niciodată; și Chicco se întreba ce influență urma să aibă episodul din seara aceea asupra relației cu tatăl său.

Giustino simțea asupra lui toată povara suferinței fiilor.

În privința lui Chicco nu-și făcea prea multe griji: suferise o traumă, e drept, dar faptul că a ieșit din atmosfera pufoasă și protectoare cu care era obișnuit, ca ultimul dintre cei patru copii, nu putea decât să-l întărească.

Lui Andrea, în schimb, nu reușea să-i prevadă reacțiile. Era irascibil și încăpățânat, singurul dintre fii care-i ținuse întotdeauna piept.

Cu el nu avuseseră niciodată efect raționamentele, mustrările, promisiunile sau pedepsele. La școală, în timp ce frații lui obțineau note mari, laude și promovări, el abia șchiopăta. Apoi, după generală, voise cu orice preț să se înscrie la liceul de artă.

Ce lucruri utile putea el să învețe în școala aia de pierde-vară? Destinul său era cât se poate de clar: să lucreze în compania familiei, să se ocupe de fibre textile și tricotaje... Așa că Giustino, inițial, încercase să se opună acelei alegeri; dar soția lui luase partea fiului. Alesese rolul mamei înțelegătoare și moderne. „E viața lui“, îi spunea, „nu poți să-l obligi să urmeze un drum care nu-i place.“

Și Giustino sfârșise prin a o asculta: din slăbiciune, de dragul traiului liniștit, din lipsă de curaj.

Fusese o greșeală tragică, și nu numai pentru că la liceul de artă Andrea nu învățase nimic, ci mai ales fiindcă acolo o cunoscuse pe cea care avea să-i distrugă viața.

Întreaga familie încercase să-l convingă că Palma nu era potrivită pentru el, că era fata cea mai bârfită din oraș, că se căsătorea cu el pentru bani. Avuseseră loc scene, lacrimi și

bătăi.

Dar el tot o luase de soție.

Ieșiți de pe autostradă, Andrea îi spuse lui Stefano cu voce rece, impersonală:

— Oprește, vreau să cobor.

Și Stefano – nu înainte de a-i arunca socrului o privire neliniștită, întrebătoare – se apropie de trotuar și opri.

Andrea coborî din mașină și trânti portiera.

— Du-te cu el, îi zise Giustino lui Chicco, vorbește-i, adu-l acasă.

Urmându-și propriul impuls, Chicco cobora deja; și, în timp ce mașina își relua drumul, Stefano îl zări în oglinda retrovizoare ajungându-l din urmă pe Andrea și mergând lângă el.

Străzile erau pustii și tăcute. Puținele mașini creau o alternanță neregulată de zgomot și liniște, iar sclipirea palidă și inegală care se zărea de la ferestre lăsa să se ghicească confortul încăperilor călduroase, unde lumea stătea în fața televizoarelor.

„Poate nici n-a băgat de seamă că sunt aici“, se gândi Chicco. Și ar fi vrut să-i atragă atenția asupra prezenței sale cu un salut sau cu o atingere pe umăr, dar îi era frică să nu rupă firul extrem de subțire care încă îi mai unea și le îngăduia să meargă unul lângă celălalt.

— Nu ți-e frig? spuse într-un final.

— Ba da, mi-e frig, și ce-i cu asta?

Ar fi putut să-i dea paltonul său; ar fi putut să cheme un taxi și să se refugieze într-un local, pe undeva; dar Chicco era atât de confuz, încât nu-i veni în minte niciuna dintre aceste idei; și fu Andrea cel care vorbi:

— De ce mi-ai făcut asta?

— Iartă-mă, știu că a fost oribil. Dar nu puteam să dau

înapoi. Era un lucru necesar.

Chicco era descumpănit: nu asta voise să spună. Își dădu seama cu spaimă că vorbise exact ca tatăl său; dar ce importanță avea dacă asta îl făcea să se simtă mai sigur pe el, mai puternic? Deci reluă:

— Povestea asta continuă de mai bine de un an. Soția ta era pe buzele tuturor. Dacă veneam să-ți spun, nu m-ai fi crezut. Laura mi-a zis că a încercat să-ți deschidă ochii, dar tu ai reacționat mereu cu furie. Spuneai că lumea vorbește din invidie, din răutate. Și refuzai să vezi ceea ce vedeau toți...

— Știi și cine era bărbatul acela?

Chicco își spuse: „Caută pe cineva pe care să dea vina, ca s-o justifice din nou pe Palma...“

— Este noul farmacist de la farmacia Sant'Anna. Dar înainte de el a fost altul, unul care lucrează la Ansaldo. Ajunseseră multe zvonuri la urechile tatei, dar el nu a crezut, a vrut să verifice. Astfel a angajat un detectiv care s-o urmărească. Palma spunea că se duce la bunica ei; dar, chiar și dacă se ducea, rămânea doar câteva minute. Restul timpului și-l petrecea cu amanții ei...

— Târfa! silabisi Andrea cu voce abia perceptibilă.

Începuse să sufle un vânt rece și violent, ca răbufnirile de ură care îl străbăteau: ură pentru fratele său, pentru tatăl său, pentru Palma care îl umilise și îl înșelase într-un mod atât de feroce.

I se părea că era prea târziu să mai salveze ceva din viața lui. Se uită cu indiferență la taxiul care se oprise lângă ei.

— Dumneavoastră ați sunat? îl întrebă taximetristul pe Chicco.

— Da, apoi Chicco se adresă lui Andrea: Vino, hai să ne întoarcem acasă.

— Da, consimți Andrea docil, acasă.

Când o cunoscuse, acum douăzeci de ani, fusese deja iubita a doi sau trei dintre prietenii săi, pe lângă a fratelui său Mario.

Colegii săi din clasă se împărțeau în două categorii: cei care spuneau că fuseseră cu Palma și cei de pe lista de așteptare. Vorbeau despre ea încontinu și fiecare pretindea că era la curent cu câte un nou amănunt.

Faptul că se simțea exclus din experiențele celorlalți îl îndemna să se refugieze în imaginație. De fiecare dată când se lăsa în voia gândurilor erotice, visa că în brațele lui era ea, „Voioasa“.

Porecla i-o dăduse bătrânul profesor de litere – un preot răspopit – cel care poate, în intențiile sale, vroia să sublinieze, pe lângă frumusețea ei, și vitalitatea Palmei, dar care curând se transformase într-un apelativ jignitor, pe care băieții îl foloseau încontinuu, printre rânjete și râsete, făcând aluzie la disponibilitatea ei. Andrea era indignat de acest lucru, ca și cum ea ar fi fost deja iubita lui, când de fapt, până în acel moment, nu schimbaseră nici măcar o privire, nici măcar un surâs.

„Așa e“, își spunea Andrea, „ea flirtează cu mai mulți în același timp, dar sunt flirturi glumețe, inocente; caracterul ei deschis, înclinat spre veselie o împinge să se poarte astfel. Cum e posibil să nu-și dea seama și colegii ei?“

Pe scurt, se îndrăgostise de ea fără să fi schimbat nici măcar o vorbă. Din momentul în care o văzuse, ea fusese prima în toate gândurile, în toate visele sale. La scurt timp, devenise și singura.

La început, Voioasa nu-l luase în seamă.

Andrea nu era frumos la fel ca frații lui; nici nu părea că aparține aceleiași familii; ei erau înalți și supli, cu părul brunet și ochii de culoare deschisă; aveau trăsături fine, aristocratice, și erau, unii mai mult, alții mai puțin, siguri pe sine până la aroganță; el în schimb, pe lângă faptul că era mai mic de

înălțime și avea o față banală, se mișca cu stângăcie, din cauza unei timidități invincibile.

Într-o dimineață, sosind la școală, găsi o adunare de elevi gălăgioși în fața ușii liceului.

— Facem grevă fiindcă nu funcționează caloriferele, îl informă colegul lui de bancă.

Andrea nu împărtăși entuziasmul pentru neașteptata vacanță. Ceilalți ar fi profitat de ocazie ca să se ducă cu fetele în parc, dar lui nu-i rămânea decât să se întoarcă acasă. Se îndepărtă, nemângâiat, când fu interpelat de o voce feminină răsunătoare:

— Hei, Rubini, fratele lui Mario Rubini!

Faptul de a se auzi strigat „fratele lui Mario Rubini" îl irită. Își văzu în continuare de drum, prefăcându-se că nu a auzit. Dar fata îl prinse din urmă și îl luă de braț:

— Nu ești tu fratele lui Mario?

— Eu sunt Andrea! zise el ofensat, și se înroși, fiindcă abia atunci își dădu seama că aceea care mergea alături de el era Palma.

— Scuză-mă, făcu ea, aș avea un mesaj pentru Mario. Dar dacă nu vrei...

— Nu e că nu vreau. Depinde de mesaj...

— Voiam doar să-i transmit că are un frate foarte simpatic, i-o reteză scurt Palma, strecurându-și mâna pe sub brațul lui.

Acel gest simplu și fermecător îl răvăși pentru totdeauna.

La început, toți cei de acasă îl luaseră peste picior.

Fratele său Mario nu pierdea niciodată ocazia, când erau la masă, să-l pună în situații stânjenitoare:

— Ai văzut-o pe Voioasa și azi dimineață?

— Și ție îți spune că vrea să se facă actriță?

— Doar n-o să fii așa de prost încât să te îndrăgostești de aia!

Noua senzație de încredere pe care o dobândise de când se vedea cu Palma îi dădea lui Andrea curajul să reacționeze.

— Face așa fiindcă Palma m-a preferat pe mine în locul lui, le spunea el fraților. Îl roade gelozia!

Câteodată, ajungeau să se ia la încăierare. Dar nimeni din familie nu credea că acea relație putea să devină serioasă; și nu numai pentru că Andrea avea doar șaptesprezece ani, ci și pentru că toți, în secret, îl considerau prea neînsemnat și lipsit de farmec ca să poată stârni interesul unei fete atât de frumoase și de ambițioase.

Și Andrea se întreba de ce, dintre atâția, Palma îl alesese tocmai pe el.

— Tu nu ești la fel ca ceilalți, îi spusese ea odată ca și cum i-ar fi ghicit gândurile. Când vorbești, mă faci să visez.

Era fermecătoare și, privind-o, Andrea încerca o senzație sfâșietoare, aproape o durere. Curba zeflemitoare a buzelor, privirea scânteietoare, părul scurt și ciufulit ca un nor țâfnos, gâtul lung și elegant... parcă ieșise dintr-un tablou de Klimt; iar el și-o imagina întotdeauna într-o lumină puțin neclară, ca și cum între ei se unduiau văluri colorate delicate.

Înainte s-o cunoască pe Palma, Andrea se bloca ori de câte ori încerca să-și exprime un gând; dar acum, datorită apropierii dintre ei, discursurile lui păreau ușoare și fluente.

Palma era fiica unui tâmplar, iar ea răspândea mirosul înțepător al lemnului pe care tatăl ei îl lucra.

— Miroși a copaci și a pădure, îi spusese într-o zi Andrea; era o simplă constatare, dar ei, acea frază i se păruse poetică.

El descoperea pe zi ce trece cuvintele potrivite pentru ea, iar ea părea să cunoască dintotdeauna, printr-un fel de știință infiltrată, mângâierile pe care el le dorea și fără de care n-ar mai fi putut să trăiască.

Această armonie, care devenea din ce în ce mai puternică,

ajunsese să domolească gelozia lui Andrea, sau măcar să-i atenueze suferințele pe care aceasta i le provoca. Dacă Palma continua să cocheteze cu alții, o făcea numai din nevoia de a fi admirată, nevoie care făcea parte din natura ei. Ea îi demonstra fidelitatea pur și simplu iubindu-l în fiecare zi.

De ce ar fi trebuit să stea cu el, dacă și-ar fi dorit să iasă cu alții?

— Cum de ce? îi spuneau acasă. Pentru că ești fiul lui Giustino Rubini, în timp ce ea e fiica unui tâmplar. Pentru că tu ai primit mult de la viață, iar ea nu are nimic.

Printre ai lui începea să se strecoare temerea că fata aceea era mai mult decât un simplu capriciu pasager.

Tatăl său îi vorbi pentru prima oară de Palma după examenul de bacalaureat.

— Ai făcut școala pe care ți-ai dorit-o, îi spuse, acum ce planuri ai?

— Vreau să încep să lucrez în companie, tată... dacă mă vrei, zise el, care renunțase la ideea de a se înscrie la facultatea de arhitectură și de a părăsi astfel firma paternă. Planurile lui cu Palma cereau o slujbă imediată.

Fusese naiv să-și imagineze că tatăl său avea să se bucure de acea schimbare de program.

— În companie? Unde ți-e capul? Ce fac eu cu un poet în birou?

— Știi și tu că nu sunt prea înclinat spre studiu...

— Păi dacă voiai să rămâi în companie, de ce a trebuit să faci liceul de artă? De ce n-ai făcut contabilitate? Ar fi fost o alegere mult mai folositoare și mai logică!

Lui Andrea îi înghețase vocea în gât; dar oricum, tatăl său nici nu-i dădu timp să-și adune ideile și să răspundă, fiindcă adăugă imediat:

— Ia ascultă, nu cumva are vreo legătură cu flușturatica

aia... Palma aia care s-a lipit de tine?

Timiditatea, care de obicei îl bloca, de data asta funcționă ca o catapultă:

— Suntem logodiți, tată, vrem să ne căsătorim.

Spuse asta și se dădu înapoi, ca și cum ar fi suportat repercusiunea cuvintelor sale. Era îmbujorat la față și mândru. Își privea tatăl în ochi, ca să-i dea de înțeles că hotărârea era fermă și irevocabilă.

— Ești nebun, îi răspunse tatăl său coborându-și vocea, care devenise brusc surdă și impersonala. Te-am lăsat să faci deja prea multe lucruri nesăbuite, dar află că asta n-o voi tolera!

Astfel începuse lungul război de uzură dintre Andrea și familia sa. Toată familia.

Frații îl pârau tatălui când îl vedeau cu Palma și, de fiecare dată, izbucneau certuri și scandaluri. Într-o seară, tatăl său ajunse să-i interzică să mai iasă din casă, aproape fără să-și dea seama că atinsese demult majoratul.

Situația devenea pe zi ce trece tot mai insuportabilă, și Andrea nu știa cum să-i dea de cap. Tot tatăl lui fu cel care luă inițiativa:

— Dacă vrei într-adevăr să lucrezi în companie, îi spuse, trebuie să te specializezi. Am auzit lucruri foarte bune despre o școală de economie a întreprinderilor din Londra. Du-te, frecventează cursurile și perfecționează-ți engleza. Între timp vei menține relațiile cu clienții pe care îi avem acolo.

Înțelegea că nu se putea sustrage hotărârilor paterne, dar îl tortura ideea să se despartă de Palma. Gândul la posibilitățile pe care i le putea oferi un oraș mare și necunoscut nu-l seduse nici măcar o clipă. Timpul pe care avea să-l petreacă departe de ea – de corpul ei cald, de respirația ei parfumată, de râsul ei proaspăt și contagios... – i se părea pierdut, aruncat pe fereastră.

În zilele dinaintea plecării fu cuprins de accese de furie necontrolată. Dădea pumni în mobilă și șuturi în uși, încercând să se rănească, ca și cum ar fi vrut să se pedepsească pentru incapacitatea de a găsi o cale de ieșire.

Dar nu putea decât să se supună: avea nevoie de o slujbă dacă voia să ducă la bun sfârșit planurile de căsătorie.

Trecuseră câteva luni de când Andrea stătea la Londra și, între timp, la Genova, Palma se înscrisese la o școală de actorie.

— Ai să ajungi o divă, îi spunea el la telefon, puțin în glumă și puțin mâhnit, n-o să te mai interesezi deloc de mine!

Ea râdea, veselă ca întotdeauna:

— Tu mă faci să mă simt o divă când îmi vorbești. Fără tine, n-aș putea să ajung nicăieri.

Când se aprinse din nou în Palma vechea ei ambiție, Andrea se tulbură la început, dar curând găsi un argument în favoarea acelei alegeri: actoria avea s-o ajute să-și exprime personalitatea și, deci, să nu mai fie atât de neastâmpărată.

Își repeta încontinuu: „Vocația ei este actoria. Nevoia de a juca e cea care o îndeamnă să se prostească cu bărbații. Așadar, să joace!“

Uneori, dorința de a-i face pe plac îl împingea să-i spună lucruri de care nu era prea convins:

— Continuă să studiezi actoria; ai mult talent, trebuie să-l cultivi.

Abstinența sexuală îl făcea să învețe cu zel, iar nostalgia îl aducea la exasperare.

Într-o zi, un prieten îi prezentă o italiancă, Giulia, mai melancolică și mai dezorientată decât el. Lucra într-un restaurant pe Oxford Street și dormea într-o cămăruță deasupra bucătăriei impregnate de mirosul de mâncare râncedă.

„E doar o prietenă“, își spusese în sinea lui prima oară când

Giulia îl invitase să urce la ea, după închiderea localului; dar fu imediat limpede că Gulia avea alte intenții, iar el nu avu forța să se opună.

Făcea dragoste cu Giulia gândindu-se la Palma.

Era ca și cum Palma l-ar fi călăuzit cu cerințele sale; iar el îi punea sârguincios în practică învățăturile.

Nu era îndrăgostit de noua sa prietenă, dar tocmai distanța emotivă îi dădea senzația de autonomie pe care n-o mai cunoscuse până atunci. Pe cât de puternic și întreprinzător era cu Giulia, pe atât de pasiv și subordonat era cu Palma.

„E normal“, își spunea, „fata asta e fragilă, nu are mândria și libertatea Palmei“, și dragostea lui pentru logodnica îndepărtată creștea în loc să scadă.

Și totuși, tocmai din rolul acela nou, de bărbat expert și matur, dobândea de fiecare dată o excitare extrem de puternică.

Se observa cu satisfacție în oglindă în timp ce descheia cu gesturi rapide bluzele Giuliei și o dezbrăca.

— Da, da, da! gemea fata.

„Da, da, da“, se gândea Andrea: era chiar el amantul acela cald și năvalnic, capabil să ofere plăcere unei femei și s-o facă fericită.

Însă, după fiecare orgasm, rămânea în tăcere, cu inima strânsă și ochii ațintiți în întuneric. Explorând cu aviditate sexul Giuliei, nu găsise ceea ce căuta memoria sa erotică: căldura moale și irezistibilă care se răspândea din trupul Palmei.

Rămase aproape doi ani la Londra.

Se întorcea acasă în vacanțe scurte, în timpul cărora se întâlnea cu Palma fără probleme: controalele se răriseră, asta și pentru că Giustino era mult mai liniștit: cineva îi adusese la cunoștință că fata se logodise cu un regizor de teatru.

— Dar tocmai ca să-i fac pe ai tăi să stea liniștiți am ieșit cu Paolo Piro, îi explicase Palma lui Andrea în timpul vacanței de Crăciun. Nu mă interesează, e doar un coleg.

Și de ce să n-o creadă?

Andrea își imaginase șederea la Londra ca pe un nou examen de bacalaureat: la întoarcere, odată ce trecea proba, avea să obțină slujba în compania de tricotaje și permisiunea de a se însura cu Palma.

Se înșela.

Tatăl lui era dispus să-l angajeze în întreprinderea familiei numai dacă Andrea renunța la planurile de căsătorie.

Pe scurt, nimic nu se schimbase la Genova; cu toate acestea, Andrea se schimbase după doi ani la Londra: devenise mai matur și mai independent; și deci, se hotărî să-și caute singur un loc de muncă.

În mod miraculos îl găsi. Buna cunoaștere a limbii engleze și diploma obținută la Londra îi netezi calea. Fu angajat de o societate de import-export care își desfășura activitatea în port.

Acea angajare, care lui Andrea îi păru o izbândă extraordinară, tatăl său o percepu ca o palmă morală intolerabilă. Nu era pregătit să accepte ca unul dintre fiii săi să se sustragă puterii lui psihice și economice.

— M-ai făcut de rușine în fața întregului oraș, îi strigă lui Andrea când află, și de ce?

— Eu și Palma ne vom căsători, tată, zise Andrea fără să clipească.

— Ah, vă căsătoriți? Și cum ai s-o întreții pe soția ta?

— Cu salariul meu. Atâta lume trăiește cu un salariu: o vom face și noi. Ne va ajunge.

— Și cine o să-ți dea bani pentru nuntă? Unde o să stați?

— Bunica Palmei a decis să se ducă la un azil de bătrâni. Ne dă casa ei.

— Dacă vrei să-ți bați joc de viața ta, nu pot să te împiedic... Femeia aia va fi ruina ta. De la mine n-ai să vezi niciun ajutor.

— Cel puțin nu veți mai putea spune că Palma se mărită cu mine din interes, răspunse triumfător Andrea.

Încă mai era convins că, până în ziua nunții, totul avea să se rezolve.

Entuziasmul lui pentru pregătiri era atât de mare, încât îl împiedica să vadă răceala celor din jur.

Frații mai mari se duseră pe rând să-i vorbească, singuri sau cu soțiile. Veneau cu un aer afectuos și conciliant, încredințați că aveau argumentele potrivite să-l convingă, dar, după ce constatau că osteneala fusese în zadar, plecau furioși pe Andrea.

Mama se mărginea să plângă. Plângea pentru ea, pentru furiile soțului, pentru criticile oamenilor, pentru orgoliul familiei, dar nu vărsă nici măcar o lacrimă pentru golul care se crease în jurul fiului său. Sau, cel puțin, așa i se păru lui Andrea.

Fu o nuntă ciudată.

Palma avea rude puține: tatăl, bunica, două verișoare pentru care nu nutrea cu adevărat afecțiune și câțiva vecini.

Erau însă prezenți aproape toți prietenii de la cursul de actorie. Un grup de băieți și fete mai mult zgomotoși decât veseli. Glumele și râsetele lor îți inspirau tristețe: parcă se aflau acolo pentru o probă teatrală.

Palma era entuziasmată și părea fericită, ca și cum n-ar fi băgat de seamă ferocitatea umilinței la care o supunea familia Rubini.

Își alesese o rochie somptuoasă, dar nu prea adecvată ocaziei: părea Scarlett O’Hara în filmul *Pe aripile vântului*; și acest detaliu contribui, în ochii lui Andrea, la irealitatea acelei zile.

Frumusețea extraordinară a miresei, inconștiența ei radioasă, gălăgia provocată de acele persoane necunoscute și false nu puteau desigur să-l facă să uite de absența familiei. În biserică, se așteptase până în ultima clipă a ceremoniei să zărească ivindu-se pe cineva dintre ai lui. Mama lui... măcar mama lui... Nu-i venea să creadă că mama lui îl lăsase singur într-un moment ca acela. Ceilalți se limitaseră la a se supune dictaturii lui Giustino, dar ea...

Andrea admirase întotdeauna mândria și încăpățânarea cu care mama sa obișnuia să se împotrivească ordinelor soțului atunci când le considera greșite; dar în acea situație, se purtase la fel ca ceilalți: fără îndoială că decisese singură acest lucru, îl renegase fără ezitare.

Andrea se gândea la nunțile fraților săi... toată familia la defilare, dornică să se arate unită și invincibilă...

— Ajunge! îi spuse Palma. Ajunge cu mutra asta! Îmi strici nunta, ți-ai dat seama de asta sau nu?

Și, luându-l de braț, îl târî cu ea departe de larma petrecerii, ca prima oară, în ziua în care la liceu făcuseră grevă din cauza caloriferelor defecte.

— Ești fericit? îl întrebase pe neașteptate sora lui, Laura, într-o zi când se întâlniseră pe stradă.

„Ciudată întrebare“, își spuse Andrea; și se miră fiindcă, dacă se gândea bine, nu i se părea că scopul a tot ceea ce făcuse era fericirea.

— Bineînțeles că sunt fericit! îi răspunsese, ducându-și, fără să-și dea seama, o mână la inimă.

Și, măcar în parte, chiar așa era.

Serviciul lui la port era plăcut și variat. În copilărie, nu cunoscuse niciodată portul din interior, și deci nu avea idee de viața extraordinară care se desfășura acolo. Acum însă... „Dacă m-ar vedea tata...“, se gândea, în timp ce se plimba pe cheiuri

mirosind aerul mării și schimbând fraze în dialect cu persoanele pe care le întâlnea; și se simțea adult, în sfârșit.

Da, dacă l-ar fi văzut tata... Dar trecuseră trei ani de când Andrea nu-l mai întâlnise și de când nu mai întâlnise nici alți membri ai familiei sale. Atât trecuse de la nunta sa.

Acesta era necazul lui, umbra care îl întuneca din când în când.

Cât despre Palma...

Palma era soția lui, și asta era ceea ce își dorise mai mult decât orice altceva.

Modul lor de trai se stabilizase, concentrându-se pe viața de zi cu zi; iar Andrea, pe de o parte, era mai liniștit, iar pe de alta, nemulțumit.

Casa pe care bunica le-o pusese la dispoziție era spațioasă și comodă, dar bătrâna doamnă ceruse să nu se schimbe nimic. În camerele ticsite cu bufeturi și dulapuri, cu etajere și măsuțe, cu reviste prăfuite și mileuri brodate, plutea un miros acrișor și stătut care, uneori, îi provoca o senzație de sufocare.

Palma, în mod ciudat fidelă dorințelor bunicii, nu făcuse nimic pentru a face mai primitoare locuința: nu tu o perdeluță la ferestre, nu tu o glastră cu flori sau un bibelou care să-i arate gustul, nevoia de a personaliza acea casă.

Andrea era oarecum nemulțumit de asta: comportamentul Palmei îi transmitea o senzație de instabilitate și neliniște, și se întreba dacă nu cumva era provocat de un refuz subteran, dacă nu față de el, cel puțin față de viața în doi.

— Asta nu e o casă adevărată, se justifica Palma, imediat ce vom avea casa noastră, ai să vezi!

Dar momentul în care aveau să-și permită cumpărarea unei case era departe, iar Palma știa bine asta.

Uneori Andrea se gândea că Palma se bucura de acea situație provizorie. Provizoratul forțat al instalării lor îi oferea

un alibi, o scutea de obligația de a se dedica unei vieți mai ordonate și liniștite.

Mariajul nu-i schimbase niciunul dintre obiceiurile sale adolescentine. Continua să-și vadă prietenii, să frecventeze cursurile veleitare de actorie, să ia prânzul acasă la părinții ei; și abia seara, la ora cinei, se întorcea acasă să-și aștepte bărbatul.

Seara se încheia aproape întotdeauna cu câte un joc conceput de ea. De pildă, se făcea că era un star porno care se prezenta unui producător, interpretat de Andrea în mod puțin cam stângaci. Erau jocuri care nu durau niciodată prea mult: Andrea, sătul să joace teatru, sărea pe ea destul de repede, iar ea se plângea că era așa de nerăbdător.

— Bineînțeles că sunt fericit! îi spusese Andrea Laurei, ducându-și o mână la inimă; și în fond, era purul adevăr.

Era destul de fericit în general; dar, mai ales, fericit să revadă pe cineva din familia lui, după atâta timp.

— Sunt în pauza de prânz, zise Andrea, mâncăm ceva împreună?

— Dacă ai ști de câte ori am vrut să te sun, zise Laura punându-i mâna pe braț, dar n-am făcut-o. Mă simt un vierme din cauza asta...

Andrea o privi. Nu știa ce să-i răspundă.

— Ai dreptate să fii supărat pe mine, spuse ea. Chiar dacă nu mi-a plăcut alegerea ta, nu trebuia să las să treacă atâta timp fără să te caut... Încă mai ești fratele meu...

— Am auzit că mama nu s-a simțit prea bine, zise în sfârșit Andrea, ce-a avut?

— Bronșita ei obișnuită, dar acum e mai bine... Ești supărat rău pe noi?

— Nu știu. Mi-am imaginat de atâtea ori că mă voi întâlni cu unul din voi, din întâmplare, cum a fost în dimineața asta, dar

nu-mi mai amintesc ce mă gândeam să fac sau să spun. Mă bucur că ești aici și atât.

— Și eu mă bucur și aș vrea ca povestea asta să ia sfârșit... aș vrea să te întorci acasă, ca totul să fie ca înainte...

Andrea schiță un gest de nerăbdare:

— Laura, sunt însurat.

— Știu, și dacă chiar vrei să ți-o spun, cred în continuare că ai făcut o greșeală. Dar acum Palma e soția ta, poartă numele Rubini... făcu o pauză, apoi adăugă fără să-l privească în ochi: Săptămâna viitoare e ziua mamei... Ai putea veni să-i spui la mulți ani...

Andrea simți că-i stă inima în loc.

— Dacă vrei, zise Laura, pot să sondez terenul... ea moare de nerăbdare să te vadă...

— Dacă e vorba de asta, și eu vreau tare mult s-o văd, zise Andrea încercând să-și înfrâneze tremurul vocii, dar pot să vin numai dacă o primește și pe Palma...

O spuse dintr-o suflare, apoi încercă să ghicească pe fața imobilă a surorii sale efectul cuvintelor lui.

Ea se mărgini să încuviințeze.

Rămaseră în tăcere vreme îndelungată.

Laura învârtea în paharul gol un cub de gheață.

Cu doar o zi înainte, cineva îi spusese că o văzuse pe Palma împreună cu Piro, regizorul. Cine știe dacă Andrea era la curent; cine știe dacă încă mai era îndrăgostit ca pe vremuri...

Spre deosebire de ceilalți din familie, Laura nu crezuse niciodată că Andrea era iremediabil de prost. Dimpotrivă, întotdeauna îi admirase sensibilitatea și tendința lui spre visare: era cel mai blând, cel mai generos dintre frații săi; de aceea se și îndreptase spre acea căsătorie greșită...

Îl privi cu duioșie.

Andrea zâmbi și scrise pe o hârtie numerele lui de telefon.

— Le am deja, zise Laura, și abia atunci lui îi încolți în minte

ideea că acea întâlnire nu fusese așa de întâmplătoare cum crezuse.

— Acum trebuie să mă întorc la birou, zise uitându-se la ceas, aștept vești de la tine.

Nu au fost gesturi sau cuvinte speciale cu ocazia întoarcerii lui Andrea în căminul patern: totul se desfășură cu o normalitate deconcertantă.

Intrase în salon încordat și precaut, cu Palma agățată de brațul lui. Pe lângă părinți, mai erau Laura, Chicco și Mario cu soția.

O reprezentanță parțială, dar însemnată, a clanului.

Era după-amiază târziu și umbrele se lungiseră peste fiecare obiect din acea încăpere mută. Nimeni nu se gândise să aprindă lumina, poate închipuindu-și că penumbra era mai potrivită să tempereze tensiunile și să voaleze sentimentele.

Giustino era rigid și tăcut. Când Andrea se apropie de el, se limită să-i pună o mână pe umăr, ca pentru a sublinia prin acel salut aspru că se restabilise pacea între ei.

Ceilalți îl îmbrățișară în tăcere. Numai mama îl reținu îndelung în îmbrățișare, și Andrea putu să simtă prin haine bătăile haotice ale inimilor lor răscolite.

Palma îi salută pe toți cu o politețe discretă.

Chipul ei exprima o candoare atât de deplină, o tulburare atât de extatică, încât Andrea se simți mândru și emoționat. Apoi, după ceremonia liniștită a saluturilor, vocile explodară. Vorbeau toți odată, lăsând să curgă cuvintele, ca pentru a recupera tăcerea vinovată din toți acei ani.

Laura se îngriji să stea de vorbă cu Palma, iar ea, pe măsură ce se elibera de stânjeneală, conversă însuflețită cu ceilalți.

„E uluitor cum, în câteva clipe, se pot evapora resentimente și neliniști mocnite timp de ani de zile“, se gândea Andrea.

Greutățile care i se păruseră insurmontabile, emoțiile care

se agitau nesupuse, senzația absolută de irecuperabil, toate se transformaseră brusc în tulburări vagi și docile.

Andrea se simțea acasă, și totuși nu fusese niciodată atât de străin în sufrageria mamei sale.

Îl jigniseră, îl denigraseră, îl renegaseră. Cât timp trecuse de-atunci: trei ani?... sau un secol?... sau doar câteva secunde?

Își privea pe rând părinții, cumnata, frații și sora; căuta în fiecare trăsăturile fizice, micile ticuri, gesturile obișnuite, astfel încât să recompună, încetul cu încetul, bucățică cu bucățică, marele mozaic al relațiilor sale familiale.

Și încet, i se strecură în gânduri o încredere extraordinară.

Alungă suspiciunea: nu voia să-și asculte simțurile, care rămâneau în alertă în fața neprevăzutei, inexplicabilei retrageri a ostilităților și tensiunilor.

Se dădu bătut cu o senzație de ușurare. De altfel, nu cerea altceva.

Primul semn concret al încrederii recucerite a tatălui său fu oferta de a se întoarce să lucreze în companie.

Însă Andrea puse condițiile sale: nu voia să piardă experiența acumulată ocupându-se de importuri. Avea un proiect ambițios: voia un serviciu autonom care să-i permită să se ocupe de compania tatălui rămânând în același timp în exterior.

Giustino fu impresionat de pasiunea și de competența pe care Andrea le demonstra în expunerea proiectelor sale, și se mândri de a fi luat hotărârea să-l aducă înapoi acasă.

Băiatul devenise matur, avea idei clare și curajoase, și poate tocmai separarea forțată de familie îi dăduse acea siguranță pe care nu o dovedise niciodată până atunci. Acum se simțea în sfârșit invincibil.

Nu mai rămânea decât un singur lucru de făcut pentru ca totul să fie perfect: să-l scape de acea căsnicie nepotrivită.

Andrea și Palma frecventau familia cu regularitate.

Palma, care era expansivă și plină de viață din fire, nu avu nevoie de prea mult timp ca să se elibereze de neplăcerile trecutului.

Uneori, în timp ce stătea de vorbă în sufragerie cu tatăl și frații lui, Andrea auzea din bucătărie vocea răsunătoare sau râsul proaspăt al soției sale.

„I-a cucerit pe toți“, își spunea satisfăcut; și i se părea că lăsase în urma lui o perioadă întunecată și tulbure din viață și că începuse alta nouă, lângă persoanele care îl iubeau și pe care le iubea.

Veselia Palmei era și veselia lui regăsită. Faptul că reușise să pună capăt ostilităților familiei îl făcea să se simtă puternic, ba chiar invincibil.

Și așa se simțise în continuare, cel puțin până în seara în care tatăl său venise la acea oră târzie în biroul lui și îi spusese:

— Am venit să te iau... jos ne așteaptă Stefano și Chicco.

— Nu vrei să ieși un pic? îl întrebă mama sa întinzându-i cafeaua.

Aceeași frază i-o adresa în fiecare dimineață.

De când se despărțise de Palma, Andrea își reluase locul în camera unde dormise când era copil.

— Nu, mamă, mulțumesc. Poate ies mâine! mințea el.

Odată și odată, tot trebuia să iasă din acest spațiu protejat; trebuia să se decidă să-și scoată în lume fața de bărbat anihilat și ridicol.

Ideea că, în afara acelei penumbre protectoare, viața celorlalți continua să decurgă normal îi provoca momente de rătăcire acută.

Mama lui se ostenea în bucătărie, ca și cum a-l hrăni era singura posibilitate pe care o avea să-l ajute; dar Andrea vomita mare parte din ce mânca.

Corpul său, care suferea din cauză că fusese separat de corpul Palmei, refuza să păstreze mâncărurile gătite de mama sa; vomitând, Andrea își vomita toată familia.

După aceea se simțea mai bine. I se părea că golul – din măruntaie, din cap, din inimă – îi era mai prieten. Timp de câteva ore, reușea să scape de chinul gândurilor și amintirilor.

De multe ori și-o imagina că era lângă el în pat, că o îmbrățișa strâns, iar apoi își punea cu duioșie mâinile în jurul gâtului ei și, fără efort, încet, o strangula.

Cu acel cadavru imaginar vorbea îndelung, ca și cum doar imaginând-o moartă i se mai putea adresa: „De ce, Palmina? Nu ți-am dat eu toată dragostea, toată viața mea? Nu îți era de ajuns? Cum puteai să faci dragoste cu alții când pasiunea și dorința dintre noi erau atât de puternice?“

Vorbindu-i, aluneca direct în somn, și în visele sale Palma era din nou vie, dându-i iluzia că nu se întâmplase nimic între ei.

I-ar fi plăcut să o poată șterge pur și simplu din memorie pentru totdeauna, dar aceasta era cu putință numai dacă se anula și pe sine însuși. Poate nu era întâmplător faptul că, printre imaginile cele mai chinuitoare care îl năpădeau, îi revenea în minte una, mereu aceeași: cea cu Palma pe jumătate goală, îmbrăcată numai cu sacoul lui. O acoperise ca să o protejeze de privirea tatălui său. Dar imaginea aceea, care îi inspira durere și rușine, imaginea Palmei în timp ce îi făcea cu ou și cu oțet, era de asemenea și o imagine provocatoare: cea mai provocatoare pe care o avea cu ea.

Refuzase să vadă.

Ignorase nenumăratele semne ale infidelității ei, deși le avea sub nas.

Intervenția tatălui său fusese necesară; o intervenție dură, nemiloasă; dar ce altceva poate să facă un tată decât să vrea

binele fiului său?

Andrea continua să examineze în sinea lui motivele și greșelile, și de obicei ajungea la concluzia că el era vinovatul; nutrise o ambiție prea mare: aceea de a fi fericit; dar acea concluzie nu era, desigur, menită să-l liniștească.

Trebuia să aștepte ca totul să se ofilească încet-încet, iar dezolarea să se insinueze în fiecare fibră a sa, până ar fi devenit un fel de anestezic.

Nu exista altă cale de a uita. Iubirea este un rău incurabil; poate doar să moară, mai mult sau mai puțin lent; sau poți muri tu din cauza ei.

În lunga perioadă care urmase după seara scandalului, toată familia se strânsese în jurul lui.

Fuseseră afectuoși și protectori; și într-un final, ca să nu-i dezamăgească, Andrea se forță să reintre în normalitate.

Continua să stea în casa alor săi, în camera unde dormea când era copil, dar își reluase munca la birou.

Și, între timp, se pregătea de plecare.

Simțea că nu putea să rămână în orașul acela, unde avea prea multe amintiri și unde tot timpul i se părea că percepe, în privirile oamenilor, nuanțe ironice sau compătimitoare.

Tatăl său încurajă nevoia sa de a fugi.

Serviciul lui Andrea era de așa natură, încât putea fi desfășurat cu ușurință din orice parte a lumii; mai ales la Londra, care, după Genova, era centrul de afaceri cel mai important pentru întreprinderea lor.

În plus, Andrea cunoștea deja orașul. Pe scurt, Londra era cea mai bună soluție.

Andrea aflase foarte puține noutați despre Palma.

I se spusese că era vânzătoare într-o librărie și că, după despărțire, părea mai liniștită și îngândurată.

Nu ceruse alte informații: puțin câte puțin, apăruse în el o

dezolare profundă care îl făcea să fie indiferent și lipsit de curiozitate. Mai întâi, se fărâmițase dragostea pentru ea, apoi se fărâmițase și ura.

Probabil o capcană a subconștientului îl făcu într-o seară să conducă mașina până la acea librărie.

Nu intră, nici măcar nu coborî din mașină, dar o căută cu privirea prin vitrina mare.

O recunoscu printre celelalte, chiar dacă era cu spatele: se mișca ușor și sinuos, emanând o lumină care o deosebea de toate celelalte; și lui Andrea – dar desigur era vorba despre o halucinație – i se păru că o aude râzând.

De cât timp nu-i mai bătuse inima atât de năvalnic?

Abia când un automobil claxonă în spatele lui se dezmetici din starea de transă în care căzuse.

Ce făcea acolo?

Dacă îl recunoștea cineva și relata întâmplarea familiei sale?

Porni motorul cu mâna tremurândă.

Ca să se calmeze, dădu drumul la radio: postul pe care îl prindea nu transmitea muzică, ci una dintre acele dezbateri plictisitoare.

Vorbeau despre inundații, despre râuri ieșite din matcă, despre alunecări de teren.

Ascultă distrat apoi, brusc, avu impresia că discutau despre el, despre viața lui.

— E extraordinar, spunea unul dintre experții interpelați, cum natura, agresată de realizările oamenilor, a reușit să readucă totul la situația originară. Râurile, de exemplu, au distrus digurile și stăvilarele și și-au recăpătat malurile lor naturale... totul a redevenit ca înainte, fiindcă există lucruri mai puternice decât dorința și egoismul oamenilor...

— Ai luat tot? Biletele, actele, cărțile de credit?

Tatăl său se fâțâia în jurul lui, grijuliu.

— Da, tată, am tot, mulțumesc.

Andrea încerca să nu se lase influențat de emoția părinților săi. Urma să plece la Londra; iar acest lucru, după toate câte se întâmplaseră, era un moment important de trecere. Nimic nu fusese mai decisiv pentru el ca voiajul pe care se pregătea să-l facă.

— De ce nu vrei să te conducă Chicco la aeroport?

— Prefer să vă salut pe toți aici, mă tulbură mai puțin.

În fața ușii liftului ezită o clipă, dar își înfrână impulsul de a se întoarce, de a spune ceva.

Taximetristul îi luase valizele și le punea în portbagaj. Își ridică ochii spre balconul casei. Mama lui în lacrimi îl saluta fluturându-și mâinile.

— Trebuie să merg la aeroport, îi zise taximetristului, dar înainte ne oprim în piața Verdi.

În mașină controlă cele două bilete: al lui și al Palmei. Își trecu degetul arătător peste numele ei, așa cum face un orb peste caracterele Braille.

Apoi, în timp ce taximetristul trăgea lângă trotuar, o văzu așteptând în fața porții, cu valiza ei mică în mână. Coborî să-i deschidă portiera, apoi se așeză lângă ea fără să scoată un cuvânt și o luă de mână.

Acum, că toate probele fuseseră trecute, viața putea să înceapă.

Clarobscur

Ultimul lucru pe care și-l dorea în acel moment al vieții era să se îndrăgostească.

S-ar fi lipsit bucuroasă de complicații sentimentale; dar, în schimb, pe măsură ce se apropia de biroul unde lucra, Mara se simțea incitată de o palpitație prostească, așa cum i se întâmpla pe vremea când era o liceană nesăbuită.

Pe toată durata weekendului abia încheiat visase cu ochii deschiși.

Vinerea trecută, șeful o invitase la cină și apoi au ajuns în pat. Totul fusese atât de ciudat și de neașteptat, încât nici acum nu reușea să se dezmeticească.

Fabio Magni era cel mai cunoscut și mai influent avocat din oraș.

Deși se apropia de șaizeci de ani, era încă un bărbat foarte atrăgător, iar el știa asta: înalt, elegant și sociabil, cultiva, chiar mai mult decât profesia de avocat, pe aceea de a plăcea celorlalți; clienții, angajatele, colegii, toți erau seduși, unii mai mult, alții mai puțin, de manierele lui cuceritoare.

Datorită farmecului său personal recunoscut, cu ani în urmă fusese ales parlamentar, și de aceea la birou și în afara lui lumea îl chema în continuare „Senatorul“, cu un amestec de familiaritate și respect.

Mara intrase ca stagiară la Magni & Partners de aproape un an; dar Senatorul nu o remarcase decât de câteva săptămâni,

când o chemase ca să-i încredințeze o sarcină importantă.

— Mi s-a spus că dumneavoastră sunteți una dintre cele mai promițătoare tinere de la noi, spuse el, și în timpul ăsta o cerceta din cap până-n picioare, de aceea m-am gândit să vă încredințez un caz mai dificil. Este vorba despre moștenirea Berlingieri; aș vrea să studiați în amănunt dispozițiile testamentare și să-mi pregătiți un raport exhaustiv. Pentru orice problemă, apelați doar la mine... E vorba despre un client la care țin mult...

Acea însărcinare i se păruse marea ocazie pe care o așteptase dintotdeauna, și se apucase de lucru cu toate forțele.

Studiase legi și acte normative, nu-i scăpase niciun tertip și reușise să descâlcească și cele mai încurcate noduri.

Pe măsură ce lucrul înainta, întâlnirile cu Senatorul erau din ce în ce mai dese, ba chiar foarte dese; dar ea avea în minte numai munca și nu-și dăduse seama că el se gândea deja la altceva.

Pe de altă parte, chiar dacă ar fi băgat de seamă, i s-ar fi părut inaccesibil, fie datorită prestigiului și faimei, fie celor aproape treizeci de ani care îi despărțeau.

Dar cu toate astea, se întâmplase.

Senatorul îi vorbise din ce în ce mai deschis, iar ea, care crezuse că nu înțelege, descoperise brusc că-și dorea același lucru pe care și-l dorea și el.

Nu avusese prea multe experiențe sexuale înainte de acea zi de vineri; dar cei câțiva iubiți pe care îi avusese nici nu se comparau cu energia, fantezia și vitalitatea Senatorului.

Mara nu mai simțise niciodată așa ceva: el o răvășise, și nu numai din punct de vedere fizic.

— Vei fi ultima floare a plantei mele, îi spunea strângând-o cu putere în brațe; apoi, ca și cum brusc îl cuprindea spaima: sunt prea bătrân... n-ai să mă vrei... n-ai să rămâi cu mine...

Ea era năucită și emoționată. Aceea nu era obișnuita poveste a șefului care se culcă cu angajatele mai tinere. El îi ceruse o relație autentică.

Rămăseseră împreună toată noaptea, împletind momentele de tandrețe cu lungi discuții despre viitorul relației lor.

— Soția mea știe de ani de zile că nu mai simt nimic pentru ea. Am rămas împreună pentru copii. Dar acum am dreptul la viața mea. M-am spetit ca un câine... le-am asigurat ei și copiilor mei siguranța financiară...

Mara încercase tot weekendul să-și temepereze entuziasmul pentru ceea ce se petrecuse: întotdeauna fusese precaută și circumspectă în relațiile ei amoroase; dar probabil izbutise numai fiindcă nu se îndrăgostise niciodată cu adevărat.

Absorbită și îngândurată, intră în birou: se întreba ce efect ar fi avut asupra ei să-l întâlnească în mijlocul colegilor. Gândul că împărțea cu el o intimitate de la care ceilalți erau excluși îi dădea o ciudată senzație de omnipotență.

În secretariatul șefului domnea o atmosferă însuflețită. Laura, secretara, dădea telefoane iritată.

— Avocatul Magni n-a venit, o lămuri lăsând jos receptorul, avea o întâlnire cu clienți la ora nouă, dar n-a sosit încă. Ciudat, el e întotdeauna punctual.

„Poate că a început deja să pună în practică hotărârea de care mi-a vorbit“, se gândi Mara: „«Întotdeauna am fost devotat, punctual... Cu tine vreau să mă schimb. Cum spune cântărețul ăla nebun al vostru? Vreau o viață neînfricată[5]...»“

— Mă întorc imediat, zise luându-și umbrela și repezindu-se spre ieșire.

Nimeni n-o băgă în seamă; ea urcă scările, câte doua trepte odată și, ajunsă în fața intrării principale, se opri în ploaia torențială.

„O să-l aștept aici; vreau să fiu prima care îl întâmpină când va sosi...“

Ploaia care căzuse insistentă și subțire toată dimineața deveni brusc torențială; dar Senatorul mergea liniștit, absorbit în gândurile sale.

Nu părea să-și dea seama de picăturile reci ca gheața care cădeau peste el: nu-și grăbea pasul, nu-și deschidea umbrela pe care o purta degeaba agățată de braț.

Gândul care-l stăpânea în acel moment era mașina. Unde o parcase? Nu reușea să-și reconstituie în minte drumurile, deplasările din acea dimineață. Plecase de acasă... da, bineînțeles că plecase de acasă, dar nu-și amintea acest lucru. Nu se vedea în timp ce o saluta pe Lucia, lua liftul, cobora în garaj... Poate că nu s-a dus în garaj! De-aia nu-și amintește unde o parcase. Și-a lăsat mașina acasă...

Era agitat, descumpănit. Golurile de memorie nu erau o noutate pentru el: de ceva timp încoace, era chinuit de amnezii și momente de pierdere a concentrării. Când se plângea de asta prietenilor sau colegilor, toți se grăbeau să-i spună că sunt feste pe care ți le joacă vârsta, că și lor li se întâmpla același lucru; și fiecare povestea anecdote sau ciudățenii datorate slăbirii memoriei.

De câteva luni însă, acele episoade se repetaseră tot mai des. Un întuneric progresiv părea să-i înghită acțiunile, gândurile, până și sentimentele.

Dacă era un semn al vârstei, nu-i plăcea deloc. Trebuia să existe o cale de a preveni sau trata acele neputințe îngrijorătoare.

Îi sună mobilul și abia atunci, pipăindu-și paltonul și haina ca să-l găsească, își dădu seama că era ud leoarcă.

— Domnule avocat Magni? Sunt Laura. Domnii Rasi vă așteaptă... întâlnirea era la nouă!

Se uită la ceas: aproape o oră întârziere!

— Sunt pe drum, zise neliniștit, scuză-mă față de clienți. S-a ivit ceva neprevăzut, mi-a fost ridicată mașina.

Unde s-ar fi dus dacă nu ar fi primit telefonul acela?

Îl încerca o senzație jenantă: aceea de a fi uitat, cel puțin până cu un minut înainte, de birou, de serviciu: de a fi rătăcit la întâmplare, asemenea cuiva care nu avea nimic de făcut.

În sfârșit, își deschise umbrela și grăbi pasul. Brusc, toată ploaia care îi îmbibase hainele începu să-l îngreuneze și se simți înfrigurat și obosit.

Tocmai o apucase pe aleea străjuită de arbori care ducea la biroul său, când văzu o tânără femeie venindu-i în întâmpinare. În cenușiul dimineții, acea figură sprintenă și zveltă – impermeabil alb și umbrelă roșie – i se păru ieșită dintr-un tablou impresionist.

Fata, nepăsătoare în fața ploii, agita umbrela în stânga și în dreapta, ca și cum flutura un drapel. Era un salut jovial.

Fabio se uită în spatele lui. Nu era nici țipenie de om: tânăra îl saluta chiar pe el!

Dar de ce?

Și cine era femeia aceea?

Nu apucă să meargă mai departe cu gândurile, fiindcă Mara îl și îmbrățișase.

— Bună, zise, și vocea îi tremura. Bună, în sfârșit!

El deveni rigid.

— Ne cunoaștem? întrebă, și înțelese numaidecât că nu făcuse bine să întrebe. Din comportamentul ei era limpede că se cunoșteau. Dar nu reușea să identifice chipul acela... vocea... mirosul proaspăt al acelei guri...

Mara izbucni în râs:

— Oh, da, zise, un pic...

Fabio era confuz și foarte agitat. Voia să fugă, să se refugieze cât mai repede printre lucrurile cunoscute și familiare din biroul său.

Întinse o mână spre ea și schiță o plecăciune stângace:

— Încântat de cunoștință, zise, foarte încântat.

Ea crezu că e vorba de un joc și se conformă:

— Oh, nu, plăcerea e de partea mea...

— Mă scuzați, dar trebuie să plec. Am o întâlnire și sunt în mare întârziere...

Și înainte ca ea să poată răspunde ceva, se îndepărtă în fugă.

Mara rămase cu umbrela roșie înclinată pe umăr. Acum ea era cea care uitase de ploaie.

— Oh, Dumnezeule, exclamă secretara când îl văzu sosind înfierbântat și ud leoarcă, o să vă îmbolnăviți de pneumonie!

Fabio zâmbi satisfăcut. Se găsea în biroul său, își amintea de fiecare dintre obligațiile din acea dimineață și totul era sub control. Anxietatea îl părăsi brusc, ca și cum scena de acum câteva minute i-ar fi dispărut complet din minte.

— Sun-o pe soția mea, zise pe un ton combativ secretarei. Spune-i să-mi trimită haine uscate și întreab-o dacă mașina mea a rămas cumva în garaj... În ce sală sunt domnii Rasi?

Se înfățișă clienților și își puse în practică tehnica de seducție:

— Sunt dezolat, spuse, nu îmi stă în obicei să mă las așteptat. Ca să limitez întârzierea, am venit pe jos: am rămas fără benzină, cu autobuzul aș fi pierdut prea mult timp, cât despre taxi, cu ploaia asta, nici nu putea fi vorba...

Începu să se uite pe actele aduse de clienți, subliniind din când în când aspectele legale ale problemei.

Când termină, îi însoți până la ieșire și îi salută cordial, scuzându-se încă o dată.

— Soția v-a adus haine de schimb, îi zise Laura. Vă așteaptă în biroul dumneavoastră.

Fabio se alarmă: de ce venise Lucia personal? „Poate am uitat că aveam întâlnire cu ea“, își spuse.

— Sunt ud până la piele! suspină când ajunse în fața ei.

Încerca să o înduioșeze.

— Văd asta, spuse ea întânzindu-i hainele uscate. De ce ai plecat fără mașină?

Bună întrebare! Nici el nu reușea să-și explice, așa că trebuia să inventeze ceva la repezeală. Lucia era atât de suspicioasă, iar Fabio atât de obișnuit să invoce scuze!

— Aveam întâlnire cu un client. Trebuia să mergem împreună la bancă. După care avea să mă conducă la birou cu mașina lui. Dar nu s-a prezentat, și nici n-a sunat să-și ceară scuze... ia stai o clipă...

Se duse la telefonul intern:

— Laura, nu a telefonat domnul Rossini? Trebuia să vină să mă ia de acasă azi-dimineață...

— Nu, domnule avocat. Eu nu am primit niciun telefon...

— Ce bădăran! zise soției. Și, în timp ce punea receptorul în furcă, simți înăuntrul său un val de indignare autentică față de comportamentul necivilizat al acelui domn; și se înfricoșă, fiindcă își dădu seama că nu mai știa dacă întâlnirea ratată era o scuză inventată ca să îndulcească dezaprobarea soției sau toată povestea aceea era purul adevăr.

— Fabio, vreau să consulți un doctor, zise Lucia.

I-ar fi plăcut să perceapă o notă de îngrijorare sau de implorare în acea afirmație. I-ar fi venit mai ușor să se apere. Însă vocea Luciei era la fel de seacă precum un foc de armă.

— Doar pentru că acum câteva zile am uitat de ziua ta de naștere, reacționă Fabio pe un ton glumeț. E grav, recunosc. Dar nu e o boală!

— Uită-te în agendă și spune-mi o zi.

Era neînduplecată. Fabio știa bine că era inutil să se opună când lua ea o hotărâre. Totuși răspunse:

— Degeaba mă uit în agendă. E o perioadă groaznică. Nu am niciun moment liber.

— Anulează ceva. Contramandează, trimite pe altcineva. Nu mă interesează de munca ta. Trebuie să mergi la un doctor.

Adevărul era că nu voia să se ducă la doctor nici în ruptul capului. Era speriat de moarte; și ce-l speria și mai mult decât amneziile sale era hotărârea rece a Luciei. Cu siguranță avea o idee catastrofală în minte; de aceea nu intenționa s-o asculte.

— Crede-mă, nu pot pentru cel puțin cincisprezece zile. La sfârșitul săptămânii viitoare trebuie să prezint consiliului de administrație al băncii un proiect de lotizare a fostei marochinării. Știi terenul ăla enorm de la Pajiștea Aricilor? În spatele lui e o afacere de miliarde. Trebuie să pregătesc grafice, diapozitive și rapoarte. Te rog, hai să amânăm până atunci. Îți promit că apoi o să vin unde vrei tu!

Ea se resemnă, sau cel puțin așa i se păru lui; și se simți ușurat când o văzu ieșind.

Nu-și imagină că, imediat ce ieși din birou, Lucia avea să-i ceară Laurei să controleze agenda.

Doamna Magni consultase deja destui medici, fie și pe cale amicală; și toți îi explicaseră, nu fără o suficiență binevoitoare, că era nu numai imposibil, ci și necinstit să pronunțe un diagnostic în lipsa pacientului.

Cu toate că nu o spuneau deschis, mulți dintre ei, cunoscându-l pe Fabio, nu acordau niciun credit cuvintelor soției. Credeau că îngrijorările ei nejustificate erau provocate de gelozie, aceasta din urmă fiind mai mult decât justificată; și, după fiecare dintre acele întâlniri, ea era în același timp iritată și îngrijorată.

Soțul ei se bucurase dintotdeauna de o bunăvoință debordantă printre cunoștințe și prieteni. Datorită reputației lui de fabulator neobrăzat, minciunile îi erau iertate cu ușurință; fermeca pe oricine cu o conversație strălucitoare și cu simpatia lui naturală.

Nu era doar un intelectual rafinat și instruit, ci și un sportiv pasionat. Practica orice gen de sport, de la cele banale la cele mai periculoase: echitația, schiatul, raftingul, zborul cu parapanta fuseseră, de-a lungul timpului, marile lui pasiuni.

Ea îl urmase întotdeauna ca un scutier mut: îl aștepta la barul manejului dacă făcea echitație, sau la poalele unor dealuri pustii dacă el hotărâse să zboare cu parapanta; îi erau familiare și malurile noroioase ale torentelor, și gerul cabanelor solitare alpine.

Apoi, dintr-odată, apăruse pasiunea pentru politică.

Fabio, care până în acel moment se dedicase exclusiv profesiei, sportului și cuceririlor feminine, se entuziasmă când, în mod neașteptat, primi propunerea de a candida la Senat ca independent.

Fusese ales cu un număr impresionant de voturi, și acest lucru alimentase narcisismul său deja excesiv.

Funcția de senator îi sporise, printre altele, șansele de a-și înșela soția. Femei de toate vârstele se arătau cucerite de idealurile sale politice și de proiectele neînfricate în care se lansa; sau, pur și simplu, de faptul că era chipeș, bine făcut și de succes. Își arătau fără nicio reținere extazul și adorația și aveau aerul de a considera existența unei doamne Magni drept un detaliu fără importanță; cât despre Fabio, părea să împărtășească fără rezerve această opinie. Lucia era abia un element de decor pe scena pe care el juca fără odihnă.

În aproape treizeci de ani de căsnicie, ea fusese spectatoare la curtări, la flirturi, la iubiri mai mult sau mai puțin trecătoare. Dar la protestele ei, soțul răspundea negând evidența sau revendicând dreptul de a-și exprima inocenta exuberanță a caracterului său; după care se grăbea să proclame cât de importantă era ea pentru stabilitatea lui emoțională, pentru liniștea sufletească, pentru echilibrul familiei.

Deseori Lucia se întreba cum s-ar fi comportat soțul ei dacă,

într-o zi, l-ar fi părăsit pur și simplu. I-ar fi plăcut să dispară, fără scene și fără rămas-bun; simțea plăcere când și-l imagina pierdut și neputincios; și își spunea în sinea ei că poate, dacă n-ar fi avut copii, ar fi găsit cu adevărat curajul să-l părăsească.

Lucia știa bine că Fabio avea nevoie de ea mult mai mult decât avuseseră vreodată cei doi copii ai lor. Ea, obscura lui consoartă anonimă, era cea care trebuia să-l mângâie, să-l încurajeze și să-l convingă de fiecare dată când, din cauza vreunei întâmplări neprevăzute, marele om simțea cum i se risipeau certitudinile. În acele cazuri, în timp ce se jertfea ca să-l liniștească, încerca un profund simțământ de revoltă împotriva acelui rol al său, care devenea important doar în momentele de urgență.

De mai multe luni însă, devenise cu adevărat îngrijorată.

Din ce în ce mai des, Fabio avea un comportament care nu putea fi pus doar pe seama îmbătrânirii. Cu toate că avea aproape zece ani mai puțin decât soțul său, și ei i se întâmpla să uite lucruri pe care le avea de făcut, nume de obiecte sau persoane cunoscute, obligații sau întâlniri. La început, această coincidență a problemelor o liniștise. Dar ceea ce i se întâmpla lui Fabio era ceva mai complex și alarmant.

Cu aproape un an în urmă, întorcându-se cu mașina de la munte, făcuseră o pană de cauciuc.

După ce au coborât din mașină ca să schimbe roata, ea constatase cu uimire că soțul ei, de obicei extrem de abil și rapid în astfel de circumstanțe, părea să nu aibă nicio noțiune despre ceea ce avea de făcut. Se uita în portbagajul deschis, unde avea tot ce trebuie: roata de rezervă, cricul, uneltele; dar parcă Fabio le vedea pentru prima oară.

— Ce-ai încremenit așa? îl întrebase ea neputând să-și explice motivul comportamentului lui.

El îi zâmbise îngâmfat și, cu un gest mai mult speriat decât

mânios, închisese portbagajul, ca și cum ar fi văzut ceva amenințător înăuntru.

— Nu vreau să schimb roata, spusese iritat, ca și cum și-ar fi dat brusc seama de motivul acelei opriri. La urma urmei, sunt avocatul Magni! Nu e de datoria mea să fac treburi din astea...

Un șofer în trecere fusese cel care le schimbase roata în ziua aceea.

Ea încercase tot restul drumului să înțeleagă ce anume se întâmplase cu el: dar Fabio se încăpățânase în mod absurd să repete că unul ca el nu putea să se apuce de treburi manuale umile.

Era clar că încerca să justifice, poate până și față de el, o neîndemânare bruscă și de neînțeles.

Îngrijorarea provocată de acel episod îi activase memoria: îi reveniseră în minte o mulțime de întâmplări din ultima vreme cărora nu le dăduse importanță, dar care aveau caracteristici asemănătoare cu cea care tocmai se petrecuse.

De pildă își amintise cum, odată, Fabio nu recunoscuse un văr care se dusese la birou să-i ceară un sfat.

— S-a schimbat așa de mult! se justificase după aceea. Eu mi-l aduceam aminte cu tot părul în cap. Acum e aproape chel!

În realitate, se văzuseră cu doar câteva zile înainte, tocmai pentru a stabili acea întâlnire.

Altă dată plecase de acasă pentru a se duce la aeroport să o aștepte pe sora lui, care venea de la Paris, dar la aeroport nici urmă de el. Atunci inventase o întâlnire cu un client care îi schimbase traseul. Sora lui ajunsese acasă cu taxiul și toți se îngrijoraseră de absența lui inexplicabilă.

Iar în acea dimineață plecase de acasă fără mașină și udându-se leoarcă. Povestea cu clientul care trebuia să-l conducă la birou era, bineînțeles, a enșpea minciună inventată ca să se scuze.

Oricât se străduia să nu dramatizeze, Lucia știa că se petrecea ceva grav cu Fabio. Acum se simțea vinovată pentru că ignorase atâta timp toate aceste semnale. Lăsase să treacă un an, poate și mai mult, și își înăbușise sistematic temerile. Soțul ei devenise confuz și stângaci. Îi scăpau obiectele din mână, spunea minciuni fără să-și amintească ceea ce spusese, nu-și recunoștea prietenii și manifesta incertitudini cu privire la orice. Dar ea găsise de fiecare dată o justificare, un mod de a se liniști.

Nu mai putea să se mintă singură: trebuia să-l ducă la un doctor cât mai repede.

Rămas singur în biroul său, Fabio încercă să se adâncească în sumedenia de treburi pe care le avea de făcut.

Era neliniștit și contrariat din cauza neplăcerilor din acea dimineață. Poate că Lucia avea dreptate să insiste pentru o vizită la medic; dar suferințele care îl chinuiau erau atât de insondabile și greu de descris și de acceptat.

Cum să explice anumite senzații de confuzie subită, faptul că se simțea brusc străin față de lucrurile din jur, chiar și față de cele mai familiare? Reacționând la anxietatea care începea să-l cuprindă, o sună pe Laura:

— Vreau toată situația moștenirii Berlingieri, zise. Adu-mi dosarul și trimite-mi stagiara...

Atunci avu o străfulgerare orbitoare.

El de fapt întreba de Mara... de cât timp n-o văzuse?

Ce se întâmplase între timp?

Laura îl privi încurcată:

— Drept să vă spun... ezită..., drept să vă spun, domnișoara nu a venit. A apărut puțin azi-dimineață, apoi a ieșit și n-am mai văzut-o de atunci!

— Cum adică n-ați mai văzut-o de atunci? Caut-o. Ba nu, dă-mi numărul ei de telefon... Ce-și închipuie? Că poate să dispară

așa, tocmai când se ocupă de unul dintre cazurile cele mai delicate?

Fără să aibă nevoie să consulte agenda, formă numărul de telefon; dar vocea care îi răspunse la celălalt capăt al firului i se păru de nerecunoscut.

— Mara? Tu ești, Mara?

Tăcere.

Oare greșise numărul?

— Sunt eu, Fabio... Ce s-a întâmplat? De ce nu ești la birou?

— Te-ai făcut că nu mă cunoști... m-ai făcut să mă simt ca ultimul om... acum ce vrei de la mine?

Fabio bâjbâia, încerca să gândească iute... totul se petrecuse cu doar câteva ore în urmă... ploaia, hainele îmbibate de apă... Lucia...

— Iartă-mă, scumpa mea, evident m-ai înțeles greșit... Înainte să-ți explic, vreau să povestești de-a fir-a păr evenimentele, întocmai cum le-ai trăit...

Ea îi povesti, iar cuvintele sale, la început îndurerate și incomplete, deveniră din ce în ce mai mânioase:

— Nu e nimic de explicat... Ești un laș, un mincinos, un escroc...

Îi veni în ajutor vechiul lui obicei de a minți:

— Cum, dar n-ai văzut că-ți făceam cu ochiul? Și că-ți făceam o mie de semne cu mâna? Nu ți-ai dat seama că, la câțiva metri de noi, era soția mea care ne scruta ca un inchizitor?

Mara rămase interzisă.

— Soția ta?

— Da, chiar ea. Venise să-mi aducă geanta pe care o uitasem acasă. Vezi tu, scumpa mea, ea trebuie să afle despre noi doi, dar în alt fel, la momentul potrivit. Trebuie să-i spun eu. Izbucni într-un hohot de râs satisfăcut, fiindcă avea impresia că minciunile lui funcționau și de data asta. Spune-mi cum ai

putut să crezi că m-aș preface că nu te recunosc?

Mara era dezorientată și confuză.

Ideea că el s-ar fi prefăcut că n-o recunoaște i se părea acum aberantă. Trebuia să fie într-adevăr foarte îndrăgostită ca să cadă atât de ușor în capcanele nesiguranței!

— E aproape unu, zise Fabio. Dacă vii la birou, te aștept să mâncăm un sendviș împreună. Vreau să-ți vorbesc despre o prezentare pe care trebuie s-o țin joia viitoare. Am nevoie de o mână de ajutor...

Lucrară intens pentru tot restul după-amiezii.

Mara era vioaie și plină de idei.

— Câte loturi se pot obține din această Pajiște a Aricilor?... Există restricții peisagistice?

Părea că uitase complet episodul de dimineață; iar Fabio de asemenea, molipsit de fericirea ei, se eliberase de orice urmă de îngrijorare.

Când veni momentul să plece acasă, Mara o întrebă pe secretară dacă putea s-o ducă undeva cu mașina.

— Oh, mulțumesc, îmi faci o favoare... pe vremea asta!

— Ploaia n-a stat o clipă... oftă Mara..., apropo: când am ieșit azi-dimineață, m-am întâlnit cu o femeie... era cumva doamna Berlingieri?

Laura tăgădui din cap:

— Nu, n-am văzut-o deloc... La ce oră?

— Când am ieșit eu, în jur de zece...

— Trebuie să fie vorba de doamna Magni... soția avocatului...

— Ce gen e?

— E o femeie rezervată. Amabilă, dar distantă. Și apoi ai văzut-o cum e: ștearsă... neîngrijită... îmbrăcată ca o călugăriță. Cu alte cuvinte, opusul lui...

— Iar eu care mi-o imaginam fermecătoare, lăsă Mara să-i

scape, apoi adăugă: poate că era așa în tinerețe.

— Nu prea cred. Unii bărbați își caută dinadins astfel de femei, ca să stea liniștiți...

–... Și apoi contrariile se atrag uneori... încheie Mara.

Aflase tot ce-i trebuia. Întoarse cheia în contact și porni, liniștită și voioasă.

Lucia se dusese la un medic tânăr și străin de anturajul lor, ca să poată vorbi în sfârșit fără să întâlnească privirea ironică a vreunei vechi cunoștințe.

Își notase pe o foaie toate episoadele din ultima vreme, iar medicul, solemn, nu se îndoi nici măcar o clipă de ceea ce îi povestise ea.

— Simptomele nu sunt liniștitoare, zise după ce o ascultase cu atenție, dar ar putea să se datoreze și surmenajului provocat de munca în exces. Într-adevăr, ați așteptat un pic cam mult dacă se manifestă deja de un an de zile... Pentru un caz de acest gen, e nevoie de un neurolog, și cel mai bun din oraș este doctorul Silvestri; cred însă că listele de așteptare sunt extrem de lungi. Dacă doriți, o să încerc să vă obțin o programare...

— Mulțumesc, zise Lucia, cred că pot ajunge la dânsul prin prieteni comuni.

Silvestri era un bun client al lui Fabio; iar ea, contrar obiceiurilor sale, nu ezită să se folosească de numele soțului pentru a fi primită cât mai repede.

— Ar fi o posibilitate joi, zise secretara. Dacă nu, la sfârșitul lunii. Peste o săptămână, domnul doctor pleacă la un congres...

— E bine joi, la ora șaisprezece.

Știa că, în joia aceea, Fabio avea o întâlnire importantă; dar nimic nu era mai important ca sănătatea lui.

A doua zi dimineață, în timp ce Fabio încă era acasă, Lucia sună la birou și vorbi cu secretara:

— Laura, zise, soțul meu te roagă să-i anulezi toate

întâlnirile pe care le are în agendă joi după-amiază.

Laura rămase interzisă:

— Dar joi are o întâlnire importantă... pentru afacerea cu Pajiștea Aricilor.

— Nu știu ce să spun. Soțul meu are o obligație de familie, joi pur și simplu nu se poate elibera...

Fabio își făcea nodul la cravată și fluiera cu voioșie. Cu câteva zile în urmă, i se întâmplase să se „poticnească“ la acel gest atât de simplu; dar acum observa satisfăcut că degetele sale se mișcau agile și sigure.

Sună telefonul.

— Ce-i cu povestea asta de joi? îl întrebă Marco, asociatul lui.

El își pierdu brusc toată veselia. Se gândi imediat la încă una din amneziile sale și simți că i se îneacă toate corăbiile.

— Ce poveste? întrebă cu prudență.

— Laura zice că i-ai dat ordin să anuleze întâlnirea pentru Pajiștea Aricilor.

De ce să fi făcut un lucru atât de necugetat? Și când?

Se simți cuprins de o căldură insuportabilă și își slăbi nodul de la cravată; apoi suspină:

— Trebuie să fie o neînțelegere. Eu nu am schimbat niciun program. De altfel, întâlnirea de joi e mult prea importantă ca să...

— Ah, bine că i-am spus Laurei să nu facă nimic, exclamă Marco ușurat. Cine știe ce-o fi înțeles, biata femeie... se vede că începe să se ramolească!...

Când se duse în bucătărie, unde se afla soția, Fabio era palid și transpirat.

— Te simți bine? întrebă ea și, fără să mai aștepte răspuns, adăugă: Nu, nu te simți bine! Noroc că joi mergem la doctor...

— Joi ai zis? făcu Fabio agitat din cale-afară. Deci e

adevărat... e adevărat că i-am cerut Laurei să anuleze...

Lucia își dădu seama de neînțelegere și încercă să se folosească de asta, în așa fel încât soțul ei să accepte mai ușor ideea unui consult.

— Nu ai sunat tu, am sunat eu... *nu-ți aduci aminte*?

El, bineînțeles, nu-și amintea nici de doctor, nici de faptul că o rugase pe Lucia să telefoneze la birou.

— Cine e medicul ăsta? Când trebuie să ne ducem la el?

— Este un client de-al tău. Doctorul Silvestri, neurologul.

Fără să scoată o vorbă, Fabio se repezi la agendă și căută numărul de mobil al doctorului.

Când neurologul îi răspunse, Fabio nu pierdu timpul cu formalități:

— Am nevoie urgentă de un consult. Poți să mă primești imediat?

— La spital, într-o oră.

Ar fi preferat să se ducă singur ca să poată povesti, fără imixtiuni, ce i se întâmplase în ultima vreme. Dar Lucia insistase: prezența ei era indispensabilă.

Fabio îi povesti doctorului de faptul că deseori se simțea stingher, dezorientat:

— Mi se întâmplă dintr-odată, chiar și atunci când mă aflu în locuri familiare, cu persoane pe care le cunosc bine...

— Ce ți se întâmplă mai exact?

— Să mă simt străin... să nu-mi amintesc ce caut acolo... dintr-odată, vreau să o iau la fugă... unde, nu știu...

De ce se expunea astfel?

Nu i se întâmplase decât de câteva ori, însă acum *ei* – Lucia și doctorul Silvestri – aveau să facă din asta o dramă.

— Are multe probleme de memorie, interveni Lucia: uită promisiuni, locuri, persoane și, de câteva ori, a avut și probleme de recunoaștere...

Fabio era speriat și furios.

— Soția mea exagerează. A avut loc un mic incident cu vărul meu... un băiat bun, dar băgăcios și guraliv... M-am trezit cu el la birou, într-o zi de muncă infernală. M-am prefăcut că nu-l cunosc... ca să mă apăr... nu aveam timp de el...

Dar Lucia, fără să țină cont de acea întrerupere, continuă:

— Episodul care m-a speriat cel mai rău a avut loc acum un an când, întorcându-ne de la munte, am avut pană de cauciuc. Soțul meu stătea țintuit locului... nu mai știa ce trebuie să facă...

Fabio căută privirea doctorului.

— Nu e chiar așa... zise și schiță un surâs complice.

Doctorul Silvestri, fără să răspundă acelui surâs, începu să-i pună o serie de întrebări.

Nu, răspunse Fabio, nu suferea de insomnie; nu avusese niciodată probleme cu tiroida; nu se simțea posomorât și deprimat. Anxietate? Da, probabil, dar numai ca reacție la episoadele pe care tocmai le-a povestit.

Apoi doctorul trecu la consultația în sine, care fu lungă și minuțioasă. Îi ceru să execute o serie întreagă de mișcări. Fabio se simțea puțin ridicol în timp ce, cu ochii închiși, încerca să-și atingă vârful nasului, mai întâi cu dreapta apoi cu stânga.

— Mai e de făcut un fel de test, spuse la sfârșit doctorul; și, observând o sclipire de spaimă în ochii lui Fabio, se grăbi să adauge: nimic deosebit. Trebuie să răspunzi la un mic chestionar. Te încredințez unei asistente, e o treabă de zece minute. Între timp, ca să fim liniștiți, va trebui să faci niște analize și să programăm o tomografie computerizată. Poți veni săptămâna viitoare?

— Poate, zise Lucia, și, ca să nu mai pierdem timpul, am putea păstra programarea pe care am stabilit-o deja pentru joi.

Fabio fu cuprins de un impuls ucigaș: un amestec de ură, furie și revoltă. Acea propunere demonstra cât de mult îi disprețuia Lucia munca, de ale cărei roade se mai și bucura.

Încercă să se controleze, dar vocea îi tremura când răspunse:

— Joi e în afara oricărei discuții. Am o întâlnire care nu suferă amânare, știi bine.

— Cum să nu, interveni doctorul, nu e nicio grabă. Săptămâna viitoare e perfect.

Doctorul Silvestri chemă o doctoriță eficientă și cordială, care îi ceru lui Fabio s-o urmeze.

Străbătură împreună un coridor scurt și ajunseră într-o mică încăpere prăfuită, unde domnea o dezordine incredibilă. Erau acolo dosare, hârtii, reviste, toate claie peste grămadă.

Ea se scuză, apoi eliberă o porțiune de birou mutând teancuri de hârtii pe rafturile deja încărcate.

Se așezară unul în fața celuilalt. Fabio era încordat și concentrat. „Dacă e un test“, își spuse, „trebuie să dau ce-i mai bun din mine.“ Avea, fără să vrea, senzația sâcâitoare că trebuia să se apere împotriva tuturor, chiar și de blondina aia insipidă care se pregătea să-l interogheze ca și cum ar fi fost la școală.

— În ce anotimp suntem?

— În ce lună?

— În ce an?

Fabio simțea o jenă profundă. „Doctorul Silvestri trebuie să creadă că m-am îndobitocit de tot“, își spuse.

Tânăra doctoriță probabil îi ghici gândurile.

— Sunt întrebări de rutină, îl lămuri. Câteodată, dacă ești foarte deprimat, nu poți să răspunzi nici măcar la astea!

— Eu nu sunt deprimat!

— Mi se pare evident, dar asta e procedura.

El răspunse disciplinat la toate întrebările fără să mai aducă alte obiecții. Spuse, fără ezitări, în ce loc se găseau în acel moment, în ce oraș, în ce țară.

— Acum vă voi spune trei substantive, continuă examinatoarea, ascultați-le cu atenție fiindcă, după aceea, vă

voi cere să le repetați: pâine, lună, mare.

— Repet imediat sau puțin mai încolo?

— Puțin mai încolo.

Examenul continuă fără piedici: făcu unele calcule simple, repetă cuvinte pe silabe etc. Până când fata întinse brațul spre el și, arătând ceasul, îl întrebă brusc:

— Ce-i ăsta?

Nu-i venea cuvântul. Nu reușea să spună cum se numea un lucru atât de banal și obișnuit. Începu să transpire, dar se forță să rămână calm.

— E încheietura mâinii...

— Nu v-am cerut să-mi enumerați părțile corpului, ci să-mi spuneți cum se numește obiectul pe care îl am în jurul încheieturii.

Fabio o privi și îi zâmbi, ca și cum ar fi vrut s-o seducă:

— Pot să vă spun că obiectul în cauză nu arată ora exactă. Este douăsprezece și un sfert. Al dumneavoastră e înainte cu cinci minute...

Cine știe dacă o convinsese... ore, minute... dar cum naiba se numea chestia aia blestemată?

Se agitase mai mult decât trebuia. Incidentul ăla stupid îl făcuse să-și piardă încrederea.

Examinatoarea îi aruncă o privire care lui Fabio i se păru zeflemitoare; apoi dezlănțui un nou atac:

— Îmi puteți repeta acum cele trei cuvinte pe care vi le-am spus mai devreme?

Nu, nu putea să i le repete; fusese distras, nu se mai gândise la ele... De ce îl întreba tocmai în momentul ăla? Numai din plăcerea stupidă de a răsuci cuțitul în rană?

Îi era cald... mâinile îi transpirau.

— Acum încercați să spuneți: „Capra neagră crapă piatra“.

Bolborosi îndelung înainte să repete jocul ăla absurd de limbaj; și când ea îi ceru să copieze un desen geometric pe care

i-l pusese în față, rezultatul fu dezastruos.

— Niciodată n-am fost bun la asta, se scuză el.

— Asta e tot, spuse blondina. Acum îi duc rezultatele domnului doctor. Puteți aștepta în sală până vă cheamă. Numai câteva minute.

Examenul se încheiase și pe chipul Senatorului apăru un surâs triumfător.

— Țineți minte că *ceasul* dumneavoastră nu e exact, exclamă în timp ce ea se îndepărta.

Lucia stătea pe un scaun într-un fel de sală de așteptare.

— Cum a mers? îl întrebă când îl văzu ieșind.

— De minune. A fost o adevărată tâmpenie...

Dar Silvestri, când îl chemă în biroul său, era de altă părere.

— Testul dezvăluie unele dificultăți, zise, și se înțelegea că își măsura cuvintele. Probabil există unele probleme... trebuie să aprofundăm...

— Scuză-mă, zise Fabio silindu-se să-și păstreze calmul, era vreo capcană în întrebările tale? Fiindcă eu am răspuns la tot... dacă era vreo capcană, nu m-am prins.

— Rezultatele testului coincid cu ceea ce mi-ai spus... unele ezitări de memorie, câteva probleme de recunoaștere... Dar pentru un diagnostic, avem nevoie de alte analize și de tomografia computerizată. Până atunci, îți prescriu niște pastile care îți vor fi de ajutor...

Scrise rețeta și îi expedie în grabă, ca și cum ar fi vrut să evite alte întrebări.

— Acum mergem acasă, zise Lucia pe un ton protector.

— Scuză-mă, draga mea, dar am întârziat prea mult. Ia un taxi, eu trebuie să fug la birou...

— La birou? Dar tu nu te simți bine! Și apoi e aproape unu. Vino acasă, să mănânci ceva, să te odihnești... Să vorbim un pic despre ce a spus doctorul. La birou te poți duce după-amiază...

Totul părea atât de rațional... însă Fabio simți în acele cuvinte o amenințare, iar în vocea Luciei, plină de o căldură și de o duioșie până atunci absente, un vârtej care amenința să-l înghită.

— Nu pot. Trebuie să mă duc la birou.

Fu categoric și agresiv, și Lucia înțelese că era inutil să mai insiste.

— Fă cum vrei... dar ține minte că nu poți să te vindeci dacă nu recunoști că ești bolnav!...

Vocea ei era din nou cea dintotdeauna.

În taxi, Lucia trebui să se lupte ca să nu plângă.

Era mâhnită și dezamăgită din cauză că Fabio pusese încă o dată munca lui înainte de orice altceva: nu numai înaintea soției, ci chiar și a sănătății sale.

Și mai ales era neliniștită.

În timp ce Fabio făcea testul cu asistenta, ea se oprise să vorbească cu doctorul Silvestri și îi ceruse să-i explice ce sens puteau avea acele simptome. El fusese destul de vag, dar se vedea că era îngrijorat și că spunea mai puțin decât ce gândea.

— Nu putem spune cât e de grav până nu am făcut toate controalele...

— Dar simptomele, domnule doctor, sunt alarmante?

— Nu se poate spune cu certitudine. Acele amnezii, acele confuzii ar putea proveni de la stres, de la o depresie mascată sau de la o insuficiență tiroidiană... Nu putem vorbi despre demență până nu punem cap la cap mai multe informații... Firește, dacă simptomele se repetă și se intensifică...

— Demență înseamnă boala Alzheimer?

— Din păcate, tabloul nu e încurajator, dar să nu punem carul înaintea boilor... nu vă mai frământați. E prea devreme pentru orice fel de diagnostic.

— Trebuie să-l țin acasă? Evident că nu va mai putea lucra

în ritmul ăsta. Oh, va fi o luptă grea, foarte grea... va trebui să intervin ca să-l ajut...

— Deocamdată e mai bine, ba chiar necesar, să-și continue activitatea normală. Dacă simptomele se agravează, veți vedea că singur se va limita, se va stăpâni...

Doctorul Silvestri era cu siguranță un medic bun, dar probabil că nu-și dădea seama cât de solicitantă era munca lui Fabio: o neatenție, o omisiune puteau avea consecințe foarte greu de calculat.

Cum ajunse acasă, Lucia le telefonă copiilor. Mezina, Silvia, frecventa Facultatea de Medicină Veterinară la Torino.

— Trebuie să vii acasă weekendul ăsta, îi spuse, tata nu se simte prea bine... vreau ca tu și fratele tău să fiți acasă. Trebuie să vorbesc cu voi.

— Mamă, ce se întâmplă?

Silvia era cât se poate de alarmată, iar Lucia încercă s-o liniștească:

— Am doar nevoie de sprijinul vostru. Tata nu are nimic grav, numai că nu vrea să se trateze. Știi cum e el. Și dacă nu se tratează, poate avea probleme serioase. Trebuie să-l facem să înțeleagă asta, toți împreună.

Celălalt fiu, Diego, lucra într-o agenție de comunicații din Milano.

— Nu pot să vin weekendul ăsta, mamă. Trebuie să urmăresc un eveniment important...

„Leit taică-su“, își zise Lucia iritată și, abătându-se de la intențiile sale, se trezi povestindu-i, nu fără unele exagerări, aspectele stării de sănătate a lui Fabio care o îngrijorau.

Era drept să-i implice pe copii; nu putea să ducă lupta aceea de una singură. Trebuia să-l ajute pe Fabio să se desprindă treptat de obligațiile sale împovărătoare. Să-i creeze noi interese. Pe de altă parte, la șaizeci de ani, își putea permite să

mai încetinească ritmul, să dedice mai mult timp pentru sine și pentru familia neglijată atâta vreme.

În timp ce făcea planuri și proiecte despre cum să înfrunte eventualele încercări dificile care îi așteptau, Lucia se simțea mai puțin neliniștită: avea să vegheze, să se ocupe de tot, avea să-și protejeze și să-și liniștească bărbatul.

Se gândi că unul dintre lucrurile urgente de făcut era să vorbească cu asociații soțului. Nu numai fiindcă era corect ca ei să știe, ci și pentru a ține cont de interesele lui Fabio în momentul în care urma să iasă din asociație. Dar mai întâi avea să aștepte ca doctorul Silvestri să termine cu analizele. Colegii lui Fabio n-ar fi crezut-o dacă s-ar fi limitat să exprime îngrijorări sau suspiciuni.

Și Fabio trebuise să se lupte cu îngrijorarea în timp ce conducea spre birou.

Și toate astea din cauza unui ceas idiot. Fără amnezia aia, testul nu l-ar fi alarmat pe doctor. Își promise să înceapă să exerseze, ca să nu se mai confrunte cu astfel de neplăceri.

— Ăsta e volanul, zise cu voce tare, și asta e frâna. Geam... fereastră... ștergător de parbriz... semafor roșu... pietoni... agent de circulație...

„Nu e greu“, își spuse, „puțin efort... puțină răbdare... ca să înfrâng uitarea.“

Sosi la birou mai relaxat și imediat fu copleșit de nenumăratele obligații care îl așteptau.

Laura îi comandă un sendviș pe care îl mâncă fără să se oprească din lucru. Marco, asociatul său, veni și el și purtară o conversație îndelungată. Când hotărî să se oprească, își dădu seama că afară se întunecase și că lucrase fără întrerupere mai mult de șapte ore.

Numai bolnav nu era! Brusc, îngrijorările pentru sănătatea lui i se părură exagerate și îndepărtate. Se simțea de minune; la

șaizeci de ani, muncea ca la treizeci; și își păstrase mintea întreagă, corpul puternic și dorințele intacte ca în tinerețe.

O chemă pe Mara și, după ce ea închise ușa, se apropie și o sărută prelung.

— Vreau să stau o noapte întreagă cu tine, îi spuse. Va trebui să scornesc ceva ce să spun acasă... Joi, de exemplu, nu am nicio întâlnire la birou datorită reuniunii de la bancă. Dacă lucrurile merg repede, am putea să petrecem împreună restul zilei... Iar pentru weekend, am deja pregătită o scuză...

Clientul era un om de afaceri în ascensiune, și cumpărarea unei proprietăți atât de vaste reprezenta pentru el un pas important înainte, aproape o consacrare.

Pe acel teren aveau să se ridice în câțiva ani un centru comercial modern și un cartier rezidențial de lux. Fizionomia economică și teritorială a zonei avea să sufere o transformare radicală. Din această cauză fuseseră necesare tratative lungi și laborioase nu numai cu proprietarii fondului, ci și cu reprezentanțele sindicale, cu protecția mediului, cu Camera de Comerț. Fabio îndeplinise cu succes această sarcină, nu numai datorită abilității sale proverbiale de strateg, ci și a simpatiilor și cunoștințelor pe care le consolidase în perioada în care fusese parlamentar. Condițiile achiziționării fuseseră definite în cele mai mici detalii.

— Stimatul meu senator, ești mereu în formă! îi spuse colegul care urmărea afacerea în numele vânzătorului.

În realitate, chipul lui Fabio exprima nemulțumire și încordare; iar vina îi aparținea Luciei, care se agitase mult în dimineața aceea.

— Trimite-l pe Marco să medieze afacerea cu Pajiștea Aricilor, îi spusese imediat ce se trezise, tu nu te duce: sarcina asta îți provoacă stres, iar stresul nu-ți face bine.

Acel sfat i se păruse extravagant lui Fabio.

— O afacere pentru care muncesc de doi ani de zile... Cel mai important client al meu... De ce să-l trimit pe Marco de unul singur?

Drept răspuns, Lucia făcuse două lucruri total neobișnuite: mai întâi începuse să plângă, apoi îl îmbrățișase cu putere.

— Nu te duce, te rog. Nu te duce!

Deloc mișcat de acele lacrimi, Fabio se înfuriase.

— Ce te-a apucat? spusese cu grosolănie. Tu ar trebui să te duci la doctor, în loc să mă torturezi pe mine...

Plecase de acasă într-o dispoziție groaznică, asta și din cauza faptului că nu reușise să-i spună Luciei că în seara aceea avea să se întoarcă târziu. Dar de asta putea să se îngrijească mai încolo, cu un telefon; adevărata problemă era panica pe care i-o inoculase cu vorbele ei. Se simțea nesigur și încordat, ca și cum o amenințare obscură plutea asupra lui.

Înainte să intre în sala de ședințe a băncii, o sună pe Mara și stabili detaliile întâlnirii lor. Acea inițiativă fu de ajuns ca să-l liniștească. Dacă Luciei îi intrase în cap că nu era în toate facultățile mintale, Mara, care era tânără și frumoasă, avea să dezmintă, cu dragostea ei, acea perspectivă lugubră.

Erau așezați cu toții în jurul masei ovale: cumpărătorul, vânzătorul, notarul, directorul băncii și avocații celor două părți contractante. Pe o canapea, la mică distanță, se aflau și doi funcționari.

Înainte ca notarul să citească documentele, Fabio trebuia să prezinte raportul său.

Își drese glasul și începu:

— Pajiștea Aricilor îmi amintește de copilărie... Într-o seară de toamnă, la ceas întunecat – dar îmi aduc aminte bine că în noaptea aceea strălucea luna plină – m-am dus cu un prieten într-un câmp plin cu pomi fructiferi, mai ales meri. Deodată se ivesc cinci arici, doi mai mari și trei mai mici... pornesc în șir

indian spre meri... și se pun pe treabă; adică rostogolesc merele pe care vântul le desprinsese din copaci...[6]

Își dădea seama că acel discurs nu avea legătură cu ce se așteptau să audă persoanele din jurul mesei; însă nu reușea să-și închipuie ce voiau de la el și ce căuta el acolo; dar, în loc să tacă, simțea înăuntrul său o constrângere puternică să vorbească, să vorbească...

Marco îl fixa îngrozit; ceilalți se uitau la el în tăcere, fără să înțeleagă.

Vorbea de cel puțin zece minute, când avocatul vânzătorului îl întrerupse:

— E o poveste frumoasă, domnule senator, dar noi am vrea să mergem mai departe.

Clientul era la fel de stupefiat ca și ceilalți, dar nici nu-i trecu prin minte că acele divagații de domeniul fantasticului se datorau unei tulburări a avocatului care îl reprezenta: își închipui că, din vreo pricină necunoscută, senatorul voia să amâne, să blocheze afacerea. Dacă se comporta astfel, avea cu siguranță motivele lui. Avea o încredere oarbă.

— Uneori poveștile sunt instructive, zise, și dacă avocatul Magni ne-a istorisit una, probabil că există și un motiv... nu e așa, domnule senator?

— Întocmai, confirmă Fabio încercând să ascundă cu un zâmbet larg situația teribilă în care se afla. Îmi cer scuze tuturor, dar am nevoie de o suspendare... Mai am de făcut unele verificări ulterioare... Au intervenit factori independenți de voința noastră...

Izbucni un adevărat tărăboi: vânzătorul era îngrijorat, notarul ofensat, avocații făceau gălăgie...

— Nu e serios...

− Ați avut tot timpul să vă faceți verificările...

— Doar nu e din cauza acelor zvonuri referitoare la proiectul de a dubla calea ferată? Dacă asta e problema, credeți-

mă, domnule senator, e o tâmpenie...

Când obosiră să tot discute, printre suspiciuni mai mult sau mai puțin voalate și în iritarea generală, amânară pentru săptămâna următoare.

Nu mai puțin decât ceilalți, Fabio încerca cu disperare să-și explice comportamentul: de ce spusese toate neroziile alea? Cunoștea la perfecție fiecare punct din raport...

Clientul se apropie, descumpănit:

— Când ați aflat de povestea asta cu posibila expropriere a căii ferate?

Nu o aflase, nimeni nu-i vorbise despre asta, și acea ipoteză, înaintată de partea adversă, constituia o surpriză și pentru el. Dar se agăță de acel pretext ca un naufragiat de o plută.

„Iată ce s-a întâmplat“, se gândi, „cineva a lansat ipoteza asta, iar eu, deși credeam că am uitat-o, m-am comportat de așa natură încât să suspend afacerea...“

Când se apropie și Marco, noua versiune a faptelor era deja gata:

— Ai văzut? Ei știau și-o făceau pe viclenii. Dar eu am fost mai viclean ca ei...

— Un singur lucru nu înțeleg, zise Marco: ce nevoie era de scena aia? Și apoi de ce nu mi-ai vorbit înainte despre asta?

— Vrei să-ți spun adevărul până la capăt? Un fost coleg de-al meu parlamentar mi-a arătat, pe cale total confidențială, proiectul pentru dublarea căii ferate. Care nu se va face, ai să vezi, fiindcă am pierde alegerile. În orice caz, există o galerie care iese la suprafață chiar în mijlocul Pajiștii. N-o să-ți vină să crezi, dar uitasem complet de asta. Mi-a revenit în minte dintr-odată, chiar în timp ce începeam prezentarea...

Acum se simțea din nou bine.

„Să zicem“, își spuse, „că evenimentele nu s-au desfășurat cum le-am relatat eu“ – în această privință, încă mai era plin de

îndoieli: „dar iscusința mea de a ieși din încurcătură nu a fost mai puțin admirabilă, ba dimpotrivă."

Se întoarse la birou și își sună soția.

— Cum a fost? întrebă ea cu aerul cuiva care nu se aștepta la nimic bun.

— Am avut mare noroc, răspunse el și îi povesti cum reușise să dejoace în ultimul moment o înșelătorie paguboasă pentru clientul său.

Îi spuse că, pentru a sărbători evenimentul, avea să ia cina la restaurant și că weekendul voia să-l dedice cercetărilor la fața locului în afara orașului. Se aștepta la discuții și văicăreli.

— Știi că vin acasă copiii? îl informă simplu Lucia.

— Amândoi? întrebă surprins Fabio. Cum așa? Nu uit iar vreo aniversare?

Ea era iritată și suspicioasă.

Ideea că soțul ei urma să-și petreacă sfârșitul de săptămână departe de casă nu-i plăcea deloc: putea să dea de necaz sau să se pună în situații stânjenitoare cu clienții; pe de altă parte, nici nu-i displăcea în totalitate: dacă Fabio ar fi lipsit, ar fi avut ocazia să le povestească fiilor ce se întâmpla și să se pună de acord cu ei.

Cam două ore mai târziu, în timp ce-și pregătea de mâncare, Lucia primi un telefon de la Marco.

— Scuză-mă că te sun la ora asta, dar trebuie să vorbesc cu soțul tău.

— Nu e cu tine?

— Nu...

— Nu trebuia să sărbătoriți ceva cu clientul afacerii Pajiștea Aricilor?

Lui Marco îi fu numaidecât limpede că îl vârâse în bucluc pe Fabio, dar era așa de înfuriat, că nu-i displăcu.

Încă nu înghițise episodul din acea după-amiază: cu toate că

era asociatul firmei, i se ascunseseră anumite lucruri și picase de fraier. Și apoi povestea exproprierii nu-l convinsese. Era clar că Fabio îi ascundea informații.

— Eu am plecat imediat... poate că s-au înțeles după aia... și de aceea nu sunt la curent...

— Marco, te rog, fă un control cu clienții. Nu-ți cer asta din gelozie... ți-o cer fiindcă...

Nu reuși să termine fraza: vocea îi fu sufocată de hohote de plâns.

Marco, care cunoștea discreția Luciei, înțelese imediat gravitatea siuației. Îndoielile, dificultățile, micile ciudățenii pe care le observase la Fabio în ultime vreme, toate astea aveau probabil un motiv serios.

— Lucia, se întâmplă ceva ce ar trebui să știu?

— Da, Marco. Sunt foarte îngrijorată. Pot să vin la tine să vorbim?

— Stai acolo, vin eu. Ajung în cinci minute.

În timp ce-l aștepta pe Marco, Lucia încercă să-și sune soțul pe mobil, care, bineînțeles, era închis.

Trebuia să se liniștească, își spuse: oriunde s-ar fi găsit, soțul ei încă mai era în stare să aibă grijă de el. Dar deja îi treceau prin fața ochilor imagini cu Fabio pierdut pe o stradă pe care n-o recunoștea, la mila necunoscuților... Se învinovăți că așteptase prea mult înainte să se adreseze unui medic; se ajunsese deja la punctul în care Fabio nu trebuia să fie lăsat singur...

— Ești o proastă, își spuse în sinea ei; în definitiv, erau mai multe șanse ca, în acel moment, bolnavul să se găsească într-un restaurant elegant, ocupat să se prostească cu vreuna dintre admiratoarele sale...

Tresări când auzi soneria... cineva îi aducea vești proaste?

Era Marco.

Îl invită să se așeze în sufragerie.

— Îmi pare rău, Lucia, Fabio nu este cu clienții. Dacă vrei, o sun pe Laura și o întreb dacă l-a văzut. Dacă a trecut pe la birou, poate ea știe mai multe...

Lucia își recăpătase controlul asupra emoțiilor.

— Să așteptăm, zise, mi-a spus că o să cineze în oraș... deocamdată, mai bine să nu creăm alarme false... să nu implicăm alte persoane...

Suspină și întrebă:

— Ce s-a întâmplat azi în timpul întâlnirii?

Marco îi povesti, iar ea își aduse aminte de cuvintele doctorului: „Pe măsură ce boala se agravează, simptomele devin din ce în ce mai frecvente. Dar Fabio are multe resurse; e obișnuit cu alchimia cuvintelor, e inteligent, prompt, sigur de sine... va reuși să stăvilească răul mult timp de-acum încolo...“ Îi relată fiecare cuvânt.

Marco rămase în tăcere, împietrit.

— De cât timp ții în tine neliniștea asta? întrebă după o pauză.

— Nu știu... poate un an, sau mai mult... nu mi-am dat seama de nimic până acum câteva săptămâni. În lunile precedente, am observat la el schimbări care m-au uimit, dar am crezut că era vorba de oboseală, de stres... și când aveam senzația că era ceva ciudat în ceea ce făcea, mă grăbeam să alung gândurile rele... Nu voiam să văd... nu voiam să știu...

— Va trebui să nu-l lăsăm să-și facă singur rău...

— O să fiu nevoită să-i ascund cheile de la mașină...

— Oh, nu, ar fi prea umilitor pentru el... dar doctorul nu ți-a spus cum trebuie să te comporți?

— El zice că trebuie să-și vadă în continuare de viața lui... spune asta fiindcă nu riscă nimic... nu-și dă seama de temerile celor care îl așteaptă acasă...

Marco încercă s-o liniștească. Îi vorbi de birou, de clienți, de

obligațiile în curs. O informă sumar cu privire la situația generală, ca și cum s-ar fi gândit deja la un bilanț sau la o lichidare.

Lucia se simți rănită, chiar dacă își dădea seama că el încerca numai s-o liniștească.

Marco era un prieten leal, dar poate că nu fusese corect să-i spună lui înaintea copiilor.

Fabio se întoarse în jur de miezul nopții.

Lucia și Marco, care îl așteptau în sufragerie, îi părură doi conspiratori care tocmai pregătiseră un plan criminal îndreptat împotriva lui.

Fu cuprins de o oboseală covârșitoare. Zilele, orele sale deveniseră extrem de istovitoare: trebuia să stea permanent în alertă, să-și caute cuvintele, să-și măsoare gesturile, să pareze capcanele memoriei...

Simți o puternică tentație de a se lăsa la voia întâmplării... de a se prăbuși în acel gol care îl încercuia de luni de zile...

Se trânti pe fotoliu.

— Ai avut o seară frumoasă? îl întrebă Lucia pe un ton afectuos, aproape matern.

De ce nu era caustică și severă, așa cum se aștepta?

— O seară frumoasă, îi răspunse ca un ecou Fabio, cu ochii plecați, da, o seară frumoasă...

Marco se îndreptă spre ușă ca să-și ia paltonul.

— Stai așa, îi zise Fabio ca și cum ar fi fost cuprins de o neliniște bruscă, nu pleca. Trebuie să-ți spun ceva... vreau să știi un lucru despre mine...

Se așezară din nou.

— Când eram copil... începu Fabio..., când eram copil, în orășelul meu era un ins... un ins încă tânăr, chiar dacă mie mi se părea bătrân... știi cum se întâmplă la vârsta aia... lumea îl chema Tringhillo, nu știu de ce... Tringhillo... Tringhillo... chiar

așa. Poate că ăsta era numele lui adevărat. Îi făceau glume cumplite. Și știi cine era organizatorul acelor crude bătăi de joc?...

Se opri, copleșit de o emoție neașteptată:

— Eu... eu eram cel care îl chinuia pe Tringhillo... eu, eu, eu... și se bătu de trei ori în piept, ca pentru a spune *mea culpa*.

După zile și zile de ploaie, un crivăț rece măturase norii, întunericul și umiditatea. Dimineața era cristalină și luminoasă. Culorile cerului și ale mării păreau mai intense, contururile lucrurilor mai bine definite.

Cum se trezi, Fabio privi dincolo de ușa-fereastră: în depărtare zări o velă care aluneca sigură spre orizont, și asta îl făcu să se simtă bine. Dormise mult, iar odihna îi priise.

Încercă să se gândească la ziua dinainte, deplasându-se printre acele amintiri recente ca pe un teren care se surpă: cu precauție, cu neliniște.

Mara... fusese foarte bine cu Mara: ea îl credea sănătos și îl făcea să se simtă sănătos. Avea încredere în tot ceea ce spunea el.

Toată seara fusese persecutat de coșmarul de a nu greși ceva important. Doar făcând dragoste uitase de temerile sale. Ea era tandră și pasională, iar Fabio avusese senzația că extrage din trupul ei forță, luciditate și siguranță.

Lucia îi aduse cafeaua.

— Ai văzut ce zi frumoasă? În sfârșit! Cum te simți? Ai dormit bine?

— Nemaipomenit, mulțumesc, dar cât e ceasul? Sunt în întârziere...

— În întârziere pentru ce? Avem tot timpul...

Soarele și aerul acelei zile frumoase ar fi fost mai benefice pentru sănătatea lui decât dosarele și clienții pe care i-ar fi găsit la birou.

Fabio se agită:

— Nu înțeleg...

— Mergem la Nervi în dimineața asta, și avem noroc că e soare. Aseară am stabilit o întâlnire cu skipperul acela care vrea să cumpere barca fiului nostru. *Nu-ți aduci aminte?*

Firește că nu-și amintea, și simțea înăuntrul său, pe lângă angoasă, și o ranchiună întunecată.

Lucia crezu că era îngrijorat din cauza serviciului.

— Nu-ți face probleme. Marco a fost de acord aseară. Se ocupă el de întâlnirile tale...

Fabio nu o mai asculta. Puse ceașca încă plină pe comodă și se repezi la telefon.

— Laura, zise, sunt pe drum. Spune-i asta avocatului De Rossi. Nu faceți nimic până nu sosesc eu.

Lucia era înmărmurită: nu știa ce să spună și nu voia să se certe cu soțul ei.

Când fu gata, Fabio începu să-și caute cheile de la mașină, dar nu reușea să le găsească. Se uită în buzunare, pe măsuța de la intrare, în geantă... și totuși – asta și-o amintea bine – în seara din ajun intrase în casă cu cheile în mână.

Soția îl ajută în căutări, din ce în ce mai neliniștită.

— Comandă-ți un taxi, îi spuse într-un final. Eu o să caut în continuare. Cum le găsesc, te anunț. Dacă vrei, vin să te iau la prânz.

„S-a deschis o nouă breșă“, își spuse Fabio, afectat, în timp ce taxiul îl ducea spre birou. „Până acum n-am pierdut niciodată nimic.“ Lipsa automobilului era o limitare insuportabilă a libertății sale.

O sună pe Mara de pe mobil:

— Mi-am pierdut cheile de la mașină. Nu știu cum vom putea pleca diseară...

— Unde-i problema? zise ea râzând, am și eu o mașină.

Plecăm cu a mea!

Se sprijini liniștit de speteaza scaunului: cu ea totul devenea minunat de simplu!

Printre scrisorile pe care Laura le pusese la vedere pe birou, una îi atrase imediat atenția lui Fabio. Plicul avea următorul antet: Baroul Național al Avocaților – Președintele.

O citi cu nesaț.

Dragă Fabio, acum ceva timp, în calitate de președinte al Baroului, am acceptat cu entuziasm invitația de a participa ca raportor la un congres despre Vechea criminalitate și new-economy, *care se va desfășura la Ottawa, în Canada, la începutul lunii martie. Din nefericire, procesul unui foarte important client de-al meu a fost amânat tocmai pentru acea dată. Nu mai pot pleca, dar nu vreau să creez probleme persoanelor față de care mi-am asumat obligația.*

Singurul capabil să rezolve strălucit această problemă ești tu. În plus, faci parte din comitetul Baroului, așa că ești persoana potrivită și din punct de vedere instituțional. Știu că ai foarte puțin timp la dispoziție, dar mă bazez pe iscusința ta proverbială. Îți voi fi recunoscător dacă vei dori să mă înlocuiești. Bineînțeles, drumul și cazarea sunt asigurate de organizație. Sună-mă cu cea mai mare încredere, chiar și în weekend. Voi lăsa mobilul deschis, pentru plăcerea de a te auzi.

Cu simpatie,

Al tău Guido Marosi

Puse foaia deschisă pe masă și o privi satisfăcut.

Ce zi frumoasă, ce scrisoare încântătoare.

Se gândi la Canada cu entuziasmul unui adolescent care se pregătește pentru prima sa călătorie.

Ultima perioadă fusese anevoioasă; dar acea vacanță, acea schimbare aveau să-l „vindece“ de stres și de consecințele lui...

Dar, înainte să accepte, trebuia să verifice angajamentele

deja luate.

O sună pe Laura și, din citirea agendei, primi confirmarea că era vorba doar despre chestiuni mărunte. Unele puteau fi amânate, iar de cele rămase avea să se ocupe Marco. Cât despre el, trebuia să se apuce numaidecât de treabă: să-și pregătească raportul, să-și exerseze engleza, să-și procure studii și bibliografii...

Deodată își aminti de ziua precedentă: și dacă în Canada i se întâmpla același lucru? Dacă avea să uite, să greșească, să răstălmăcească cuvinte?

Se frământa. Nu putea să accepte...

Trebuia să renunțe, inventând o scuză credibilă.

Ziua, după un început luminos, se întunecă brusc, la fel ca starea lui sufletească.

— Vrei să refuzi? îi zise Mara după-amiază, în timp ce se îndreptau cu mașina spre Camogli. De ce?

— Nu m-am simțit bine în ultima vreme...

— Un motiv în plus să te duci. De când nu ți-ai mai îngăduit o vacanță adevărată?

— Am probleme cu memoria...

— Oh, dacă e vorba de asta, mi-am dat seama pe propria piele, râse fata; și adăugă serioasă: Te voi ajuta eu... voi face căutări pe internet, la Universitate...

— E o călătorie lungă... s-ar putea să-mi fie rău...

— De ce ar trebui să-ți fie rău? Și apoi nu te duci cu soția ta? întrebă ea cu o urmă de neastâmpăr în glas.

— Nu, soția mea a refuzat întotdeauna să mă urmeze în călătoriile de serviciu. Zice că nu-i place să fie pe post de umbră...

— Cu atât mai bine, izbucni Mara, asta înseamnă că pot să te însoțesc eu!

Bucuria Marei îl molipsi și pe Fabio: i se păru că nicio boală

n-ar fi putut să-l doboare dacă o avea pe ea alături.

— OK, Mara. Mergem în Canada.

— În Canada! În Canada! repetă ea tăind curbele care coborau din via Aurelia spre Camogli.

Lucia, îndurerată, avea copiii în fața sa și le iscodea expresiile de durere și teamă care li se iveau pe chip pe măsură ce adăuga detalii povestirii sale.

Silvia fu prima care vorbi:

— Mamă, de ce nu ne-ai sunat mai devreme?

Diego stătea cu brațele încrucișate și cu ochii în pământ, la fel cum făcea când era copil și era pedepsit.

— Unde e acum? întrebă.

— E în afara orașului, cu un client important. Azi-dimineață i-am ascuns cheile de la mașină tocmai pentru că trebuia să conducă pe autostradă... Cel puțin știu că nu conduce el...

Silvia:

— I le-ai ascuns? În glasul ei era o nuanță de dezaprobare.

Diego:

— Și ce altceva putea să facă?

— Uite, îi întrerupse Lucia, tocmai de asta am vrut să veniți acasă. Ca să hotărâm împreună ce e de făcut.

Silvia interveni cu patimă, încercând să-și stăpânească agitația:

— O să caut pe internet toate posibilitățile de tratament existente pentru această boală. Trebuie să fie centre mai avansate, medici mai informați decât acest Silvestri. O să-l ducem oriunde. Nu ne putem opri la prima stație...

— De acord, observă Diego, dar până atunci e important să facem în așa fel încât să nu se expună pericolelor, să nu-și facă rău singur... să nu profite cineva de el...

— Am vorbit deja cu Marco, spuse Lucia, dar o să mă întâlnesc din nou cu el ca să luăm măsuri precise. Va trebui ca,

încetul cu încetul, cei mai importanți clienți ai tatălui vostru să fie redirecționați către Marco... va trebui să-i creăm o plasă de siguranță la birou și alta acasă... nu trebuie să ia decizii fără să fie examinate de Marco, de mine sau de voi...

Diego:

— Trebuie să te duci la bancă, mamă... cunoști situația lui bancară? Are conturi personale?

— Sunteți nebuni? urlă Silvia printre hohote de plâns, vreți să-l distrugeți... Tata n-a ajuns chiar așa...

Lucia alergă s-o îmbrățișeze, plângând la rândul ei; îi explică răbdătoare:

— Nu înțelegi că tocmai fiindcă păstrează o luciditate discontinuă ar putea lua decizii nechibzuite? El acum trăiește de la o zi la alta, încercând să astupe breșele, una câte una, fără să-și amintească trecutul și fără să se gândească la consecințe... face lucrurile și nu-și aduce aminte că le-a făcut...

Silvia:

— Mamă, te rog, să nu-i tăiem creanga de sub picioare. Nu mă interesează banii, nu mă interesează nimic, vreau doar ca el să fie fericit... să rămână el însuși, cel puțin atât cât va putea...

Diego avu un impuls de nerăbdare:

— Crezi că ești singura care îl iubește?

Câteva săptămâni mai târziu, Lucia luă un avion spre Roma. Avea întâlnire cu președintele Baroului avocaților. Aceea era, cel puțin pentru moment, ultima etapă din dureroasa cale a jertfei pe care o parcurgea de circa o lună. Identificase, unul câte unul, pericolele de care trebuia protejat Fabio și se pusese pe treabă.

Se dusese să vorbească cu politicienii locali care, deseori, îl implicau într-o inițiativă sau alta.

— Nu-l mai chemați, le spusese, pentru el ar însemna o mare suferință să vă refuze!

Apoi, imediat în afara orașului, la manejul pe care îl frecventau de ani de zile:

— Soțul meu nu mai e în stare să călărească.

– Nici vorbă! îi răspunse proprietarul, un robust fermier toscan. Soțul dumneavoastră poate să călărească legat și la mâini, și la ochi...

Fu necesar să-i explice în amănunt situația, și nici măcar la sfârșitul acelei relatări dramatice omul nu părea convins, atât de mare era venerația lui pentru Senator.

Și prietenilor cu care juca golf, cel puțin celor mai apropiați, le repetă, pentru a nu știu câta oară, dureroasa poveste.

— Nu vom mai putea veni la Garlenda. Golful nu mai e potrivit pentru el...

— Ești sigură?... Golful este un sport liniștit prin excelență, cum ar putea să-i dăuneze?

Acesta era lucrul care o apăsa cel mai mult: să respingă superficialitatea celorlalți. Toată lumea credea că știe și înțelege mai multe decât ea, iar asta era insuportabil.

Acum trebuia să dea piept cu încă una din acele grele încercări, și spera doar să găsească mai multă înțelegere și considerație.

În ciuda celor șaptezeci de ani ai săi, Guido Marosi era încă fermecător: înalt, cu ochi albaștri pătrunzători și părul des și alb ca zăpada care, pe lângă faptul că era om de lume, îi adusese porecla de „Silver Fox“, „Vulpea argintie“.

Așezat la biroul său monumental, se întreba ce ar fi putut să dorească de la el soția lui Fabio Magni, venită special la Roma ca să vorbească cu el.

— Stimată doamnă, îi spuse schițând fugar gestul de a-i săruta mâna când secretara o invită să intre, vă rog, luați loc. Trebuie să fie un motiv foarte important dacă ați luat avionul pentru a întâlni un vechi prieten al soțului dumneavoastră...

— Important, într-adevăr, și dramatic...

— E vorba despre Fabio?

— Fabio e foarte bolnav, i-o reteză ea, explicându-i cu voce fermă interlocutorului său despre ce boală era vorba. Mai adăugă că soțul ei nu își conștientiza complet starea și că, din cauza acestui lucru, totul devenea îngrozitor de dureros.

Marosi părea sincer îndurerat și își exprimă uluirea în câteva cuvinte simple.

— Dumneavoastră înțelegeți, spuse Lucia, că în aceste condiții e imposibil pentru el să se ducă în Canada...

— Firește, firește că înțeleg...

— Mă bazam pe sensibilitatea dumneavoastră... mă aflu aici pentru a vă cere ajutorul... Trebuie să inventați un pretext, să-i spuneți soțului meu că nu mai poate pleca...

— Dar deja totul e organizat. Agenția i-a trimis deja biletele de avion, rezervările...

— Spuneți-i că au intervenit unele lucruri neprevăzute...

— Puneți-vă în locul meu, doamnă... sunt un prieten vechi de-al său... țin la stima și la afecțiunea lui... cu atât mai mult acum când îl știu bolnav.

— Nu, puneți-vă dumneavoastră în locul meu! Sunt soția lui... trăiesc cu el zi de zi și nu pot să-l ajut decât dacă el mă consideră complice, solidară... dacă insist eu să nu se ducă, aș deveni o inamică... o asupritoare...

— Am vorbit cu el acum două zile. Are deja gata prezentarea... o prezentare excelentă, din câte am putut să-mi dau seama...

Discutară timp îndelungat. Președintele încercă să propună alternative mai puțin drastice:

— Rugați-l pe asociatul lui să-l însoțească... însoțiți-l dumneavoastră... nu e nevoie să vorbească personal în public, va fi de ajuns să înmâneze prezentarea scrisă...

Dar pentru fiecare propunere, Lucia avea o obiecție:

— Nu e în stare să plece, credeți-mă. Nu pot să-l însoțesc eu,

n-am făcut-o niciodată... ar considera că mă amestec... Promiteți-mi că veți anula totul...

— O să fac eu ceva... răspunse vag Marosi ...fiți sigură de asta.

Pornise pe jos spre birou, pe aleea străjuită de copaci.

În aer plutea deja o mireasmă delicată de primăvară, iar pe marginile aleii începea să crească iarba.

Când auzi o mașină în spatele ei, Mara se dădu la o parte fără să se întoarcă, dar mașina se opri lângă ea.

Marco De Rossi coborî geamul portierei.

— Bună, Mara, vii să bem o cafea? Trebuie să vorbesc cu tine departe de urechi indiscrete...

Ea se urcă în mașină fără comentarii. Știa că, mai devreme sau mai târziu, cineva avea să intervină. Ea și cu Fabio nu se străduiseră prea mult să-și ascundă relația.

— Nu-mi place ceea ce fac, începu Marco, dar prietenia...

Mara îl privi cu un aer sfidător.

— Vrei să-mi spui că sunt una care distruge familii?

— Nu, nu, astea sunt treburile tale... treburi care nu mă privesc... vreau doar să-ți spun că nu poți pleca în Canada cu Fabio...

— Cum ai aflat?

— Că pleci cu el? Nu era prea greu să înțeleg... Dar Fabio nu poate să plece... tu încă nu știi... Fabio e bolnav, foarte bolnav...

— Am mai auzit-o pe asta. La birou nu se vorbește despre nimic altceva. Așadar, pentru liniștea ta, pot să-ți spun că atunci când e cu mine e sănătos, cât se poate de sănătos...

— Tu nu-ți dai seama de ciudățeniile lui? Povestea cu Pajiștea Aricilor nu ți-a trezit nicio îndoială?

— Poate așa e, suspină Mara, poate că Fabio este puțin bolnav. Câteodată e deprimat, se întristează, îmi vorbește cu îngrijorare despre uitările și descumpănirile sale. Dar mie îmi

place așa cum e... e un bărbat tandru, blând... și-a pierdut toată aroganța pe care o avea când l-am cunoscut... mă face să mă simt... mă rog, eu îl iubesc și cu siguranță nu am să-l părăsesc din cauză că, uneori, uită de o întâlnire.

— Nimeni nu-ți cere să-l părăsești. Doar că e riscant să plece într-o călătorie la celălalt capăt al lumii...

— Dar ideea călătoriei i-a dat atâta energie! În ultimele două săptămâni a fost mai încrezător, mai bucuros... Și nu numai, dar n-a mai avut niciun moment de slăbiciune... sau aproape...

Mara se opri, străfulgerată de un gând neașteptat:

— Auzi, soția lui te-a trimis?

— Lucia? Tu n-o cunoști! E atât de orgolioasă și de rezervată încât, dacă ar bănui de relația voastră, n-ar vorbi despre asta nici măcar sub tortură... Nu, eu sunt cel care se ocupă de protecția lui Fabio... nu cred că e cazul să se expună la umilințe...

— N-o să fie nicio umilință... ba dimpotrivă, sunt sigură că va fi cel mai strălucit orator al Congresului...

— Mara, nu vrei să înțelegi... lasă deoparte entuziasmul de femeie îndrăgostită, fă-o pentru binele lui...

— Pentru binele lui? Dacă îți pasă cu adevărat de binele lui, nu trebuie să ai îndoieli: el e fericit cu mine, iar eu nu pot să stau fără el...

— Președintele Baroului îi va revoca însărcinarea... Poate că deja a făcut-o...

Mara îl privi plină de ranchiună:

— De ce? Cine i-a spus?... Ați ajuns până aici? Numai binele lui nu-i dorești, tu vrei să-l condamni la depresie, la singurătate...

Coborî din mașină trântind cu putere portiera. Marco o urmări cu privirea stăpânit de sentimente contradictorii. Poate că ea avea dreptate: tocmai fiindcă boala îi mai lăsa puțin timp,

era drept ca Fabio să poată culege ultimele licăriri de fericire. Dar imediat după aceea, Mara îi apăru ca un monstru de egoism căruia nu-i păsa deloc de greutățile și umilințele pe care Fabio avea să le întâmpine. Pentru ea conta doar îndrăgostirea aia narcisică...

Mai erau două zile până la plecare.

Lucia așteptase în zadar ca, într-una din acele seri, Fabio să se întoarcă furios acasă fiindcă primise un telefon de la Marosi, dar acest lucru nu se întâmplase; dimpotrivă, pe măsură ce se apropia ziua plecării, era din ce în ce mai euforic: acea călătorie devenise pentru el gândul dominant. Nu vorbea decât despre asta.

Ajunși în acest punct, Lucia nu mai putea să aștepte. Trebuia să ia inițiativa. Până și doctorul Silvestri, când îi vorbise despre asta, se apărase.

— Desigur, este un stres, dar nu e obligatoriu să-i facă rău. Poate dezamăgirea plecării anulate i-ar putea dăuna mai mult decât călătoria în sine. Însoțiți-l dumneavoastră, doamnă, astfel îl veți putea supraveghea și veți fi mai liniștită.

Lucia înțelesese că nimeni – nici măcar doctorul – nu era dispus să intervină. Deci îi revenea ei această sarcină: așa cum era și drept, de altfel, având în vedere că nimănui nu-i păsa de binele lui Fabio mai mult decât ei. Simplul gând că el avea să se urce în avion îi strângea stomacul.

Toți credeau că, dacă l-ar fi însoțit ea, problemele nu și-ar mai fi făcut apariția ca prin farmec. Dar ea, care îl scruta zi și noapte, care îi citea pe chip fiecare neliniște, fiecare tresărire, oricât de mică, știa bine că acea călătorie nu trebuia să aibă loc, nici cu ea, nici fără ea.

— Fabio, îi zise într-o dimineață străduindu-se să-și controleze tonul vocii, aș vrea să vorbim un pic despre călătoria ta...

— Apropo, făcu el vesel, știi că mi-a telefonat Marosi să-mi spună că au intervenit unele lucruri neprevăzute și că nu mai pot să mă duc?

Lucia rămase cu gura căscată. Așadar Marosi se ținuse de promisiune.

— Cum... zise ea, așa, în ultima clipă?

— Nu, m-a sunat acum ceva timp. Mi-a zis că au apărut discuții printre consilieri... că s-au supărat pe el fiindcă m-a delegat pe mine...

— Și?...

— I-am sunat pe fiecare în parte.

— I-ai sunat pe toți colegii din consiliul Baroului?

— Bineînțeles, și pe fiecare dintre ei l-am întrebat pe șleau: „Tu ești ăla care nu vrea să plec în Canada?“ Niciunul nu a avut curajul să recunoască...

Luciei îi venea să plângă.

— Ai făcut bine, suspină ea, nu le puteai permite să scape basma curată. Acum, decizia de a pleca îți aparține numai ție. Fiindcă știi că nu poți înfrunta o încercare de acest gen, nu-i așa?

Nu trebuia s-o asculte. Lucia încerca să-l sperie. Nu știa că el era puternic... și, mai ales, că ar fi avut-o pe Mara lângă el.

— Știu că nu sunt în formă. Dar doctorul Silvestri spune că îmi va face bine să mă desprind puțin. Și apoi Marco mi-a trimis un fel de înger păzitor. O stagiară, o oarecare Mara. E tânără, dar foarte dezghețată...

În seara următoare, Lucia avu parte de o nouă surpriză.

— Mi-ar plăcea să mergem câteva zile la munte, zise Fabio în timpul cinei, am putea pleca mâine...

Ea își simțea inima în gât.

Deci uitase. Rămăsese în el o vagă idee despre o plecare, dar nu-și mai aducea aminte despre ce plecare era vorba.

— Desigur, dragule, dacă îți face plăcere. La ce oră vrei să plecăm?

— După-amiază devreme. Mâine dimineață mă duc la birou să rezolv câteva lucruri. Imediat după prânz plecăm... Conduci tu, evident...

Pentru prima oară după luni de zile, Lucia dormi profund în acea noapte.

La nouă dimineața, Fabio era deja la birou.

Marco îl găsi la intrare, cu o sclipire stranie în ochi și pradă unei agitații motorii de nestăpânit.

— Am nevoie de bani... trebuie să-mi dai un cec. Tocmai am descoperit că banca nu vrea să-mi dea banii mei... Când mă întorc din Canada, îi reclam pe toți... Dar acum trebuie să vii cu mine la bancă. Scrie-mi tu un cec.

— Calmează-te... făcu Marco, mai agitat ca el.

Ce trebuia să facă? Cum putea să-l refuze?

— Au făcut orice ca să nu mă lase să plec... zise Fabio în timp ce, cu un gest furios, lua banii pe care Marco tocmai îi retrăsese. Vezi cum plec la drum? Nu am nici măcar periuța de dinți... Va trebui să-mi cumpăr tot...

— La ce oră ai avionul?

— La unu. Mara mă așteaptă la aeroport. Trebuie să ajung cu două ore înainte... adică în curând. Vezi că Lucia nu știe încă nimic. Vine să mă ia la ora prânzului. Spune-i că nu puteam să renunț... că trebuia să dau piept cu încercarea asta... Poate va înțelege, poate nu...

Marco îl privi tulburat.

— Vrei să te conduc la aeroport?

— Nu, mă duc singur. E mai bine așa, și pentru Mara.

Se îmbrățișară emoționați.

Se duse să cumpere ziarele și apoi se urcă într-un taxi.

— Unde mergem? întrebă bărbatul de la volan.

Nu-i venea cuvântul. Acel simplu cuvânt, „aeroport“, pe care îl rostise o clipă mai devreme... acel cuvânt teribil, blestemat, complicat nu și-l mai amintea.

— Vă indic eu drumul, îi spuse taximetristului, mergeți tot înainte... acum întoarceți la dreapta... iar înainte...

O apucară pe strada Piave și întoarseră pe Corso Italia, de-a lungul mării.

Apa sclipea în soare, iar lumina forma pe valuri o puzderie de steluțe care se fugăreau voioase.

— Gata, aici e, zise, am ajuns.

Coborî pe plajă și se duse să se așeze pe o mică stâncă în plin soare. Vântul îi umflă ziarele pe care le avea în mână. Fabio le așeză pe nisip și, după ce desprinse din ele o pagină, puse deasupra lor câteva pietre ca să nu zboare.

Luă foaia, o împături cu grijă în două, apoi în patru până când obținu un avion de hârtie ca acelea pe care le făcea când era copil; apoi îl privi satisfăcut și, înainte să-l lanseze, suflă cu putere în vârf, ca pentru a-i da energie.

5 *Vita spericolata*, în italiană, este o melodie celebră a cântărețului Vasco Rossi. (N. tr.)

6 Antonio Gramsci, *I ricci e le mele*, Editori Riuniti, Roma 1981. (N. tr.)

Postfață

Dacă bunul Dumnezeu...

Dacă bunul Dumnezeu ne-ar fi înzestrat aparatul psihic cu un sistem de alarmă asemănător acelor sofisticate mecanisme antifurt care emit sunete asurzitoare la simpla captare a bâzâitului unei muște sau fâlfâitului de aripi al unui fluture, probabil am emite un vacarm îngrozitor de fiecare dată când cineva, ducându-și mâna la inimă, ne-ar spune: „Fac asta spre binele tău.“

În majoritatea cazurilor, alarma ar fi providențială; ne-ar avertiza că o persoană, chiar și cu cele mai bune intenții, vrea să ne smulgă un drept pe care îl deține fiecare dintre noi: acela de a-și conduce liber propria viață și propriul destin. Avertizați la timp, am putea preîntâmpina pericolul și împiedica să fim prădați de părți semnificative ale lumii noastre interioare; cu alte cuvinte, de noi înșine. Iar starea de alarmă nu i-ar folosi numai destinatarului „faptei bune“: ar fi o defensivă utilă și pentru cel care se pregătește să o „săvârșească“.

Din păcate însă, alarmele interne cu care suntem înzestrați sunt mult mai slabe decât sistemele moderne computerizate; de multe ori nu le sesizăm la timp, sau – din lenevie, de frică, din slăbiciune – ne prefacem că nu le auzim.

Astfel se creează, deseori datorită unei complicități tacite și inconștiente între cel care le promovează și cel care le suportă,

situații psihologice care se află la originea multor neînțelegeri și suferințe.

Cu toții am pătimit, în forme mai mult sau mai puțin grave, imixtiuni și abuzuri în numele iubirii; în același timp, toți facem parte dintr-o armată de binefăcători zeloși și plini de afecțiune, gata să acționăm în folosul celorlalți în calitate de prieteni, părinți, iubiți sau învățători. Acest lucru în sine ar fi bun și drept; numai că, uneori, în timp ce ne „sacrificăm“ pentru ceilalți, uităm să le cerem părerea sau să le respectăm nevoile; cu alte cuvinte, ținem cont doar de convingerile noastre; și din această cauză, în cea mai mare parte dintre cazuri, binele nu ne iese bine.

Chiar în timp ce scriam această carte, m-am surprins în „flagrant delict“. Îi promisesem lui Alfredo, protagonistul primei povestiri, să i-o dau spre citire imediat ce aveam să o termin; însă, în momentul predării, am fost cuprinsă de îndoieli. Desigur, rămăsesem fidelă faptelor pe care mi le relatase; și, cu toate acestea, mă întrebam ce avea să simtă la citirea suferințelor sale povestite de o voce care nu-i aparținea.

Așa că i-am telefonat soției și am rugat-o să citească ea povestirea, fără știrea lui Alfredo. Reacțiile sale mi-ar fi fost de folos ca să modific acele părți care puteau să-l lezeze. Din fericire, în timpul conversației am avut o străfulgerare de luciditate (pe undeva a sunat o alarmă): intenția mea era aceea de a-i avertiza pe cititori de anumite capcane, și tocmai eu cădeam în ele. Voiam să fiu liniștită și mă prefăceam că mă îngrijorez de seninătatea lui Alfredo. Am reușit să bat în retragere înainte să se încheie convorbirea.

La fel ca toți ceilalți, și eu am suferit de-a lungul vieții nesfârșite imixtiuni binevoitoare. Când eram mică, bunica deschidea și citea înaintea mea scrisorile pe care le primeam de la prieteni, îmi scotocea prin buzunare, îmi cotrobăia prin

sertare. Făcea chiar mai mult de-atât: de fiecare dată când trebuia să iau un medicament, chiar și pe cel mai amar și mai dezgustător, îl gusta ea înainte. Găseam intolerabil acest lucru deși, pe vremea aceea, nu era permis să protestezi împotriva adulților. Invazia bunicii era o încercare de a se interpune între mine și lumea exterioară, între mine și „amărăciunea“ siropurilor: ca să mă protejeze, desigur, dar și ca să-mi limiteze și să-mi înăbușe experiențele, ca să mă țină legată de ea, într-un stadiu de imaturitate și de subjugare.

Dragostea e plină de capcane și nu e mereu ușor să înțelegem unde se ascund pericolele; dar, chiar dacă subiectul e vast și plin de primejdii, putem încerca o clasificare, fie ea și empirică și fără pretenția de a fi completă, a felurilor în care mascăm capcanele noastre „iubitoare“.

1. *Masca ipocrită.* Spunem că vrem să-i facem „bine“ cuiva, dar scopul nostru este diferit de cel pe care l-am declarat; poate chiar fără să ne dăm seama, avem în minte profitul nostru personal. Comportamentele de acest gen sunt frecvente mai ales printre persoanele care au nevoie de aprobarea publică pentru a face carieră sau a obține avantaje. Gândiți-vă la comportamentul anumitor politicieni sau oameni cu influență cărora le place să se arate tot timpul generoși, prezenți, fermecători.

2. *Masca moralistă.* „Binele“ nu se bazează pe dorințele și pe nevoile destinatarului, ci îi este de folos celui care îl face pentru a se simți bun, generos sau prevăzător. Sunt persoane care hotărăsc, pe baza propriei idei de morală, ce poate fi bine sau greșit pentru ceilalți. Părinții adoptivi ai lui Alfredo (prima povestire), considerând condamnabilă din punct de vedere moral conduita mamei băiatului, aleg să-i ascundă adevărul fără să-și pună problema daunelor psihologice pe care le poate comporta acea tăcere.

3. *Masca tiranică.* Se acționează nu spre „binele" individului, ci pentru un interes superior (al familiei, al Partidului, al Statului...). Astfel acționează tiranul Creon, care o condamnă la moarte pe Antigona, convins că astfel salvează interesele supreme ale cetății. „Tiranice" se dovedesc a fi deseori intervențiile „experților" – psihologi, judecători, asistenți sociali... – în viața indivizilor. Când ziarele relatează știri despre copii sustrași prin intervenții judiciare părinților considerați nepotriviți, e legitim să ne întrebăm până unde pot ajunge „bunele intenții". Uneori, comportamentele „tiranice" au o acoperire științifică: mă gândesc la acei medici dintr-o clinică pariziană care, după un avort spontan, îi arată pacientei fetusul: în acest fel, spun ei, tânăra femeie nu va rătăci cu fantezia în abstract și îi va fi mai ușor să „elaboreze doliul". Practică pe care eu o consider înspăimântătoare. Dar știu bine că doctorii francezi, convinși că lucrează spre binele pacientelor, nu ar înțelege consternarea mea. Poveștile multor familii sunt presărate cu „tiranii", mici și mari. Tatăl lui Andrea, în a doua povestire, este convins că există o coincidență totală între onoarea familiei și binele fiului, și din această cauză nu ezită să-și pună în practică abuzurile de putere.

4. *Masca ambivalentă.* Comportamentele au contururi mai estompate și nesigure. În „fapta bună" se revarsă sentimentele de revanșă care poluează relațiile afective; vrem să alinăm suferința, dar o agravăm. În a treia povestire, Lucia, cu intenția de a-și proteja soțul bolnav, aproape că-l sechestrează.

Vicleană și subtilă, în noi se insinuează ideea că ne aflăm de partea BINELUI și că acționăm în numele lui.

Această iluzie bolnavă e susținută și alimentată de mai multe surse. Una este anxietatea, povățuitoarea cea rea, care ne aprinde imaginația și ne face să vedem pericole și drame peste tot. Ideea că, fără noi, persoanele dragi pot să se confrunte cu

mari necazuri și riscuri, să comită greșeli, să se rătăcească într-o lume plină de primejdii, ne face să ne simțim indispensabili și ne determină să comitem abuzuri de toate felurile. O altă sursă este narcisismul, adică nevoia inconștientă de a căuta în fii, în prieteni, în amanți, în elevi confirmarea propriilor virtuți. Aproapelui nu-i este recunoscută altă funcție decât aceea a unei oglinzi ce reflectă o imagine pozitivă și gratificantă a EGO-lui nostru. Empatia – care ar trebui să ne permită să stabilim o comunicare profundă cu persoana iubită, să-i înțelegem nevoile, să-i împărtășim pasiunile – se transformă într-o ingerință obtuză.

În extraordinara sa carte *Nati due volte* (*Născuți de două ori*), Giuseppe Pontiggia povestește raportul dintre un tată și fiul invalid, descriind oscilațiile continue între dorința de a fugi și pericolul de a nu interveni prea mult. Din această carte, intensă și emoționantă, voi cita numai dedicația, care mi se pare revelatoare nu numai pentru cei care se ocupă de invalizi, ci pentru toți aceia care se gândesc la ceilalți ca la niște purtători ai unei oarecare inferiorități ce trebuie corectată.

„Invalizilor“, spune dedicația, „care luptă nu pentru a deveni normali, ci ei înșiși.“

Pentru mulți dintre noi, iubirea este posibilă doar raportându-l în totalitate pe celălalt la propriile scheme mentale. Cea mai directă consecință a faptului că ne simțim de partea binelui este că ne străduim să îl „schimbăm“ pe cel care nu este cum am vrea noi. Se acționează cu convingerea că persoana pe care vrem să o schimbăm este atât de fragilă și de greșită, încât poate fi reconstruită printr-o intervenție externă, chiar dacă e „drăgăstoasă“ și altruistă. La început, cel ce formează obiectul atâtor atenții se va convinge deseori că nu e mare lucru de capul lui, iar acest lucru îl va face împăciuitor și maleabil. Va încerca să se schimbe, dar nu va reuși să-și forțeze

natura până la a deveni cum îl vrea celălalt. Cu rezultatul că amândoi vor fi nefericiți.

Dar sursa cea mai vie a micilor crime săvârșite în numele iubirii este disconfortul profund al celui care le pune în practică. Imixtiunile, pretenția de a ști ce îi trebuie celuilalt, manipulările, excesele protectoare sunt, foarte des, acoperirea comodă a unor angoase personale. Astfel, în relațiile de dependență afectivă, cel slab devine o promisiune de revanșă pentru frustrările și așteptările înșelate pe care cel puternic le poartă înăuntrul său. Încercând să îl îngrijim și să îl schimbăm pe celălalt, ne depășim propriile neajunsuri și uităm de ele. Iată de ce, pentru „binefăcători“, pasivitatea, încrederea și obediența protejaților devin vitale și indispensabile.

Orice faptă, declarată sau ascunsă, prin care încercăm să determinăm persoanele să-și schimbe idei, aspirații și sentimente este o manipulare, chiar dacă se naște din dorința sinceră de a aduce beneficii sănătății celuilalt sau de a-i susține bunăstarea.

În relațiile „sănătoase“, schimbările și dezvoltarea au loc nu fiindcă cel puternic a reușit să-l convingă pe cel slab, ci numai pentru că ne-am transformat luând de la celălalt și dând de la sine, în mod spontan, experiențe, emoții, vise.

Din gândul că suntem iubiți derivă cea mai mare parte a certitudinilor noastre; iată de ce ne apare ca dureroasă și inacceptabilă ideea că tocmai dragostea – sau ceea ce se prezintă ca atare – poate fi dăunătoare și distructivă în anumite cazuri.

Ziarele și televiziunea sunt pline de întâmplări despre copii care, bătuți de părinți, nu îi reclamă și se conving că și-au meritat acele lovituri, că sunt nedemni și răi. Asta deoarece, pentru echilibrul lor emotiv fragil, e mai „avantajos“ să se încarce cu vinovății inexistente decât să recunoască faptul că

nu sunt iubiți de cei care ar trebui să le asigure sprijin și protecție.

De asemenea, și mulți adulți, chiar dacă trăiesc printre suferințe și incertitudini, sunt dispuși mai degrabă să accepte imixtiuni și șantaje afective decât să rupă legăturile de care cred că nu se pot lipsi.

Terenul emotiv pe care e ușor – ba chiar fatal – să se comită greșeli bine intenționate este acela al raporturilor familiale. Familia, teatrul celor mai puternice și mai importante emoții, este de asemenea și locul în care trebuie să înfruntăm și să rezolvăm zi de zi problema echilibrului ambiguu dintre autonomie și dependență. În fiecare gest educativ există un hotar restrâns între constrângerea necesară și pericolul de a întrece măsura. E extrem de ușor să ne întindem dincolo de ceea ce e legitim; câteodată se întâmplă în mod inconștient, în alte cazuri, dorința de a domina este lucidă și voită.

Când un copil învață să meargă, de exemplu, e important, când îi dăm mâna, să îl facem să se simtă susținut și în siguranță, dar în același timp trebuie să-i asigurăm libertate de mișcare, astfel încât să trăiască din plin aventura acelor primi pași. Dozajul e dificil, greșelile sunt încărcate de consecințe; iar anxietatea pândește pretutindeni.

De fiecare dată ne aflăm în fața alternativei: „a proteja“ sau „a expune“.

E mai corect să protejăm persoanele pe care le iubim și să le ținem la adăpost – de lume, de evenimente, de ele însele – sau să le expunem la experiențe, fie acestea dificile și periculoase?

Părinții lui Alfredo, dorind să-l ferească pe fiul adoptiv de durere și rușine, îi ascund adevărul și îl condamnă la o viață de suspiciuni, de suferință și resentimente. Aproape în mod simetric, Andrea, protagonistul celei de-a doua povestiri, e constrâns de tată să-și deschidă ochii asupra unui adevăr pe care ar fi preferat să-l ignore.

Unii greșesc prin faptul că dezvăluie, alții greșesc prin faptul că ascund: s-ar zice că situația e fără ieșire. Dar nu faptele individuale sunt cele care produc daune; ceea ce riscă să creeze fracturi profunde este ideea că, de fapt, copiii sunt un fel de prelungire a noastră, o proprietate exclusivă de care putem dispune oricum.

Există un tip de dragoste care „face bine“ chiar și atunci când este consumată în doze nelimitate; și există alta care face rău și celui care o dă, și celui care o primește. Nu e ușor să le distingem deoarece fiecare relație de iubire repune în discuție structurile profunde ale personalității și amestecă emoții vechi și noi, conștiente și inconștiente.

Scriind această carte, nu am avut pretenția să spun cuvinte definitive despre ce e corect și ce e greșit în dragoste. Dimpotrivă, tocmai subliniind ambiguitatea și capcanele anumitor situații am căutat să favorizez o reflecție asupra complexității care guvernează alegerile afective.

Cazurile relatate pot părea extreme, și cu toate acestea sunt exemplare nu numai prin ceea ce dezvăluie, ci și fiindcă acoperă diferitele vârste ale vieții pentru a demonstra că nimeni nu se poate considera la adăpost de excesele de zel afectiv.

Alfredo pătimește „binele“ altuia în copilărie, Andrea când e deja la vârsta adultă, iar Fabio când, datorită vârstei și prestigiului, ar fi trebuit să fie ferit de orice interferență.

Nu e greu să identificăm victimele din aceste povestiri; și totuși, nu putem stabili deloc în mod automat dacă aceia care le-au provocat suferințele sunt cu adevărat călăi. Numai în *Ultimul care află* comportamentul tatălui lui Andrea este atât de obtuz, de violent și de invaziv, încât nu lasă loc de îndoială. În celelalte două cazuri, chiar cunoscând judecata celor care credeau că acționează în numele binelui, este greu să

exprimăm o condamnare definitivă; și aceasta pentru că emoțiile și temerile personajelor care acționează „cu intenții bune“ nu ne sunt străine.

Răsfoind o carte veche a lui Clark Moustakas, *Creativity and Conformity* (*Creativitate și conformism*), am găsit o poveste înduioșătoare cu doi copii care, în opinia mea, se potrivește perfect pentru a face aceste scurte considerații mai conforme cu realitatea cu care, mai devreme sau mai târziu, toți va trebui să ne confruntăm.

În carte se povestește despre un tată care are obiceiul să-și privească cu drag fiul în timp ce se joacă cu cei de vârsta lui în curtea casei. Copilul își găsește un prieten de suflet, Reiner, iar cei doi devin de nedespărțit.

Apoi izbucnește epidemia de scarlatină și, unul după altul, copiii dispar de pe terenul de joacă. Într-un final, cei doi prieteni își dau seama că au rămas singuri în curte. Bărbatul îi privește în timp ce vorbesc între ei, așezați pe o treaptă, unul cu brațul în jurul umerilor celuilalt.

— Dacă te îmbolnăvești, o să vin să te văd, îi spune copilul lui Reiner.

— N-ai să vii, îi răspunde Reiner, știu că n-ai să vii!

— Ba o să vin.

A doua zi, Reiner se îmbolnăvește și copilul cel sănătos le cere voie părinților să se ducă la el în vizită. Mama îi spune că nu se poate: doctorul le-a spus părinților lui Reiner s-o scoată din casă și pe surioara lui, ca să nu se îmbolnăvească. Dar tatăl, martor la acea solemnă promisiune infantilă, hotărăște că există lucruri mai importante decât prudența și că trebuie să-și asume riscul. Astfel, Reiner, care se arătase neîncrezător, va primi vizita triumfătorului său prieten de suflet.

Respectul absolut pe care acest tată îl dovedește pentru copilul său este cu siguranță un model de urmat. Mama, în

schimb, e convinsă că trebuie să-și apere fiul de contaminare. Fiecare dintre cei doi părinți, unul orientându-se după propriile valori ideale, celălalt bazându-se pe un examen lucid al realității, identifică interesul micuțului în hotărâri diferite.

Din punct de vedere matern, mama se gândește: „Nu e oare corect să împiedic ca fiul nostru să se îmbolnăvească? Cine poate prevedea consecințele unei boli?“ și încearcă să evite consultații medicale, indispoziții și medicamente.

Dar tatăl ripostează: „Un bărbat e un bărbat. Cuvântul dat trebuie respectat la orice vârstă.“

Fiecare cititor poate să decidă de partea cui se situează; sper că acest lucru nu-l va împiedica să aprecieze puterea motivațiilor opuse. Binele real e prea subordonat alegerilor noastre etice, filosofice și religioase pentru a putea fi codificat odată pentru totdeauna într-o poveste edificatoare.

Datoria părinților este să le permită copiilor maxima libertate, dar și să prevadă – atunci când micuții nu sunt în stare să o facă – ce consecințe ar putea avea anumite alegeri.

Poate e o iluzie liberală să ne imaginăm că există o iubire atât de perspicace, încât să reușească să ofere întotdeauna numai și numai ce trebuie. Pe de altă parte, când suntem puternic legați de cineva, simțim dorința imperioasă de a-i plăcea. „Sunt cum mă vrei tu“ este esența multor declarații înflăcărate între îndrăgostiți.

Pentru a stabili dacă afecțiunea pe care ne-o oferă ceilalți este de „bună calitate“, pentru a ne apăra de impulsuri invazive, ar trebui să avem idei clare despre ce e cu adevărat bine pentru noi; dar acest lucru, în ciuda aparențelor, nu e deloc ușor de stabilit. Identitățile instabile, îndoielile și nesiguranța favorizează unele abuzuri dureroase.

Deseori, ne încredințăm pasiv celorlalți fiindcă nu avem destulă încredere în noi înșine; sau dimpotrivă, făcând prea multe presupuneri, ne închidem într-o izolare sceptică.

În această pendulare continuă există poate un singur criteriu pentru a echilibra alegerile: să demascăm înșelătoriile pe care, periodic, ni le rezervăm nouă înșine și celorlalți. Cel puțin cele de care reușim să fim conștienți.

Dacă vom ști să ne comportăm astfel, poate ne vom da seama că bunul Dumnezeu ne-a înzestrat cu un sistem de alarmă eficient. E de ajuns doar să-l activăm.

Mulțumiri

Scriind această carte, am contractat multe datorii de recunoștință față de numeroși prieteni care mi-au oferit întâmplări, amintiri, sfaturi și sugestii.

Goffredo și Barbara Ighina, Assunta Delvacchio m-au „îmbogățit“ cu emoții și experiențe.

Gigi Bochicchio, Elisabetta Canevari, Sandra Molinari și Gian Lorenzo Masarachi mi-au călăuzit cu generozitate „incursiunile“ în domeniul medical.

Pierrette Lavanchy, Simona Argentieri, Daniela și Germano Manco mi-au temperat frământările de autoare.

În încheiere, îi mulțumesc din inimă lui Giovanni Mariotti pentru răbdarea și ajutorul său ironic și încurajator.